

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 21 maart 2016**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht Vergadering 21 maart 2016

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 21 maart 2016, dienst/sector SGU, nummer PS2016BEM04, inzake Financieel toezicht: vorm en bevindingen 2016.

Daartoe besloten
PS2016BEM04

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 19 januari 2016, dienst/sector BDO, nummer PS2016BEM03, inzake Europastrategie 2016 – 2019.

Daartoe besloten
PS2016BEM03

Amendement A3, ingediend door de fracties van de SP en ChristenUnie, inzake verbeteringen uit Brussel!

Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 9 februari 2016, dienst/sector MEC, nummer PS2016BEM05, inzake Cultuurhistorisch themajaar De Stijl 2017.

Daartoe besloten
PS2016BEM05

Amendement A4, ingediend door de fracties van de VVD, SP, SGP, PVV en 50Plus, inzake concept Cultuurtoeristisch themajaar De Stijl 2017.

Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A5, ingediend door de fractie van de SP, inzake De Stijl, Mondriaan en Dutch Design.

Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A6, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake statenvoorstel Cultuur toeristisch themajaar De Stijl 2017.

Het amendement is aanvaard.
Daartoe besloten

MILIEU, MOBILITEIT EN ECONOMIE

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 19 januari 2016, dienst/sector UFL, nummer PS2016MME02, inzake Luchthavenregeling Universitair Medisch Centrum Utrecht, gemeente Utrecht.

Daartoe besloten
PS2016MME02

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 2 februari 2016, dienst/sector MEC, nummer PS2016MME03, inzake Omvorming gemeenschappelijke regeling RMN.

Daartoe besloten
PS2016MME03

RUIMTE, GROEN en WATER

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 2 februari 2016, dienst/sector FLO, nummer PS2016RGW02, inzake delegatie nautisch beheer; wijziging Waterverordening provincie Utrecht 2009.

Daartoe besloten
PS2016RGW02

STATEN (provinciale)

Vaststelling agenda.

Ingekomen stukken.

Mondelinge vragen van mevrouw d'Hondt inzake snelheidsverhoging op de A2.

Vaststellen notulen van 1 februari 2016.

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 1 maart 2016, dienst/sector SGU, nummer PS2016PS03, inzake Vaststelling Strategische Agenda en vaststelling nieuwe onderwerpen voor BOB-procedure.

Daartoe besloten

PS2016PS03

Amendement A7, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake meer liefde voor wind in de Provincie Utrecht!

Het amendement is verworpen.

Daartoe besloten

Amendement A8, ingediend door de fracties van de ChristenUnie en PvdA, inzake oordeelvorming BOB.

Het amendement is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M7 vreemd aan de orde van de dag, ingediend door de fracties van SP en PvdA, nummer PS2016PS04, inzake de provincie moet eigen middelen vrijmaken voor goed openbaar vervoer.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

PS2016PS04

Motie M8 vreemd aan de orde van de dag, ingediend door de fractie van de SP, nummer PS2016PS05, inzake zonnepanelen op corporatiedaken.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

PS2016PS05

Stemverklaringen.

Stemmingen.

Presentielijst vergadering 21 maart 2016

Voorzitter:	drs. C. de Kruijf, plaatsvervangend voorzitter
Griffier:	L.C.A.W. Graafhuis
VVD	mevr. drs. N. Eijsbroek, Utrecht mevr. ir. A.A. Ens, Amersfoort drs. J. Germs, Renswoude W.J. Joustra, Langbroek drs. A.H.L. Kocken, Utrecht mr. van Reenen, IJsselstein mevr. ir. J.C.V. Vaessen, Utrecht Z. el Yassini, Utrecht
D66	mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein drs. J.G. Boerkamp, Utrecht mevr. H. Chidi, Amersfoort mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk mevr. drs. A.W.T. Dercksen, Baarn mr. dr. M.C.J. Groothuizen, Zeist ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik P.D. Overkleef, Utrecht mevr. A.M. Schneiders, Utrecht dr. I.Thonon, Utrecht
CDA	ing. D.G. Boswijk, Wilnis mr. J.M. Buiting, Utrecht mevr. D.J. Dorrestijn, Renswoude J.M.W. Jansen, Baarn mevr. T. Koelewijn, Bunschoten mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist
PvdA	A. Essousi LLB, Utrecht mevr. drs. J.P. d'Hondt, Utrecht drs. C. de Kruijf, Leusden ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort
PVV	mevr. E.J. Broere, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin ir. H. IJssennagger, Bilthoven drs. W.J. Ubaghs, Maarssen
SP	G.J. Bosman, Loenen aan de Vecht A.M. Meijer, Amersfoort mevr. M.G. Noordenbos, Maarssen mevr. A.M. Poppe, IJsselstein
GroenLinks	ir. H.P. van Essen, Utrecht mevr. drs. E. Kotkamp, Nieuwegein
ChristenUnie	mevr. N. de Haan, Amersfoort drs. C.J. van Kranenburg, Driebergen-Rijsenburg A.J. Schaddelee, Houten
PvdD	mevr. F.M. Arissen LLB, Utrecht mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg
SGP	G. van Leeuwen, Houten
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
Afwezig:	W.I.I. van Beek, commissaris van de Koning drs. F.H.W. Bekkers, Bilthoven (GroenLinks) mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede (GroenLinks) P.A. van Leeuwen, Rhenen (SGP) mevr. P.J. van Viegen MSc, Utrecht (PvdA)

Leden van Gedeputeerde Staten:

drs. ing. P. van den Berg, Amersfoort

drs. R.W. Krol, Soest

mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort

mevr. mr. J. Verbeek-Nijhof, Huis ter Heide

Opening.

De VOORZITTER: Dames en heren, collega's, ik open deze vergadering van 21 maart. Ik dacht altijd dat dit het begin van de lente was, maar dat schijnt gisteren al gebeurd te zijn. Ik kon er toen niet heel erg van genieten, maar evengoed van harte welkom.

Ondertussen hebt u gemerkt dat de heer Van Beek, de echte voorzitter, er vandaag niet is. Hij is naar het afscheid van zijn collega in Groningen. Gelukkig is er dan plotsklaps een andere echte voorzitter. Vanmiddag ben ik dat. Samen zullen we vast de boel tot een goed einde kunnen brengen.

Voordat wij overgaan tot de vaststelling van de agenda, heb ik een aantal mededelingen. Om te beginnen is er een viertal berichten van verhindering. Dat gaat om mevrouw Boelhouwer, de heer Piet van Leeuwen, mevrouw Van Viegen en de heer Bekkers. Ik kijk even rond of ik daarmee alle afwezigen heb genoemd. Als dit zo is, dan zullen we daarmee bij de stemmingen rekening houden.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Essousi is er nog niet, maar hij kan elk moment binnenkomen.

De VOORZITTER: Wij verwachten hem. Dank voor uw opmerking.

Mevrouw VAN MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Mijn buurman en buurvrouw kunnen ook elk moment binnenkomen.

De VOORZITTER: In onze nieuwe systematiek hoeft dat helemaal niet meer gemeld te worden, want we zitten hier alleen maar als wij woordvoerder zijn of het interessant vinden. Voor de rest kunnen wij onze tijd elders heel goed besteden. Ik moet echter zeggen dat het aan het begin van de vergadering toch wel handig is om zicht te hebben op wie wel en wie niet aanwezig zijn.

De tweede opmerking is dat de nieuwe provinciale website per 1 april echt van start gaat. Er is u dringend gevraagd, zelfs meerdere malen, om de gegevens daarvoor aan te leveren. Dat hebt u natuurlijk gedaan. Voor zover dat echter nog net even niet gelukt is, doet u dat dan ten spoedigste. Anders gaat de website van start zonder uw informatie. Dat zou toch niet goed zijn. In verband daarmee loopt hier ook een meneer foto's te maken. Als hij hier door de zaal loopt, is hij niet op zoek naar de interruptie-microfoon of iets dergelijks, maar dan is hij foto's aan het maken voor de nieuwe website die, zoals ik al zei, per 1 april van start gaat.

Een deel van u heeft het volgende meegemaakt, maar ik meld het toch maar even. Zojuist hebben wij van 12.00 uur tot 13.00 uur een presentatie gekregen van een aantal studenten van de universiteit van Utrecht, leden van de adviesgroep Perikles, die zich in de afgelopen maanden verdiept hebben in hoe jongeren denken over de provinciale politiek en over hoe wij hen er wat meer bij zouden kunnen betrekken. Die groep is binnengekomen via Ayla Schneiders. Overigens hebben wij vanaf het begin het gevoel gehad dat dit een zinvolle inbreng zou kunnen zijn in onze discussie van de komende maanden over hoe wij onszelf in den breedte wat meer zouden kunnen opstellen voor de Utrechtse bevolking en hoe wij meer gebruik zouden kunnen maken en profijt zouden kunnen hebben van hun inbreng. Het was een buitengewoon plezierige presentatie. Daarbij is dit boekje met het resultaat van de studie uitgereikt. Als het goed is, is er voor elke fractie een beschikbaar. Neemt u er kennis van. In de begeleidingsgroep zullen wij er zeker nog ons voordeel mee doen.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Ik loop even langs datgene wat een beetje anders is dan anders, dat wil zeggen anders dan in het concept voorgesteld. Bij het vragenhalfuurtje zal door de PvdA een vraag worden gesteld over de 130 km/uur op de A2. Dat komt in plaats van een van de moties vreemd aan de orde van de dag die later op de agenda stond. Het voorstel is dat u die als vervallen mag beschouwen. Daarvoor in de plaats komt dus een vragenronde van de PvdA. Gaat u daarmee akkoord? Dat is het geval.

Ik noem even de sterstukken, om na te gaan of het nog steeds sterstukken zijn. Het statenvoorstel Financieel toezicht: vorm en bevindingen 2016 is nog steeds een sterstuk. Het statenvoorstel Luchthavenregeling Universitair Medisch Centrum Utrecht, gemeente Utrecht is nog steeds een sterstuk. Het statenvoorstel Omvorming gemeenschappelijke regeling RMN is nog steeds een sterstuk, maar wel met een opmerking van de SP. Wilt u deze opmerking bij het agendapunt zelf maken of aan het einde van de vergadering?

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het kan ook aan het einde van de vergadering.

De VOORZITTER: Dan krijgt u op dat moment expliciet de kans een opmerking te maken. Het is dus ook een sterstuk.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan het natuurlijk scrollen, maar zou u nog even de nummers kunnen noemen van de agendapunten die sterstukken zijn? Dat is gemakkelijk voor onze administratie.

De VOORZITTER: Ik loop er even doorheen. Wat ons betreft zijn de agendapunten 7 en 9 een sterstuk. Agendapunt 10 is een sterstuk, met een opmerking van de SP. Agendapunt 11 is het statenvoorstel Delegatie nautisch beheer; wijziging Waterverordening provincie Utrecht 2009. Het voorstel is dat dit een sterstuk wordt, zij het met een opmerking van de SGP, als ik het goed begrepen heb. Ja, dat is zo. De overige agendapunten zijn bespreekstukken.

Ik ga over tot de moties vreemd aan de orde van de dag. Ik geef het woord aan de heer Hoefnagels, die daarom gevraagd heeft.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van D66 heeft overwogen of wij deze moties straks al dan niet in behandeling moeten nemen. Wij zijn van mening dat wij die niet in behandeling moeten nemen, omdat geen van de drie moties urgente zaken betreft. Het gaat om punten die in een regulier proces aan de orde zijn – dit geldt voor de twee SP-moties, respectievelijk over het OV en over zonnepanelen – en voor de motie van de PvdA geldt dat zij een motie herhaalt die wij in 2012 al hebben aangenomen. D66 is van mening dat wij ze daarom niet op dit moment plenair in de Staten zouden moeten bespreken.

De VOORZITTER: Dat leidt logischerwijs tot een ordevoorstel, waarbij iedereen even kort de kans krijgt er iets over te zeggen. Om te beginnen geef ik de indieners van de motie de kans om hun urgentie en relevantie kort aan te geven. Ik doe het per motie, want per motie kan er een verschillende onderbouwing zijn en kan er een verschillend besluit volgen.

Ik begin met de motie die onder agendapunt 13 staat vermeld.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Twee dingen. Mijn fractiegenoten zullen straks aangeven waarom hun moties naar ons oordeel de moeite waard zijn om hier aan de orde te stellen. In zijn algemeenheid maak ik de volgende opmerking. De goede lijn was ingezet dat er een mate van respect is voor datgene waarvan fracties kennelijk vinden dat dit punt in een motie vreemd aan de orde van dag moet kunnen worden ingediend en dat we zouden ophouden met het muilkorven c.q. onmogelijk maken van het aan de orde stellen van die lijnen. We zouden natuurlijk gemakkelijk een heel debat kunnen houden over de verklaring van de heer Hoefnagels, namelijk dat er naar zijn oordeel al van alles aan de hand is met die onderwerpen.

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer, ik vraag u een korte toelichting te geven. Het is een ordedebat en niet meer dan dat.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt, ik ben bijna klaar. De heer Hoefnagels verwijst naar een voorstel uit 2012. Daarmee vindt hij dat het toen al aan de orde is geweest. Je kunt net zo goed zeggen dat er BOB-trajecten lopen op sommige punten. Dat wil echter niet zeggen dat de Sta-

ten met de armen over elkaar blijven zitten en hun werk niet moeten doen. Ik pleit hier uiteraard in algemene zin voor een soepel beleid.

De VOORZITTER: Ik ga terug naar agendapunt 13, de motie vreemd aan de orde van de dag over eigen middelen voor een goed openbaar vervoer. De SP krijgt even kort de tijd om de urgentie en relevantie toe te lichten. Gaat uw gang.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij hadden gedacht om deze motie nu aan de orde te stellen, omdat het college van GS hierover begin april een besluit neemt. Voordat het besluit genomen wordt, willen wij het college graag meegeven dat wij het verstandig vinden dat er behalve de brede doeluitkering nog andere gelden vrijgemaakt kunnen worden. Ons motief was als volgt: GS neemt straks, begin april, een besluit. Vandaar dat wij met deze motie voor dat besluit uit wilden gaan.

De VOORZITTER: Dat is helder. Ik vraag de fracties of zij voor of tegen het van de agenda afhaken van deze motie vreemd aan de orde van de dag zijn. Een korte toelichting kan uiteraard, maar houd u het alstublieft kort.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij steunen het voorstel van D66.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ook wij steunen het voorstel van D66. Wij zijn van mening dat hierover al een traject loopt en dat het daarmee dus niet vreemd is in die zin van het woord.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij vinden de urgentie goed onderbouwd voor het nu aan de orde moeten komen van deze motie. Wij gaan daarom mee in het voorstel van de SP om de motie nu aan de orde te stellen.

De VOORZITTER: Het standpunt van de heer Meijer is helder, zo lijkt mij.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn er voor om deze motie vandaag wel te bespreken.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! U weet hoe onze fractie erin staat. In principe moet je bij een motie vreemd aan de orde van de dag een gedeputeerde sidderend en huilend op zijn stoel zitten, omdat er iets verschrikkelijks aan de hand is. Volgens mij is dat in dit geval niet aan de orde en wij zijn dus voor het voorstel van de heer Hoefnagels.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als een partij zich geroepen voelt om een motie vreemd aan de orde van de dag ter tafel te leggen, dan vind ik dat wij dat niet moeten blokkeren. Ik krijg een beetje de indruk dat een aantal partijen – ik heb er intussen drie gehoord – deze PS-vergadering willen degraderen tot een bijeenkomst waarin wij elkaar vriendelijk gedag zeggen en daarna naar huis willen gaan. Daar zou ik mij graag tegen willen verzetten.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wij vinden deze motie vreemd aan de orde van de dag goed onderbouwd en willen hem graag bespreken.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Het indienen van een motie vreemd aan de orde van de dag is een goed recht van dit huis, waarop wij heel erg zuinig moeten zijn. Ik kan echter zeer invoelen met hetgeen D66 inbrengt. Ik zou het anders willen formuleren. Ik roep hartelijk op richting de partij die deze motie indient om de motie van de agenda te halen. Het is echter lastig dit te blokkeren, want dan wordt het democratisch recht geweld aangedaan. Dat zouden we niet moeten doen.

De VOORZITTER: Wat is uw reactie op het voorstel om de motie van de agenda te halen?

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dat hoorde u zojuist toch? Was ik niet duidelijk? Zal ik mijn antwoord herhalen of niet?

De VOORZITTER: Steunt u het voorstel of niet?

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! In deze zin niet.

De VOORZITTER: Akkoord. Helder.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! 50Plus vindt dat deze motie wel kan worden ingebracht. De motie moet dus niet worden geblokkeerd of op een andere moment aan de orde worden gesteld.

De VOORZITTER: Akkoord. De uitkomst is dat 27 leden het voorstel van de heer Hoefnagels steunen en dat deze motie daarmee van tafel is en van de agenda is afgehaald. Ik ga door naar het volgende agendapunt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag om een schorsing.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik ook.

De VOORZITTER: De SP vraagt om een korte schorsing.

Er wordt kort overlegd.

De VOORZITTER: Even los van hoe de uitkomst van de stemming is verlopen, is de procedure op zich natuurlijk vrij duidelijk. Er wordt u een conceptagenda aangeboden. Vervolgens wordt hier over deze conceptagenda besloten. Voor wat betreft agendapunt 13 ligt hier het voorstel voor om het punt van de agenda af te voeren. We hebben motiveringen voor en tegen gehoord. Daarna is erover gestemd. De uitkomst daarvan is helder. Dat agendapunt is nu van de agenda af. Dat is de stand van zaken. Dat kan men betreuren en dat wordt ook betreurd, zo begrijp ik, maar het is wel de stand van zaken. Zo werkt het ook als je met een club van in dit geval 44 mensen zit die daarover allen een mening kunnen hebben. Tot zover de stand van zaken. Ik begrijp dat de heer Meijer hierover nu het woord wil voeren.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het agendavoorstel gedaan. Mag ik niet als eerste reageren?

De VOORZITTER: Als het gaat over de orde ...

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil eerst wel eens horen wat de heer Hoefnagels te vertellen heeft.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wat er nu gebeurt, is absoluut niet de bedoeling van hetgeen wij hebben gevraagd. Ik had graag willen reageren op datgene wat de heer Meijer zojuist heeft gezegd. Het is absoluut niet zo dat hier partijen genuilkorfd moeten worden of wat dan ook. Wij hebben echter een vragenhalfuurtje. Laten wij alsjeblieft dat vragenhalfuurtje gebruiken voor dergelijke vragen. Dan kan er een vraag worden gesteld en dan kan er een antwoord komen van de gedeputeerde. Er kan dan een motie achter de hand worden gehouden. Dat kan wel.

De VOORZITTER: Bij een vragenhalfuurtje niet. Laten wij echter eerst de heer Hoefnagels laten uitspreken.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! We hebben juist vorig jaar juni gezegd dat wij in het vragenhalfuurtje geen motie konden koppelen en dat wij een motie wilden kunnen koppelen aan het vragenhalfuurtje. Dat hebben wij vorig jaar besproken.

De VOORZITTER: Dat is uw opmerking. Het leidt ertoe dat u terugkomt op uw eerdere voorstel. Hoe zit het precies?

De heer HOEFNAGELS (D6): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik het zo zeggen: ik vind niet dat wij hier met 27 tegen 22 agendavoorstellen moeten afwijzen. Ik ben dat eens met de heer Van Leeuwen.

De VOORZITTER: Wat is uw voorstel, mijnheer Hoefnagels?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mijn voorstel is om het punt in het vragenhalfuurtje op te nemen. Als dat niet mogelijk is, dan wil ik inderdaad graag de volgende keer in de vergadering een wijziging van het reglement waardoor dat wel mogelijk wordt. Waarom zou het niet mogelijk zijn? Als het mogelijk is, zijn we af van al die debatten achteraan de agenda en dat we, als we allemaal klaar zijn we dan nog anderhalf uur doorgaan.

De VOORZITTER: Ik kijk even naar de orde.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou graag nog iets zeggen.

De VOORZITTER: Natuurlijk mag dat. Ik probeer echter eerst even te snappen wat de heer Hoefnagels bedoelt. We hebben het nu over drie moties. Wilt u die aan het vragenhalfuurtje plakken na het echte punt voor het vragenhalfuurtje dat al genoemd is? Bedoelt u dat zo?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie dat wij een ander beeld hebben van datgene wat wij een jaar geleden hebben besloten dan andere fracties hier in de Staten.

De VOORZITTER: OK, zo bedoelt u het.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij dat ik even heb geluisterd naar de heer Hoefnagels. Ik denk echter dat wij een iets ander zicht hebben op het reglement van orde. In het verleden had je immers het vragenhalfuurtje met moties. In het verleden, ja. Een interpellatie als 'instrument motie vreemd' was er niet. Zo was de situatie voor deze statenperiode. Dat betekende dus dat waar je bij het vragenhalfuurtje geen motie mocht indienen, er, als men toch een uitspraak wilde, je moest uitwijken naar het instrument van de interpellatie. Een interpellatie is echter bedoeld als spoeddebat. Inderdaad, het gaat dan om een situatie zoals de heer Schaddelee die schildert, namelijk als de nood zo hoog is en als het voortbestaan van deze provincie zo'n beetje op het spel staat. Verder was er geen mogelijkheid, dus dat vragenhalfuurtje dijde maar uit en er volgden ook interpellaties, tot ergernis van velen. Toen is er gekozen voor de motie vreemd aan de orde van de dag. Het vragenhalfuurtje zou echt om vragen gaan en de moties vreemd zouden een mogelijkheid bieden een uitspraak te doen. Als wij nu dus kiezen voor een motie vreemd aan de orde van de dag, kiezen wij niet voor een vragenhalfuurtje. We willen geen vraag en antwoord, maar we willen een uitspraak over die OV-geschiedenis. Dat is het verschil en daarom kunnen wij de motie niet terugtrekken.

De VOORZITTER: Mijn vraag aan de indiener van het voorstel om het punt van de agenda te halen is nogmaals of hij persisteert in zijn voorstel of dat hij, gehoord hebbende de overige reacties, tot een ander besluit is gekomen. Daarna ga ik even kort schorsen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij hebben wij erover gestemd en kunnen wij dit voorstel niet terugtrekken. Voor de andere twee moties vreemd aan de orde doe ik dat echter wel.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nee, nee, nee. We kunnen zo aan deze motie beginnen. We kunnen hier met 44 personen aanwezig zijn en alles besluiten. Daar gaat het mij niet om. Mijn vraag aan u is of u het voorstel terugneemt of dat het zo blijft.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dan neem ik het voorstel terug. Ik vind namelijk dat je dit met 27 tegen en 22 voor moet besluiten. Bij een fractievoorzittersconvent wil ik wel het proces doornemen. Blijkbaar zijn er verschillende beelden bij hoe het zit.

De VOORZITTER: Dat kan zeker. Ik vraag aan de andere steuners van het voorstel of dit voor hen ook betekent dat het voorstel als niet gedaan mag worden beschouwd.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! We zitten hier in een politiek orgaan. Dat houdt in dat je uitspraken moet doen over onderwerpen die aan de orde zijn op een moment dat het zinvol is om die uitspraken te doen. In elk geval voor het OV en voor de zonnepanelen op de daken geldt dat daarvoor op korte termijn in dit huis, voorbereid, een goed debat mogelijk is. Dat vinden wij belangrijker dan het nu doen van een uitspraak. Wij houden het oorspronkelijke voorstel om in elk geval die twee moties te behandelen aan. Ik kan ook tellen. Ik vrees dat ik in dit geval tot de krappe meerderheid behoor. Ik vrees ook dat de andere kant van de zaal, dus de meerderheid, zich in dat geval niet geroepen voelt om rekening te houden met de minderheid.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het wel kan. Daarom kon ik niet mee met D66, maar we kunnen wel oproepen aan de indiener om de motie van tafel te halen. Dat zou volgens mij een betere weg zijn. Als u dat bij de andere agendapunten zo doet, is dat volgens mij chiquer en komt het beter over. Dan hoeft de indiener daaraan natuurlijk geen gehoor te geven, maar we kunnen dan wel uiting geven aan een bepaald gevoel. Zo zou ik het willen doen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat ik mij aansluit bij wat zowel door de VVD en de SGP is gezegd, wetende dat ik mij daarmee met mijn ene been aan de ene kant van de zaal en met mijn andere been aan de andere kant van de zaal zet. Ik vind het niet chique om dit debat nu te blokkeren. Wat mij betreft moeten wij het debat gewoon houden. Ondanks dat de moties en onderwerpen misschien wel onze sympathie zouden kunnen hebben, zullen wij echter waarschijnlijk er om formele redenen niet mee instemmen, puur omdat we dit niet het moment vinden om daarover te stemmen.

De VOORZITTER: Ik kom even terug op de orde.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik voelde ook de behoefte om nog te reageren. U zag het blijkbaar niet. Ook voor ons geldt dat er al gestemd is. Het is dus lastig om daarop terug te komen. Wij blijven daar wel bij. Het blijft echter een lastig dilemma, want blijkbaar valt er een gat tussen dat wat het vragenhalvuurtje is en wat de motie vreemd aan de orde van de dag is. Een oproep van onze kant is daarom ook om richting de evaluatie die plaatsvindt dit mee te nemen. Het is niet de bedoeling om het debat hier dood te slaan op dit soort formele zaken. Op dit moment geldt dat er is gestemd. We moeten ook kijken naar waarvoor de motie vreemd aan de orde van de dag echt bedoeld is.

De VOORZITTER: Nu worden er opnieuw verschillende signalen afgegeven. We moeten op enig moment toch doen wat wij met elkaar of in meerderheid goed vinden. Ik heb het gevoel dat de meerderheid, zeker op dit moment, van mening is dat we die moties vreemd aan de orde van de dag gewoon moeten behandelen en dat wij zeker moeten nadenken over wat dan de relatie is met het vragenhalvuurtje en met welke andere agendapunten dan ook. Ik kijk even rond. Laten we er alsjeblieft niet nog meer tijd aan besteden. Ik stel voor om die moties, gewoon zoals ze genoemd zijn, aan de orde te laten komen. Wat we er dan van vinden, zien we dan wel. Gaat u daarmee allen akkoord? Dat is het geval. Dan gaan we dat zo doen. Dank.

Zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda hierna ongewijzigd vast.

Ingekomen stukken.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragen(half)uurtje.

De VOORZITTER: In dit vragenhalfuurtje liggen de vragen van de PvdA voor. Ik geef het woord aan mevrouw d'Hondt.

Mevrouw D' HONDT (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Hardrijden is heerlijk. Persoonlijk doe ik dat het liefst met het zonnetje op de bol en de wind in de rug met een gangetje van 30, 35 km/uur over bijvoorbeeld de Lekdijk of een van de andere prachtige fietsroutes die onze provincie rijk is. Er zijn echter ook mensen die de voorkeur geven aan gemotoriseerd vervoer op hoge snelheid. Daarop is in principe niets tegen, maar hardrijden is slecht voor de verkeersveiligheid en het levert uitstoting van schadelijke stoffen en geluidsoverlast voor omwonenden en de natuur op. Zolang de auto-industrie er nog niet in slaagt om schone, stille en veilige, bijvoorbeeld zelfrijdende, auto's te produceren voor een redelijke prijs is het niet verstandig om overal maar zo snel mogelijk de maximumsnelheid op snelwegen te verhogen tot 130 km/uur.

Op 9 november 2015 hebben wij daarom met een grote statenmeerderheid een motie van 50Plus aangenomen, waarbij het college wordt opgedragen een zienswijze in te dienen tegen de snelheidsverhoging op de A2 tussen Utrecht en Amsterdam. Deze motie is nog niet uitgevoerd, omdat het verkeersbesluit hiertoe nog niet is gepubliceerd. Wel ligt er sinds 18 februari een voornemen ter inzage om 's nachts de snelheid te verhogen naar 130 km/uur op het traject tussen Vinkeveen en Holendrecht. Tijdens de laatste commissievergadering over dit onderwerp heb ik het college gevraagd om in het licht van deze eerdere motie ook hierop een zienswijze in te dienen. Helaas stelde de gedeputeerde zich echter nogal formalistisch op. We waren even verkeerd verbonden, om het motto van dit college er maar even bij te halen. Daarom vraag ik aan Gedeputeerde Staten bij dezen ten eerste om alsnog de verbinding te herstellen met de meerderheid van de Staten en de zienswijze voor de deadline van 31 maart 2016 in te dienen. Dat is echter nog niet genoeg. Inmiddels is namelijk gebleken dat het RIVM en TNO twijfelen of op basis van de gebruikte modellen de Europese normen voor luchtkwaliteit wel gehaald worden. De Tweede Kamer heeft daarom de motie Van Veldhoven aangenomen, waarin wordt gevraagd om nader onderzoek. Wij vinden dan ook dat uit voorzorg dit onderzoek moet worden afgewacht, voordat de maximumsnelheid kan worden verhoogd en vragen het college om dit in de zienswijze op te nemen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw D' Hondt refereert aan een motie over de snelheidsverhogingen op de A2 die inderdaad is aangenomen in deze Staten op 2 november 2015. Daar valt dit voornemen binnen, dus ik kan de zienswijze indienen zoals destijds is verzocht door de Staten. U refereerde ook aan een andere motie die inmiddels door de Tweede Kamer is aangenomen. De Tweede Kamer heeft een eigenstandige verantwoordelijkheid ten aanzien van dit dossier, waarin iets meer wordt ingegaan op de kwaliteitsnormen. We zouden in onze zienswijze kunnen verwijzen naar di motie Van Veldhoven in de Tweede Kamer. Dat maakt dat ik naar aanleiding van de vragen aan het verzoek zal voldoen. Wij zullen ervoor zorgen dat er een zienswijze wordt verzonden.

De VOORZITTER: Mevrouw D' Hondt, zijn hiermee uw vragen beantwoord? Dat is het geval.

Mevrouw D' HONDT (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben volmaakt gelukkig.

De VOORZITTER: Als u volmaakt gelukkig bent, moet u vooral blijven zitten. Geniet, zou ik zeggen. Zijn er anderen die naar aanleiding van dit onderwerp het woord willen voeren?

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ook wij zijn volmaakt gelukkig.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een korte vraag voor de vragensteller. Is het de vragensteller bekend dat Veilig Verkeer Nederland zegt dat er geen bewijs is voor een verschil in verkeersveiligheid tussen 120 km/uur en 130 km/uur?

Mevrouw D' HONDT (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Over de verkeersveiligheid zeg ik in het algemeen dat dit onderzoek bij mij bekend is en dat er een aantal andere organisaties is dat van mening is dat de verkeersveiligheid wel in het geding is. Daarbij geef ik in deze specifieke situatie mee dat het gaat om het einde van de snelweg die heel breed is, met vijf of zes banen. Als je daar met 130 km/uur komt aanscheuren, dan moet je heel snel beslissen welke afslag je moet nemen. Soms moet je dan ook vanuit die vijf banen van baan wisselen. Dat lijkt ons niet verstandig voor de verkeersveiligheid.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan is het antwoord toch ja. Mevrouw D' Hondt is bekend met het onderzoek van Veilig Verkeer Nederland. Zij noemt andere onderzoeken die iets anders zeggen. Het gaat om andere meningen. Zou u precies kunnen aangeven op welke onderzoeken u doelt waar het gaat om onderzoeken die het onderzoek van Veilig Verkeer Nederland tegenspreken?

Mevrouw D' HONDT (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij het ANWB-onderzoek van een tijdje geleden herinneren. De ANWB was ook tegen deze snelheidsverhoging.

De VOORZITTER: Akkoord. Ik heb het gevoel dat hiermee de ronde gereed is.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Iedereen heeft het over de veiligheid, maar niemand heeft het over de gezondheid. Gezondheid is zeker net zo belangrijk als veiligheid. Door de verhoging van 100 km/uur naar 130 km/uur neemt het fijnstof door de verhoogde slijtage van de banden toe met 25%. Als je als kind in die omgeving woont, dan kunnen je longen zich niet goed ontwikkelen. Dan heb je er niet alleen tijdens je tienerjaren of wanneer dan ook last van door astma of iets dergelijks, maar dan komt het als oudere als klap terug.

De VOORZITTER: Dank u wel. Daarmee is dit agendapunt volgens mij afgerond.

Vaststellen notulen van 1 februari 2016.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen van de vergadering van 1 februari 2016 ongewijzigd vast.

Statenvoorstel Europastrategie 2016 – 2019.

De VOORZITTER: Bij dit agendapunt wordt voorgesteld om die strategie tot en met 2019 vast te stellen. Als eerste geef ik het woord aan de heer Van Reenen die zijn maidenspeech zal houden.

De heer VAN REENEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het is met trots dat ik hier mag staan en dat ik voor de eerste keer namens de VVD-kiezers in onze mooie provincie een bijdrage mag leveren aan de beraadslagingen van Provinciale Staten.

Door het aantreden van een nieuwe Europese commissie en door ons eigen coalitieprogramma werd een nieuwe Europastrategie noodzakelijk. De Europastrategie hoopt bij te dragen aan zes majeure inhoudelijke opgaven voor de provincie Utrecht op het gebied van Europese regelgeving, profilering, financiering, netwerken en kennisuitwisseling. Sedert november 2015 heeft de werkgroep Europa van onze Staten kunnen meedenken over de voorliggende notitie. We hebben dan ook veel waardering voor de inhoud en de totstandkoming daarvan. Het is een ambitieus en strategisch plan dat ik elk geval wat de VVD betreft voor 2016 nog te veel op de hoofdlijnen blijft. Voor 2017 en verder vragen wij GS dan ook om per inhoudelijke opgave concrete SMART-doelstellingen te formuleren.

Tijdens ons werkbezoek aan Brussel van vorige week is gebleken dat de Europastrategie inzicht geeft in de veelzijdige betrokkenheid van de provincie bij Europa en andersom. Het geeft richting aan de Europese activiteiten, uitgangspunten, ambities, activiteiten en opgaven van de provincie Utrecht. Het doel van de Europastrategie is om Europa maximaal te laten bijdragen aan de Utrechtse opgaven. De uitvoering van de Europastrategie is geen aparte opgave, maar een integraal onderdeel van vrijwel alle beleidsterreinen van de provincie. In de voorliggende strategie moet je zoeken naar partners, zoals de Randstadregio, G4, Food Valley, de Belgische stedendriehoek en het Ruhrgebied. Net als in de commissie van 7 maart jongstleden adviseert de VVD om in het kader van de leesbaarheid in een volgende versie alle samenwerkingen herkenbaar in één paragraaf te laten terugkomen.

Economie, samenwerking en kennis kennen geen grenzen. Samenwerking tussen regio's, steden en andere samenwerkingsverbanden moeten complementair aan elkaar zijn in plaats van concurrerend. Het is interessanter om te kijken waar je netwerk ligt in plaats van waar je grens ligt. De VVD adviseert het college zich niet te laten remmen door de grenzen van de provincie. De kracht ligt immers in een grensontkennende samenwerking, waarmee de positie van Utrecht als topregio binnen en buiten Europa wordt versterkt. Het hele gebied, van Amsterdam via Eindhoven naar de Belgische stedendriehoek en het Ruhrgebied, is het economisch draaipunt van Europa, met Utrecht als kloppend hart.

Dit voorstel past binnen de kaders van het coalitieakkoord. Het is een goede strategische start, maar het succes zal zitten in de concrete uitwerking en realisatie van de doelstellingen. De VVD stemt in met het voorliggende stuk en werkt graag mee aan de succesvolle realisatie ervan.

De VOORZITTER: Dank u wel, gefeliciteerd.

Mevrouw CHIDI (D66): Mijnheer de Voorzitter! Daags na het werkbezoek met de werkgroep Europa van de P4 aan Brussel besluiten wij vandaag over de Europastrategie van onze provincie. Van het werkbezoek volgt een uitgebreide rapportage door de griffie, maar ik kan u alvast meegeven dat het belang van onze Europese focus en strategie voor mij nog belangrijker is geworden. De provincie wil zich profileren als topregio en kennisregio. Het is goed om daarop een strategische visie te hebben van hoe wij die profilering het best kunnen aanpakken. Van de zes speerpunten in het provinciaal beleid richt Utrecht zich met name op de gezonde leefomgeving en energietransitie. Het is in het belang van onze inwoners en bedrijven dat wij Europese fondsen optimaal benutten. Dat betekent dat wij meer van deze fondsen moeten aanboren of ten minste de inbreng van die fondsen gelijk laten blijven tegen minder inspanning. Het laatste zou al een heel mooie prestatie zijn. D66 vindt dat het strategiedocument dat voor ons ligt, op hoofdlijnen een prima weergave is van de ambities en stappen hiertoe.

Om nog even op de inhoud in te gaan: in 2016 wordt de Urban Agenda gelanceerd om steden en stedelijke regio's sterker te betrekken bij de doelen van Europa 2020. Utrecht zet met name in op de gezonde verstedelijking: 'the healthy urban living'. In het kader van het EU-voorzitterschap ontvangen wij op 20 mei aanstaande een bezoek van het comité van permanente vertegenwoordigers, met een programma over gaming, hier in Utrecht. Dat lijken mij heel goede momenten in het jaar 2016.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! In de werkgroep Europa is er wel wat gemopperd op de Europastrategie. We hebben niet gemopperd omdat wij niet betrokken waren, maar gemopperd omdat hij wat concreter mocht zijn. Toch als wij kijken naar die agenda, dan is hij wel degelijk een slag concreter dan dat hij ooit geweest is. Een flinke slag ook. We moeten ons echter wel realiseren dat onze Europastrategie facetbeleid is. Het raakt aan alle beleidsthema's hier in de provincie en dus merken wij dat wij het zo concreet kunnen maken als dat wij de beleidsterreinen op dit moment concreet kunnen maken. Ik denk dat wij daarmee toch een heel goede zet hebben gedaan met de strategie zoals deze er nu ligt. De ambitie reikt verder. We hebben afgesproken dat wij jaarlijks gaan bekijken of wij het nog concreter kunnen maken. Dat vind ik belangrijk en daaraan is ook door vorige sprekers al gerefereerd. Hoe verder de beleidsterreinen zich ontwikkelen, hoe verder wij hopelijk ook een concretiseringslag kunnen maken. Wij hebben ook van de gedeputeerde begrepen dat het ook haar ambitie is om die slagen te maken.

De Europastrategie gaat uit van de kansen die er liggen. De Europastrategie gaat ook uit van het adagium dat wij hanteren bij ons coalitieakkoord, namelijk "In Verbinding". Dat is heel nadrukkelijk terug te vinden en dat is nu al bij de opzet, maar dit zal straks ook bij de uitwerking terugkomen. Het is in verbinding met de provinciale organisatie. Om tot dit voorstel te komen, is er gesproken met alle betrokkenen binnen en met alle beleidsverantwoordelijken. In de regio is gesproken en er zal met de regio worden opgetrokken. Er wordt ook in Europa grensontkennend samengewerkt. Nu staat bij Europa Food Valley genoemd. Het CDA refereert er echter graag aan dat Food Valley voor een groot deel in de provincie Utrecht ligt. Wij wijzen de gedeputeerde er graag op en verzoeken haar dit niet in Europa te plaatsen, maar ook binnen de provincie.

Dan de kansen die wij benoemen. Er is met name al gerefereerd aan de gezonde leefomgeving en de energietransitie die centraal staan. Daar liggen kansen in Europa voor Utrecht. 'Healthy urban living' is de kreet waarmee wij werken. In het kader van het voorzitterschap van Nederland in het komende half jaar wordt er gewerkt aan een 'urban agenda'. Het CDA zou graag zien dat de Staten sneller dan over een jaar gerapporteerd worden over de ontwikkelingen.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Vorige week zijn wij twee dagen op bezoek geweest in Brussel. We hebben veel interessante personen gesproken. Daarbij werd nog eens duidelijk wat het belang is van grensoverschrijdend samenwerken. Het gaat niet alleen om de praktische voordelen van een interne markt of vrij verkeer van personen, het gaat om veel meer. Het gaat ook veel dieper. Het raakt onze inwoners veel directer dan wij soms denken. Het gaat bijvoorbeeld om fijnstof. Het kan bijvoorbeeld iets betekenen voor de inwoners van Hoevelaken en Lunetten wanneer wij op Europees niveau bijvoorbeeld milieuverbeterende afspraken weten te maken met de auto-industrie over de uitstoot en de geluidsnormen. Het gaat bijvoorbeeld om schonere vormen van energie. Energietransitie is succesvol wanneer het op grote grensoverschrijdende schaal kan plaatsvinden. Daarmee herstellen we niet alleen onze relatie met de aarde, maar dragen wij ook bij aan de toekomstige sectoren en organiseren wij ook werkgelegenheid. Dat past zeker bij wat wij als regio willen zijn, kijkend naar de aanwezige creativiteit en innovatiekracht in onze regio.

Het moge duidelijk zijn: de PvdA ziet Europa niet alleen als een praktisch ingedeeld grondgebied met één munt, maar vooral als een bundeling van krachten die wij nodig hebben om het beste te kunnen doen voor onze inwoners. De PvdA kan de Europastrategie 2016 – 2019 dus ondersteunen. Wij staan achter de prioritaire inzet op een gezonde leefomgeving, energietransitie en werkgelegenheid. Wij geloven dat dit de termen van de toekomst zijn.

Wij wensen de gedeputeerde veel succes in Brussel en blijven graag betrokken bij de voortgang.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Provinciale Staten gaan twee dagen op bezoek in Brussel, we hebben een werkgroep Europa en aan mankracht kost het zo'n € 600.000 om het Europees beleid vorm te geven, maar eigenlijk wilde niemand het debat over de strategie. Zie daar, toch voert iedereen weer het woord. Niet debatteren is de nieuwe trend, zo heb ik intussen begrepen.

Ik zal mijn eerste en tweede termijn moeten gebruiken, wil ik nog een beetje tot de inhoud van deze strategie kunnen doordringen.

De VOORZITTER: Wat bedoelt u daarmee, mijnheer Dercksen?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat ik ook mijn tweede termijn ga gebruiken.

De VOORZITTER: Dat kan niet in één keer.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat begrijp ik. Ik kom er straks op terug. De titel van dit stuk klopt natuurlijk niet. Het is geen Europastrategie. Het is een EU-strategie. Er is nog steeds een aantal landen dat zo slim is geweest om zichzelf niet aan het Brusselse totalitaire systeem te onderwerpen. Het geval wil dat het met die landen veel beter gaat, beter dan met de landen in de EU en beter dan met de landen in de Eurozone. Daarnaast maakt het Brusselse schip water en vertoont het gelijkenissen met de Titanic. De eerste passagiers staan al met één been in de reddingsvloer.

pen, maar het orkestje – de Europese Commissie met de heer Timmermans op eerste viool – speelt nog wanhopig de laatste deuntjes door. Een aanvaring met de ijsberg, de inwoners van de EU, was niet langer te vermijden, hoeveel leugens er ook werden verteld.

Terug naar 12 maart 2012. Een eerste motie van de PVV die oproep om de opbrengsten uit de EU-fondsen te maximaliseren werd hier aangenomen. Dat is gelukt. We hebben meer van ons eigen geld teruggehaald. Dat is een mooie opsteker. Complimenten voor de ambtenaren die zich daarvoor hebben ingespannen. Het neemt echter natuurlijk niet weg dat het nog steeds idioot is dat wij hier ons in allerlei bochten moeten wringen om een heel klein beetje van ons eigen belastinggeld te moeten terugkrijgen. Daarnaast is het natuurlijk niet uitgesloten dat een van de grootste contribuanten, de Britten, er straks mee ophouden. Zij houden ermee op om elke dag 55.000.000 Engelse Ponden in die Brusselse bodemloze put te storten. Gedeputeerde, is daarmee al enigszins rekening gehouden?

Dan inhoudelijk naar de strategie. Ik zal geen grappen maken over de oneindige rij afkortingen in de strategie, maar het lijkt voor buitenstaanders een soort geheimschrift. Laat ik de strategie als volgt samenvatten: we gaan lobbyen voor een robuuste, duurzame, inclusieve, circulaire, koolstofvrije nul-op-de-meter samenleving, waarbij de feiten er niet meer toe doen. Die zijn meer voor over een paar jaar of voor hen die de rekening moeten betalen. Men streeft naar gegarandeerde, betaalbare, klimaatvriendelijke energie. Je hoort het zo vaak, dat de absurditeit van deze zin al niet meer opvalt. Het gaat dus om gegarandeerde, betaalbare, klimaatvriendelijke energie. Dan doelen ze op de subsidiemolens en zonnepanelen. Wie garandeert de hele dag windkracht 7 of dat de hele dag de zon schijnt? Als je consequent bent, vallen subsidiemolens en zonnepanelen af, zeker als het nog betaalbaar moet zijn. Graag een bevestiging van de gedeputeerde. Ik zie u straks terug.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Europa roept wel wat emoties op. Ik kan u geruststellen: ik claim nu niet alvast een derde en vierde termijn. Ik wil het ook niet al te zeer hebben over de problematiek rond een eventuele Britse uittreding, maar ik beperk mij vooral tot datgene wat op dit moment in de provincie Utrecht aan de orde is en de betrokkenheid van Utrecht bij datgene wat er nu in Europa gebeurt. Het is fijn dat de SP altijd op het standpunt staat dat samenwerking goed, nodig en nuttig is. Die samenwerking moet vooral in het belang zijn van de mensen die daarvan de gevolgen moeten ondervinden, zij moet transparant zijn en zij moet openbaar zijn. Onze insteek richt zich met name op die pijlers, want er is daarbij heel veel wat niet openbaar is en er is heel veel dat leidt tot eindresultaten die uiteindelijk niet in het belang zijn van de mensen. Dat betekent ook dat wij uiteraard kritisch zijn ten opzichte van zo'n Europastrategie die zich hier nu aandient. Wij horen dus niet tot diegenen die zich juichend aansluiten bij al datgene wat gaat in de richting van die grote klont in Brussel die voorspelt dat al datgene wat eruit komt uiteindelijk in het belang van iedereen zal zijn, zonder dat de burgers daarvan feitelijk enig positief resultaat ondervinden binnen nu en zo'n tien jaar.

Dat betekent natuurlijk niet dat wij ons kunnen onttrekken aan het feit dat die verbanden er liggen en dat wij kunnen proberen die verbanden zo aan te wenden dat zij in het directe voordeel van de inwoners van onze provincie uitpakken. Voor deze behandeling lichten wij daar met name de luchtzuiverheid uit. Dan zijn we weer thuis, want wij hebben het er in dit huis al een aantal keren over gehad. Dat wil zeggen: vooral de ChristenUnie met ons. Wij hebben er in de Staten ook in breder verband over gediscussieerd. Er is vlak voor de verkiezingen nog een initiatiefvoorstel aangenomen. Er is ook een symposium geweest. Het algemene bewustzijn dat de normen, zeker waar het gaat om ultrafijnstof, roet, zoals die door de WHO zijn gedefinieerd, bij lange na nog niet zijn overgenomen door Europa en dus ook niet door NSL Nederland (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit) en dat er op dit moment voor de luchtzuiverheid een beleid wordt gevoerd dat niet in het belang is van de volksgezondheid van de mensen. De schade is immers aanzienlijk, zoals al eerder is betoogd op allerlei momenten. Daarom volstaat mijn fractie hier met een amendement, om met name in Brussel en via de lobbygroepen – ja, zelfs dat, zoals de lobbygroep Air waarin Utrecht ook participeert, samen met een aantal andere industriële regio's – aan te dringen op de aanpassing van die normen. Ik denk dat veel inwoners ons daarvoor nu en ook straks, over vele jaren, heel dankbaar zullen zijn.

Amendement A3 (SP, ChristenUnie): verbeteringen uit Brussel!

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 21 maart 2016;

overwegende:

- *dat er talloze lobbygroepen werkzaam zijn in Brussel;*
- *dat er niets tegen is die in te zetten in het belang van de volksgezondheid;*
- *dat de gevolgen van ultrafijnstof voor de volksgezondheid aanzienlijk ernstiger zijn dan enkele jaren geleden werd verondersteld (bron The Lancet);*
- *dat de Europese normen op het gebied van luchtzuiverheid achterlopen bij die van de WHO;*

besluiten:

als beslispunt in het statenvoorstel Europastrategie PS2016BEM03 toe te voegen:

De Provincie Utrecht bevordert met alle haar ten diensten staande middelen, o.a. via de lobbygroep "Air", dat de Europese normen betreffende luchtkwaliteit worden aangepast aan die van de WHO.

De VOORZITTER: Het amendement A3 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Door stom toeval mag ik nu toch als Brusselganger van vorige week hier namens GroenLinks het woord voeren over de Europastrategie. De twee woordvoerders van GroenLinks liggen beiden ziek op bed. Ik heb het echt niet met opzet gedaan.

GroenLinks kan heel kort zijn. Een aantal punten is ook al naar voren gebracht, met name door het CDA en de PvdA. Ook wij hebben even geworsteld met concreet versus de wat minder concrete maatregelen die in de strategie staan. Het lijkt erop dat het voor de korte termijn behoorlijk concreet wordt en voor de langere termijn iets minder. Wij zijn echter heel blij met de algemene visie en we zijn ook blij met de toezegging dat jaarlijks op een rij wordt gezet wat er bereikt is en waarop verder kan worden ingezet. De PvdA gaf ook al heel helder aan dat samenwerken met Europa en in Europa voor de provincie en de verschillende steden in de provincie van groot belang is. Dat bleek ook wel tijdens het werkbezoek dat wij afgelopen donderdag en vrijdag aan Brussel brachten. In een presentatie van Amsterdam kwam bijvoorbeeld heel duidelijk naar voren, als een soort hartenkreet, dat in dit geval de gemeente Amsterdam zonder Europa niets of heel weinig kan doen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Ik zou ook vooral tegen het college willen zeggen: zet vooral in op een goede Europastrategie.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De ChristenUnie kenschetst haar Europastandpunt graag met de woorden: samenwerken ja, superstaat nee. De eerste conclusie die ik trek is dat deze Europastrategie inderdaad niet zal uitmonden in een superstaat. De tweede conclusie is dat de strategie in wezen bestaat uit het zoeken naar verdere samenwerking en het op die wijze realiseren van voor Utrecht relevante doelen en haalbare kansen.

Er staan veel ambities in het stuk. Dat hoort ook zo. De opstellers hebben het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie goed in beeld. Tot ons genoegen worden de ambities in belangrijke mate gefocust op een gezonde leefomgeving en energietransitie. Zoals ik mij in de afgelopen week bij het bezoek aan Brussel ook weer realiseerde, houdt vieze lucht geen halt bij provincie- of landsgrenzen. Vieze lucht kent geen grenzen en grenzen hoeven derhalve niet ontkend te worden. Een gecoördineerde aanpak van de problemen is essentieel. Het delen van kennis is daarbij belangrijk. De strategie voorziet in de stappen daartoe. Natuurlijk kan het altijd beter.

De hoeveelheid menskracht die achter de geformuleerde ambities wordt gezet om ze te realiseren, is wat ons betreft nog wat beperkt. De doelen kunnen ook scherper. Wij zien daarom zeer uit naar de aangekondigde werkplannen voor de komende jaren. De ChristenUnie zal instemmen met deze Europastrategie.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij behoren niet tot degenen en de politieke stromingen die alles van Brussel verwachten. De ChristenUnie zei daarover zojuist ook al iets, want zij ziet niets in een superstaat. Wij ontkennen echter niet dat als we ergens kunnen samenwerken, wij dat gewoon kunnen en moeten doen. Vandaar dat wij dit voorstel positief zullen bejegenen. Aanvankelijk hebben wij daarbij een voorbehoud gevraagd, althans er een opmerking bij gemaakt. Wij vonden, evenals meerderen, dat dit niet echt heel concreet was. Met name vonden wij dat het op het gebied van landbouw niet zo concreet was. Dat missen wij in die strategie. Nederland is op Amerika na het meest exporterende land ter wereld. Als je dat dan niet terugvindt in de Europastrategie, dan mis je volgens ons iets. In de beantwoording door de gedeputeerde in de commissie heeft zij ons wel een beetje op weg geholpen en heeft ze in elk geval aangegeven dat dit element voldoende kan terugkomen in de Randstadstrategie en dat dit element niet zal ondersneeuwen. Dat heeft ons min of meer gerustgesteld, hoewel wij onze vinger daar wel steeds bij zullen leggen. Wij zullen dit voorstel dus positief bejegenen.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De Europastrategie is op zijn zachtst gezegd weinig concreet geformuleerd. De PvdD zet inhoudelijk haar vraagtekens bij een groot aantal onderwerpen en hoe deze uitgewerkt worden, als zij al uitgewerkt worden. De provincie Utrecht gaat de concurrentiestrijd aan met andere regio's, met als doel economische groei en het worden van een topregio middenin Europa, alsmede grensontkennende samenwerking. De PvdD wil echter het tegenovergestelde, namelijk een duurzame economie die niet is gericht op economische groei, een economie die niet afhankelijk is van steeds meer buitenlandse vraag en een economie die niet afhankelijk is van door belastinggeld gefinancierd asfalt. Als Eurokritische partij ziet de PvdD het liefst steeds minder verbinding met de EU en minder invloed van Brussel. Daarom zal de PvdD tegen deze Europastrategie stemmen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik had mij niet opgegeven, maar nu u mij toch vraagt te komen, wil ik toch wel iets melden.

Ook 50Plus was vertegenwoordigd bij het werkbezoek naar Brussel. Het thema dat voor 50Plus heel belangrijk is, is de gezondheid. Ik heb daarover net al iets gezegd. Door de lobbyisten werd van alles geschetst, maar pas helemaal aan het einde kwam het thema gezondheid aan de orde, nadat ik een vraag had gesteld. Ik vroeg: wat gaan wij doen aan alle door fijnstof vervuilde lucht en dergelijke? Ik heb gevraagd wat Europa kan betekenen voor Nederland bij het vinden van een oplossing om het fijnstof in elk geval te stabiliseren en het liefst te verminderen. Dat is meegenomen. We hebben toch nog een keer benadrukt dat het echt heel belangrijk is dat fijnstof niet onderaan het lijstje staat, maar bovenaan. Met fijnstof kunnen wij niet leven.

De VOORZITTER: Daarmee is de eerste termijn van de Staten afgerond. Het woord is nu in eerste termijn aan het college.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Hoewel een aantal fracties in hun betoog hebben benadrukt dat zij niet per definitie altijd enthousiast zijn over Europa en wat daar gebeurt, ben ik wel blij dat zij hun instemming hebben betuigd met de Europastrategie, omdat men het gevoel heeft dat de Utrechtse Europastrategie zo goed mogelijk is aangesloten op wat wij als regio te brengen en te halen hebben in het Europese.

Uiteraard heeft iedereen behoefte aan SMART doelstellingen. Ikzelf misschien nog wel in de eerste plaats. Ik stuur daar echt op. Het kan altijd concreter, maar een aantal van u heeft aangegeven dat het hier gaat om facetbeleid. Dat wil zeggen dat het een soort samenraapsel is van alles wat er in de afzonderlijke beleidspartefeuilles plaatsvindt. Europa vindt zijn plek op alle beleidsterreinen en voor dit document vatten wij het een en ander samen en laten wij het u in samenhang zien. U kunt dan ook zien in welke netten wij in Europa actief zijn, wat wij daar doen en op basis van welke speerpunten wij dat doen. De roep om helderheid, concreetheid en duidelijkheid is goed gehoord. Wij zullen blijven werken aan het aanscherpen en het steeds verder inzichtelijk en helder maken van deze Europastrategie.

Het is niet alleen de provincie naar Europa toe, maar het is ook het brengen van Europa naar de provincie, zo werd door het CDA benadrukt. Dat sluit aan bij de vraag die daarvoor al gesteld werd over de netwerken waarin geparticipeerd wordt. In de Europastrategie vindt u met name de Brusselse netwerken terug, maar er zijn natuurlijk ook netwerken hier in de regio die zich op Brussel richten en die daar actief zijn. Van die netwerken werd gevraagd om deze in kaart te brengen. Dat is een bijna onmogelijke opgave, want per verschillend netwerk zijn er opgaven en activiteiten die soms een Europese component hebben. Aan het goed in kaart brengen van hoe wij elkaar kunnen vinden en hoe wij Europa naar de regio kunnen brengen wordt beslist actief gewerkt. We proberen bezoeken te organiseren en we proberen de provincie Utrecht een beetje in de op dit moment in zwang zijnde term als 'living lecture' te positioneren. Hier kun je dingen testen en hier kun je dingen uitproberen. Hier kun je zien of dingen werken. De provincie Utrecht wil ontvanger blijven van Europese gelden en Europese middelen.

Mijnheer Dercksen, het is natuurlijk de vraag hoe de toekomst er uitziet. De Britse Brexit werd al genoemd. Wordt daarmee rekening gehouden? Natuurlijk proberen wij erop te anticiperen. Na 2020 komt er een nieuwe Europastrategie met nieuwe speerpunten. Wij zullen ervoor zorgen dat de Utrechtse activiteiten en de Utrechtse prioriteiten daarin weer een plek vinden, zodat wij ook in de komende jaren ons kunnen blijven richten op Europa. Nu is een aantal speerpunten Europees, namelijk SMART, 'sustainable' en 'inclusive growth'. Wij zeggen hier dat een gezonde leefomgeving, energietransitie en economische ontwikkeling onze speerpunten zijn. Je merkt in al onze economische activiteiten, bijvoorbeeld ook in EBU-verband, dat groen en gezond ook weer aansluiten. We proberen zo veel mogelijk samenhang en stevigheid te garanderen in de Europastrategie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag. Mevrouw Pennarts heeft het over een nieuwe Europastrategie in 2020. Het referendum in Engeland is echter al deze zomer. Ik zoek dus niet alleen de flexibiliteit voor de lange toekomst, maar ik zoek meer de flexibiliteit binnen het huidige programma. Het zou namelijk wel eens zo kunnen zijn dat een van de grootste betalers gaat afhaken.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat zou misschien zo kunnen zijn. Ik probeer duidelijk te maken dat voor Utrecht Brussel, ondanks tegenslagen, nog steeds een zeer relevant podium is waar wij dingen willen brengen en dingen willen halen. Als de Europese strategie in Brussel wijzigt of wordt aangepast, proberen wij steeds weer het Utrechtse verhaal en de Utrechtse belangen daar op de kaart te zetten.

Er zijn nog wat opmerkingen gemaakt over gezondheid en over gezonde luchtkwaliteit. U vindt in de Europastrategie terug dat een gezonde leefomgeving het belangrijkste onderdeel is, naast energietransitie en economische ontwikkeling. We hebben zes speerpunten waarvan wij denken dat wij in Europa onze belangen kunnen behartigen. Het is inderdaad een punt. Van Nederlandse en Utrechtse zijde is er hard op ingezet om die normen zo scherp mogelijk te hebben. Terecht is door u geconstateerd dat het bronbeleid in Brussel begint. Het begint niet in Nederland, het zijn Brusselse normen. Het is natuurlijk wel zaak dat je daarin een meerderheid vindt. We doen ons best. We blijven het belang van schone lucht benadrukken. Je moet daarvoor als Europese landen wel samen opgaan, net zoals het Utrechts belang wordt opgenomen in het Nederlands belang. Dat moet in het Brusselse voor het voetlicht worden gebracht. Met die factor moeten wij rekening houden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik probeer natuurlijk zo concreet mogelijk te zijn. Zo kent u mij ook. Aan de gedeputeerde vraag ik ook iets concreets. U heeft net het belang van gezondheid en luchtzuiverheid onderstreept. Ook hebt u het belang van de normering onderstreept. Mag ik dit beschouwen als een warme ondersteuning van het door mij en de ChristenUnie ingediende amendement?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Zeker. Ik benadruk dat zowel in de Utrechtse als in de Nederlandse inbreng dat die erkenning van het belang van een scherpe normering voor luchtkwaliteit helder is. Daarop wordt ingezet en er wordt aan gewerkt. Daarop wordt ook een

lobby bedreven. Ik wilde de context schetsen waarin je je werk moet doen. Er zijn ook belangen van andere landen die een rol spelen en die de pleitbezorging voor schone luchtkwaliteit soms op sommige punten ingewikkelder maken. Dat probeerde ik te zeggen. De inzet om van Utrechtse zijde in Brussel voor schone lucht te strijden is er echter beslist.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dus steun aan het amendement. Dat wilde ik even horen. Dank u wel.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het amendement niet gezien. Daar geef ik natuurlijk dan nog geen steun aan. Ik moet het amendement dat u heeft ingebracht eerst even lezen. Ik doe dat straks; ik kan dat nu nog niet doen. Ik hoop wel dat ik met mijn opmerkingen heb kunnen overbrengen dat schone lucht belangrijk is.

De VOORZITTER: Er is nu gelegenheid voor de tweede termijn.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik vanaf deze plek een korte vraag stellen? We hebben het niet gehad over de 'urban agenda' en het verzoek om daarover wat vlotter terug te koppelen dan pas over een jaar.

De VOORZITTER: Akkoord. Dit wordt ongetwijfeld in de tweede termijn meegenomen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen iets te zeggen over fijnstof. Volgens mij ontbreekt het bij sommigen toch aan het volledige plaatje, laat ik het maar voorzichtig zeggen. 55% van de fijnstof komt gewoon uit onze natuur. Van twee/derde van het restant komt het uit het buitenland. Laten wij dat niet vergeten.

Over een koolstofarme economie gesproken. Opwinding. Zoveel kennis opeens. De Europastrategie praat over een koolstofarme economie. Dat zegt natuurlijk meer over de schrijvers, want een koolstofarme economie is voorlopig volstrekt ondenkbaar. Breng eens een bezoekje aan de website van het Internationaal Energie Agentschap, dat er duidelijke dingen over zegt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Gewoon een vraag uit nieuwsgierigheid. Wanneer gaat de heer Dercksen in The Lancet publiceren? Ik wil namelijk graag dat nummer actueel in mijn bezit krijgen. Wil hij hierbij ook het ultrafijnstof betrekken, waarover met name in The Lancet in 2013 een aantal uiterst toonaangevende publicaties is verschenen?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het gehad over fijnstof. Er zijn allerlei uitsplitsingen te maken, over roet en weet ik het allemaal. In het algemeen ontbreekt volgens mij echter bij velen de basale kennis dat fijnstof ook een natuurlijk product is. U hoeft zich niet aangesproken te voelen. Dat mag, maar het hoeft niet. Fijnstof zit onder meer in opwaaiend zand en zeezout. We moeten ons realiseren dat het niet allemaal zo verschrikkelijk is dat het alleen maar komt door autorijden, ademhalen en andere zaken die tegenwoordig gevaarlijk worden geacht. Er zit veel in de natuur en er komt een heleboel vanuit het Ruhrgebied.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ter afronding van dit uitermate interessante debat even alle gekheid op een stokje. De heer Dercksen veegt natuurlijk de vloer aan met wetenschappelijke inzichten die uitvoerig aan de orde zijn geweest en die volledig te maken hebben met de stedelijke omgeving, de omgeving van snelwegen en met de resultaten die geboekt zijn. Toen bleek dat de gezondheidsschade door ultrafijnstof aanzienlijk ernstiger is dan tot op dat moment werd verondersteld. De wetenschappelijke conclusie kan de heer Dercksen natuurlijk niet gewoon aan zijn laars lappen, want anders is het een beetje winkelen, zo van: hier lees ik iets en daar lees ik iets. Het gaat om de bedreiging van de volksgezondheid. Daaraan moeten wij samen iets doen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het staat natuurlijk vast dat sinds de industriële revolutie de lucht nog nooit zo schoon is geweest als nu. Gelukkig maar. Het water is sinds de indu-

striële revolutie nog nooit zo schoon geweest. We gaan vooruit. Ik waak alleen voor allerlei alarmistische gevaren dat we morgen ineens allemaal neervallen door dit soort dingen. We zetten stappen. De lucht wordt steeds schoner en het water wordt steeds schoner.

Mevrouw CHIDI (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik voel mij niet aangesproken, maar ik voeg alleen toe aan het verhaal dat fijnstof zich niet aan internationale grenzen houdt. Het houdt niet op bij Maastricht. Vandaar ook het belang van Europese samenwerking.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een mooie voorzet. In de vorige collegeperiode, waar mevrouw Chidi nog niet bij was, heb ik geroepen dat het een goed idee was om ook daarvoor de grenzen te sluiten, maar helaas.

In de Europastrategie wordt gestreefd naar koolstofarm toerisme. Waarschijnlijk worden de Chinese toeristen uitgenodigd om per fiets te komen. Aangezien je ook nog eens dat verschrikkelijke CO₂ uitademt als je wandelt, zal aan de toeristen ook wel gevraagd worden om te stoppen met ademen als zij de Lot van Hooijdonk milieuzone in wandelen. Ik vraag om een beetje realiteitszin.

De provincie wil inzetten op een diensteneconomie waarin wij zelf niets meer produceren. Aan het leveren van een dienst ligt veelal een product ten grondslag. In een economie waarin niet meer wordt geproduceerd, is er ook veel minder werk voor lager geschoolde mensen. Die komen door de massaimmigratie toch al in de verdrukking. Dat staat dan weer haaks op een andere doelstelling van de Europastrategie om de vmbo-ers aan het werk te houden of te krijgen. Hoe gaat de gedeputeerde dat doen?

Het zal u niet verbazen: de PVV gaat tegen dit wat absurde voorstel stemmen. Wat ons betreft kan het direct de circulaire economie in.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik maak mogelijk gebruik van een derde termijn, want of ik het woord voer of niet hangt af van de reactie van de gedeputeerde op ons amendement. Die reactie heb ik nog niet gehad.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Er is kennelijk veel te doen over wat fijnstof nu wel of niet is en hoe slecht of hoe goed het is. De WHO, The Lancet ... alles is weer langsgekomen. Het wordt volgens mij weer tijd om samen weer eens goed na te denken waarover wij het precies hebben. Die kreet wilde ik bij deze gelegenheid even slaken.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is altijd jammer om te horen dat in elk geval twee fracties de Europastrategie helaas niet willen ondersteunen. In elk geval kan ik de SP tevreden stellen en de Staten een termijn besparen, zoals ik zojuist begrijp, door te zeggen dat ik uit de voeten kan met het amendement waarin u oproept om ons te blijven inspannen voor zo gezond mogelijke normen en daarvoor de lobbygroep Air te gebruiken. Daarbij doe ik wel de winstwaarschuwing dat Nederland niet alleen staat in die besluitvorming. Hopelijk kunt u dat begrijpen. Meerdere landen hebben daarvoor een stem in het kapittel. Onze inzet zal echter een gezonde normering zijn. Het bronbeleid vindt plaats in Europa, zoals ik zojuist zei.

Een andere opmerking ging over de vraag om een snellere terugkoppeling van het programma Urban agenda. Dat doe ik graag, want in het komende half jaar is Nederland voorzitter van de Europese Unie en heeft zij de 'urban agenda' als vehikel gekozen om zaken aan de kaak te stellen en op de kaart te zetten. Ook hier in Nederland gaan we daarmee actief aan de gang. Het is een genoegen om na een half jaar aan de werkgroep Europa en misschien breder te kunnen rapporteren hoe dat is afgelopen.

De heer Dercksen vroeg mij hoe het zit met het vmbo en het aan het werk houden van jongeren, niet alleen in een diensteneconomie, maar ook in een maakeconomie en wat de middelen daarvoor zijn. De fondsen zijn er, zoals het ESF en EFRO. De vorige keer heb ik al benadrukt dat dit belangrijke fondsen zijn. De middelen komen in de regio terecht. Wat doet de provincie daarvoor? Dat is minder, om-

dat het fondsen zijn die met name landen bij bedrijfsleven, gemeenten en maatschappelijke instellingen.

De VOORZITTER: Is de heer Meijer daarmee tevreden gesteld? Hij is een gelukkig mens, zo begrijp ik. Mevrouw Pennarts, u maakt vanmiddag vrienden. Mag ik het zo formuleren? Akkoord.

Statenvoorstel Financieel toezicht: vorm en bevindingen 2016.

De VOORZITTER: We hebben zojuist geconstateerd dat dit een sterstuk blijft.

Statenvoorstel Cultuurhistorisch themajaar De Stijl 2017.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mogen wij alstublieft een schorsing van twee minuten?

De VOORZITTER: Is dat op dit moment aan de orde, mijnheer Hoefnagels?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ayla Schneiders wil er heel graag vanaf het begin bij zijn met haar maidenspeech.

De VOORZITTER: Ze is er al.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dan heb ik niets gezegd.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij staan hier vandaag om te spreken over het statenvoorstel themajaar De Stijl. Degene die zich verdiept in De Stijl ziet dat dit in de moderne kunst en in de architectuur van tegenwoordig van belang is. Men spreekt wel eens van de stijl van Piet Mondriaan, maar als je je een beetje verdiept in De Stijl, dan zie je dat Theo van Doesburg met zijn tijdschrift in 1917 is begonnen, waarbij hij Piet Mondriaan, Gerrit Rietveld en Bart van der Leek zo ver heeft gekregen dat zij voor zijn tijdschriften gingen schrijven. Het grappige was dat in die tijd de Eerste Wereldoorlog hevig gaande was. Nederland was neutraal, maar er was een enorm papiertekort. Ze hebben in mei toezeggingen gekregen om ervoor te schrijven, maar de eerste oplage verscheen pas in november 1917. Het is later een kunstbeweging geworden die Nederland internationaal op de kaart heeft gezet. Het was de bedoeling om het een internationale stijl te maken. Tegenwoordig wordt het gezien als Dutch Design. Ik denk dat de heren van toen dat liever niet hadden gewild en dat zij het liever een internationale stijl hadden willen laten zijn. Daaruit kunnen wij dan weer ons voordeel halen.

We zijn heel blij met het statenvoorstel, in die zin dat het deel dat wordt gebruikt uit de economische middelen voor marketing, voor het activeren van het bedrijfsleven en voor het persplan, bedoeld is om echt mensen hier naartoe te trekken en aan de wereld te laten zien wat wij te maken hebben met De Stijl en waar deze vandaan komt. Het debat over dit statenvoorstel gaat echter niet zozeer over de culturele inhoud ervan; het gaat om de dekking. Tijdens de commissievergadering gaf de heer Van Muilekom terecht aan dat men zich wel kon vinden in een groot deel van het voorstel, maar dat de PvdA echt grote problemen heeft met de dekking. Zo staat de VVD er ook in, samen met een aantal andere partijen. De € 400.000 bestaat uit twee delen: € 200.000 komt uit de economische middelen en de andere € 200.000 komt uit de algemene reserves. Volgens mij hebben wij in dit huis echter samen afgesproken dat, op het moment dat wij geld uit de algemene middelen willen halen, wij dat in de jaarrekening doen, samen met de kadernota. Vandaar dat het ons verbaast dat in dit statenvoorstel de dekking plotseling vanuit de algemene middelen komt.

Het is van belang te melden dat dit de politiek toch overstijgt. Als politieke partijen kunnen wij meningsverschillen hebben en dat is ook goed. Daarom zijn we in dit huis en zijn wij door onze achterban gekozen. De discussie die hier dus aan ten grondslag ligt overstijgt de politiek. Het gaat namelijk om de simpele vraag hoe de provincie omgaat met onze middelen en hoe wij omgaan met onze financiën. We hebben natuurlijk als financieel toezichthouder ook een verantwoordelijkheid naar gemeenten toe.

Het is belangrijk dat wij een signaal afgeven naar buiten, juist ook als het bij ons gaat om de eigen algemene middelen. Wij moeten ervoor zorgen dat wij dit secuur en correct doen. Daarom dien ik dit amendement in, mede namens de PVV, SP, 50Plus en SGP, omdat de discussie uiteindelijk echt hoort bij de jaarrekening.

Amendement A4 (VVD, SP, SGP, PVV, 50Plus): concept Cultuurtoeristisch themajaar De Stijl 2017.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 21 maart 2016, aan de orde hebbend het Statenvoorstel Cultuurtoeristisch themajaar De Stijl 2017;

besluiten:

het voorgestelde besluit:

"...in te stemmen om € 200.000 te bestemmen voor het themajaar De Stijl 2017 ten laste van de algemene middelen en deze aan te vullen met beschikbare middelen van economie voor een bedrag van € 200.000."

te wijzigen in:

"...in te stemmen om uit de beschikbare middelen van economie, € 200.000 te bestemmen voor het themajaar De Stijl 2017 voor de collectieve marketing (exclusief cultureel 'landmark') en activatie van het bedrijfsleven. Over de resterende € 200.000 een besluit te nemen bij de behandeling van de Jaarrekening 2015."

Toelichting:

In het statenvoorstel wordt voorgesteld om € 200.000 te dekken uit de post economisch beleid, te bestemmen voor collectieve marketing en activering. Het plan hiervoor is in dit voorstel uitgewerkt. Echter wordt ook gevraagd om het resterende deel van € 200.000 ten laste te leggen van de algemene middelen. Volgens het voorstel zal de uitwerking hiervan plaatsvinden bij de Kadernota 2016. Dit geld is bestemd voor de fysieke 'landmark' waar tot op heden nog niets van bekend is of is uitgewerkt. In het geval dat GS dekking voor het resterende deel van € 200.000 wil realiseren uit de algemene middelen, zal GS dit deel van het Statenvoorstel moeten voorleggen aan PS tijdens de behandeling van de Jaarrekening 2015. Zo kunnen we dit tegenover andere wensen die er dan liggen afwegen. We stellen dus nu € 200.000 uit de middelen van economie beschikbaar en misschien straks bij de kadernota nog meer.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag. De heer El Yassini heeft het over het afgeven van een signaal. Hoe ziet hij het signaal dat hij samen met de mede-indieners afgeeft richting onze twee grootste steden en de instellingen die daar nu al druk bezig zijn met dit themajaar als wij het proces gaan vertragen?

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het is belangrijk dat wij in dit huis de regels die wij hebben afgesproken naar buiten toe duidelijk laten zien, juist bij het bestuur van de provincie. Wij moeten laten zien dat wij daarin onze verantwoordelijkheden nemen en dat wij heel secuur en correct omgaan met de middelen en de dekking die daarbij hoort. Laat ik heel eerlijk zijn: ik heb de 'landmark' van wat het behelst niet specifiek gezien. Daarvoor loopt nog een ontwikkeling en de uitwerking komt pas aan de orde bij de kadernota. Op het moment dat wij een project voorbij zien komen, moet het signaal zijn dat wij goed omgaan met onze financiën, dat wij de discussie daar houden waar die hoort en dat uiteindelijk tijdens de jaarrekening met de kadernota een besluit wordt genomen. Als dat goed onderbouwd is, zie ik niet dat de meerderheid van de Staten niet voor de overige € 200.000 is.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De heer El Yassini heeft het over de verantwoordelijkheid voor de financiën. Ik ben het helemaal met hem eens dat wij die verantwoordelijkheid moeten nemen. Ik vind echter ook dat wij een verantwoordelijkheid hebben voor de financiën waarbij wij misschien voor een deel betrokken raken. Dat is misschien een kleiner deel dan dat wij in eerste

instantie voornemens zijn te nemen. Voor een groot deel doen wij dat echter wel, namelijk voor het deel van de economie. Daarover bent u heel positief. Wij zijn verantwoordelijk voor die financiële middelen die dan al worden ingezet voor dit stijljaar en die op dit moment ook al worden ingezet door onze stadsbesturen. Ik vraag mij af hoe de VVD de verantwoordelijkheid richting de stadsbesturen ziet.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn volgens mij heel duidelijk over de verantwoordelijkheid. In het amendement zeggen wij heel duidelijk dat wij de € 200.000 uit de economische middelen beschikbaar stellen. Dat betekent dus ook dat de marketingplannen en de activering van het bedrijfsleven kunnen doorgaan en dat wij daarvoor daadwerkelijk middelen vrijmaken. Wij moeten specifiek heel secuur omgaan met het geld dat wij uit de algemene middelen halen. Die verantwoordelijkheid dragen wij hier met z'n allen. Dat wil ik er graag bij hebben gezegd.

De heer BUITING (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp de principiële stellingname van de heer El Yassini op zich. Wij zullen daarover namens het CDA straks nog enkele vragen stellen aan de gedeputeerde. Mag ik de vraag naar u wat terugbuigen? U begon met een hele onderbouwing van waarom De Stijl zo'n belangwekkende cultuurperiode is en zo'n verbinding heeft met deze regio. Stel nu dat we uw lijn zouden volgen en dat wij zouden zeggen dat het amendement opnieuw bij de voorjaarsnota moet worden behandeld. Kunt u dan een winstwaarschuwing geven als er wel een goede onderbouwing ligt en als er voorstellen liggen voor de 'landmark'? Hoe staat u dan in uw gedachtevorming daarover? Het is natuurlijk wel belangrijk, ook voor de gedeputeerde, om daar naar partners toe iets over te kunnen duiden.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Buiting maakt een heel goed punt. Het gaat uiteindelijk om een goede, juiste en correcte afweging op basis van de informatie die je hebt en het uitgewerkte plan. In het stuk staat dat dit plan pas bij de kadernota aanwezig is. We moeten de kaders bepalen waarbinnen we dat geld uitgeven. Het staat ook in de stukken dat deze aanpak een 'bottom up' aanpak is. Dat betekent dat een aantal partijen voor het komende half jaar, driekwart jaar aan de slag gaat om de programmering in te vullen en dat de provincie daarvoor gelden en middelen beschikbaar stelt. Ik vind het wel fijn dat op het moment dat wij dat doen en er een goede onderbouwing ligt en door GS duidelijk wordt aangegeven wat de verbindende factor is, wat wij precies gaan doen en hoe wij het hebben georganiseerd en hoe wij het willen aanpakken, dan zie ik wel dat de VVD daarin een goede afweging maakt. We leggen een groot deel van de verantwoordelijkheid bij een aantal partijen. Als het inderdaad ten gunste komt van de inwoners van onze mooie provincie, dan zou ik niet inzien waarom wij zouden tegenstemmen.

De VOORZITTER: Mijnheer Buiting, is dit antwoord voldoende? Akkoord.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb ook een vraag voor de heer El Yassini. Aan de ene kant hoor ik dat u er problemen mee hebt dat de helft van het bedrag wordt gefinancierd uit de algemene middelen, maar ik hoor u ook vragen om een nadere uitwerking van het plan. In mijn ogen zijn dat toch wel twee heel verschillende zaken. Waar zit uw zorg met name in? Voor beide punten of voor een van beide punten? Als dit het tweede punt betreft over de uitwerking van het plan, welke nadere uitwerking is er dan in uw ogen nodig om daarover een besluit te kunnen nemen?

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Als wij kijken naar het statenvoorstel en het debat dat wij op dit moment houden, dan zijn er twee discussies gaande of er zouden twee discussies gaande kunnen zijn. Aan de ene kant kan er gesproken worden over de 'landmark', maar dat is op dit moment voor de VVD niet het belangrijkste punt. Het betreft namelijk een andere discussie over hoe je een dekking realiseert en hoe je daarvoor zorgt, op een dusdanige manier dat je de verantwoordelijkheid neemt, ook als geheel bestuur om daarmee op een correcte manier om te gaan. Dat betekent ook dat als je de dekking uit de algemene middelen haalt, dit besproken moet worden tijdens de jaarrekening en de kadernota en dat wij daarover op dat moment een goed gesprek moeten hebben. Wij nemen hierover vandaag een besluit, terwijl dit besluit niet thuishoort bij deze vergadering; het hoort

thuis bij de behandeling van de jaarrekening. U moet toch bevestigen dat wij het zo hebben afgesproken?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil het graag nog even scherp krijgen. Bedoelt de heer El Yassini te zeggen dat het detailniveau van het huidige voorstel op zichzelf voldoende is om een besluit te nemen of wij het al dan niet gaan financieren en dat, op het moment dat een voorstel met hetzelfde detailniveau ter tafel ligt met een onderbouwd financieringsvoorstel ten tijde van de kadernota, hij op basis van datzelfde voorstel dan een besluit kan nemen?

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik moet even nadenken over de vraag. Ik begrijp de vraag niet helemaal goed. Volgens mij is het discussiepunt van nu waar de discussie thuis hoort waarbij je geld uit de algemene middelen gaat gebruiken voor welk project dan ook. Of dat nu om mobiliteit, ruimtelijke ordening of in dit geval cultuur is, is niet de daadwerkelijke issue. Het punt is de vraag waar wij het dekken of geld halen uit de algemene middelen bespreken. Die discussie moet plaatsvinden bij de behandeling van de kadernota. Ik begrijp dus niet helemaal waar u naartoe gaat met uw vraag. Volgens mij gaat de discussie juist over de vraag waar dit debat thuishoort.

De VOORZITTER: Ik vind dat het wel heel veel om techniek gaat. Denkt u nog even na over uw punt.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb toch nog een vraag voor de VVD. We hebben het hier over een afspraak: de VVD wijst ons erop dat wij in dit huis een afspraak hebben. Ik heb begrepen dat hierop wel eens een uitzondering wordt gemaakt en dat er in de toekomst ook nog wel eens een uitzondering kan worden gemaakt. Op welke afspraak doelt de heer El Yassini nu precies? Is de afspraak niet zo dat als er wel een plan ligt en de Staten erover kunnen gaan, er wel flexibel op deze afspraak kan worden ingegaan?

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een verduidelijkende vraag voor mevrouw Schneiders. Het is niet ingewikkeld. Zij geeft aan dat er in het verleden wel eens een uitzondering is gemaakt. Zou mevrouw Schneiders daarvan een aantal voorbeelden kunnen noemen?

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat kan ik. In het verleden is er wel eens een uitzondering gemaakt ten tijde van het toekennen van financiën voor de opening van Soesterberg, maar ook voor een aantal orgels in het speelklokkenmuseum. Ik kan mij ook herinneren dat het debat van vorig jaar over de Tour de France ook interessant was. Daarbij hebben wij in overtuigende meerderheid gestemd voor het eerder toekennen van de financiële middelen, omdat die noodzakelijk waren. De vertegenwoordigers hebben daarin een verantwoordelijkheid genomen.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Over de bijdrage aan de Tour de France heeft vorig jaar een behoorlijk debat plaatsgevonden. Dat kunt u zich allemaal herinneren. Oorspronkelijk stond er toen in de brief dat de gelden uit de algemene middelen zouden moeten komen. Toen hebben wij in dit huis echter besloten om het bedrag toch niet uit de algemene middelen te halen, juist vanwege het feit dat dit punt niet tijdens de behandeling van de jaarrekening en de kadernota werd besproken. Vervolgens is daarvoor een andere pot gebruikt, ter promotie van het bestuur zelf. De gedeputeerde kan daarop dieper ingaan. Het bedrag is dus niet uit de algemene middelen gekomen. Het gaat er hier om of wij de discussie over de gelden en de dekking, op het moment dat wij iets uit de algemene middelen halen en als het gaat om het degelijk financieel op orde houden van het huishoudboekje, bij de behandeling van de jaarrekening en de kadernota houden of dat wij nu gaan zeggen dat het ons nu wel uit komt en wij het een keer anders doen?

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Schneiders voor haar maidenspeech.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Hij wilde kunst voor iedereen begrijpelijk maken. Dan heb ik het over Piet Mondriaan. Bijna 100 jaar later is dat nu ook ons streven. "Cultuur is van iedereen en voor iedereen en cultuur is voor iedereen anders", aldus senator Rinnooy Kan. In ons heilweekend heb ik beloofd om tijdens mijn maidenspeech iets van Britney Spears te zingen, maar dat

wil ik u bij nader inzien niet aandoen. Ik ga het klein houden, een beetje dicht bij mezelf. Overigens heb ik toch een popnummer weten te citeren, namelijk "De Toneelacademie" van De Jeugd van Tegenwoordig.

Vandaag zal ik het klein en dicht bij mezelf en D66 houden. Misschien wordt het toch groots en meeslepend, want het onderwerp leent zich ervoor: De Stijl. We debatteren echter over zoveel meer dan dat. We debatteren over een Nederlandse kunstbeweging die een onmiskenbare stempel heeft gedrukt op nationale en internationale kunstgeschiedenis. We debatteren over het nu bijdragen, zodat mensen straks ook nog een baan hebben. Zoals bij ieder voorstel hebben wij het over onze financiële huishouding en over kleur bekennen.

Mevrouw Schneiders trekt haar jas uit. Ze is gekleed in een jurk met Mondriaanpatroon. (Applaus)

De middelen die wij namens de provincie Utrecht moeten en als D66 ook willen toekennen, moeten wij dus ook toekennen. We willen de toeristen immers uit het overvolle Amsterdam hier tot over de Utrechtse Heuvelrug, tot diep in de Gelderse Vallei en verdiept in ons cultureel erfgoed krijgen. We zijn trots op het initiatief dat in onze beide steden is genomen door instellingen, maar ook door gemeenten. Een initiatief dat zorgt voor draagvlak, ondernemerschap, toerisme, verbinding, verduurzaming, aandacht voor de fiets en natuurlijk werkgelegenheid in de vorm van banen voor alle opleidingsniveaus. Evenementen als De Stijl brengen toeristen naar Utrecht. Dat is goed voor de horeca, het hotelwezen, vervoer en andere toeristische trekpleisters. Het levert banen op en een beter rendement in de culturele sector. Kortom: het zwengelt de gehele keten aan. Het zijn allemaal ambities die in al onze verkiezingsprogramma's en in het coalitieakkoord worden geuit.

De 'landmark', zoals is voorgesteld, is hierin essentieel. We verbinden onze twee grote steden op een duurzame manier en zetten in op de fiets en op meer toeristen op de lange termijn. Een 'landmark' bij het Van Goghjaar leverde zo'n € 1.300.000 aan pr-waarde op. De tour leverde Utrecht € 25.000.000 op en € 35.000.000 aan pr-waarde. D66 vindt dit een bijzondere kans, een kans die wij moeten grijpen en wel zo snel mogelijk. Uitstel zal ondernemers doen twijfelen. Dat risico moeten en willen wij niet nemen, omdat men aan tafel klaar zit en wacht tot de provincie aanschuift, omdat 2017 steeds dichterbij komt en omdat wij met onze steun als volksvertegenwoordigers een belangrijk signaal afgeven.

Namens D66 zet ik in op het netjes omgaan met onze financiën. Juist daarom pleit ik voor een snel besluit, zodat wij met overheidsgeld juist nog meer geld weten te genereren uit de maatschappij. Met zo'n snel besluit gaan wij ook netjes om met de kans op meer banen, met de vrijheid van onze kunstenaars, met de inzet van onze ondernemers en met de samenwerking met onze twee grote steden. Zij willen alle wat D66 ook wil, namelijk kunst voor iedereen begrijpelijk, toegankelijk en zichtbaar maken. Precies zoals Mondriaan dat ook wilde.

D66 zou daarnaast ook scholen willen betrekken bij het themajaar De Stijl. Het thema leent zich uitstekend voor inhoudelijke, uitdagende en kleurrijke lessen voor jong en oud. Dit met als doel iedereen zich onderdeel te laten voelen van dit bijzondere jaar. Waar en hoe ziet het college een rol weggelegd voor de scholen?

Een aantal partijen heeft aangegeven vragen te hebben over de vorm van de 'landmark'. Wat gaat het dan worden? Dat gevoel begrijp ik en dat is spannend. Dat is echter de hele tragiek van kunst en cultuur en van het maken van iets nieuws. Het zou altijd iets anders kunnen zijn. Juist die kwetsbaarheid maakt dat kunst iets is wat je beleeft en wat je anders nooit zou beleven. Dat gevoel stond ook centraal bij De Stijl. Daarvoor komen mensen van over de hele wereld naar Nederland. Wij willen dat ze ook naar Utrecht komen. Daarom steunen wij dit voorstel.

Een grote inspiratie van Mondriaan was de sterrenhemel. Dat is iets waarnaar je kunt blijven kijken, omdat deze steeds weer anders lijkt. Laten wij De Stijl daarin in zijn waarde laten en laten herwaarderen door kunstenaars van nu, zoals Daan Roosegaarde met zijn fietspad Van Gogh opnieuw in het licht zetten, zoals Michael Barnaart van Bergen De Stijl met deze jurk draagbaar maakte en zoals misschien wel Maarten Baas ons nieuwe erfgoed zal bedenken. Laten we hen het vertrouwen geven dat wij kunstenaars en ondernemers willen geven en laten we kleur bekennen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Gefeliciteerd.

De heer BUITING (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Graag wil ik eerst inhoudelijk op het onderwerp ingaan, om daarna te eindigen met een aantal vragen aan de gedeputeerde over de financiën. Het CDA is altijd een warm voorvechter geweest van het koppelen van erfgoed aan de regio om deze regio een bekendheid te geven die zij verdient. Ik heb daarover meermalen persoonlijk van gedachten gewisseld met de gedeputeerde. Hier is nu zo'n kans om een typisch aan deze regio verbonden beweging De Stijl echt eens nationaal en internationaal erkenning te geven. De Stijl behoort tot het erfgoed van deze regio, maar ook tot de Canon van Nederland en wordt daardoor ook in Nederland bekend als een van de allerbelangrijkste onderdelen van onze cultuurhistorie. Ik denk echter dat er meer bijzonder is aan De Stijl dat wij kunnen benutten in het themajaar en misschien straks ook in de 'landmark'. Ik geef enige gedachten mee.

Eigenlijk was De Stijl zijn tijd ver vooruit. Als we nu spreken over de topregio Utrecht, dan zou je kunnen zeggen dat De Stijl daarnaar vooruit wees doordat men een aantal bewegingen probeerde te incorporeren. De kunst werd uit een isolement gehaald, niet alleen om deze toegankelijk te maken voor de anderen, maar ook om kunst te verbinden aan technologie, aan wetenschap en aan sociale beweging. De Stijl is ook de beweging die probeerde in de sociale woningbouw licht, ruimte en landschappelijkheid te brengen, in plaats van mensen drie hoog achter te laten verkommeren. Al deze verbindingen zijn ook nu heel inspirerend voor de EBU, onze 'economic board', die vanuit de Triple Helix benadering verschillende denkwerelden met elkaar probeert te verbinden en zo aansluit bij public and private partnerships, profit, planet, people en al dit soort verbindingen. Als je zou analyseren waarom Utrecht nu wellicht al zo lang tot de beste competitieve regio van heel Europa is, dan komt het misschien wel doordat we dit soort ongelijksoortige grootheden weten te verbinden. De Stijl is daarvoor de grondlegger geweest.

Nog belangrijker is misschien dat de doorwerking van De Stijl tot op vandaag vorm en inhoud heeft gegeven aan de moderne maakindustrie in Nederland. Je kunt daarbij denken aan architectuur. Op dit moment behaalt Nederland de grootste architectonische prijzen ter wereld. De Stijl was grondlegger. Het industrieel ontwerp. Nederland is wereldvermaard door haar Dutch Design, het grafisch ontwerp dat nu voor een groot deel de basis is van 'serious gaming'. Er is geen 'serious gaming' zonder grafisch ontwerp. De 'house hall' van de kunst in Utrecht komt direct voort uit de beweging van De Stijl. Denk ook aan de modewereld. We hebben het zojuist prachtig kunnen aanschouwen. Mevrouw Schneiders heeft er een prachtig voorbeeld van gegeven, dat tot op de dag van vandaag de Nederlandse mode inspireert.

Graag wil ik toch het volgende zeggen. Het klinkt misschien ook daarin weer apart, maar kijk eens naar een ander soort merkteken van deze regio: Nijntje. Daar kijken we allemaal naar. We kunnen ervan vinden wat we willen, maar Nijntje is internationaal vermaard. Het gaat om een enorme promotie van deze provincie. De primaire kleuren, de eenvoudige lijnen: het zijn allemaal invloeden vanuit de beweging van De Stijl.

Sport en cultuur zijn tegenwoordig steeds meer dragers voor de bekendheid en het profiel van een regio. Dat geeft ook een impuls aan onze economie. Daardoor zie je dat Noord-Brabant met Van Gogh en Jeroen Bosch enorme promotie maakt. Je zag dat Noord-Holland een enorme promotie maakte met Rembrandt. Ik moedig het college aan om samen met al die partners ook dit prachtige kenmerk, zo goed doorwerkend in onze industrie en onze economie, als uitgangspunt te nemen voor het themajaar.

Het themajaar gaat voorbij en de 'landmark' blijft. Ik begrijp de twee beelden die daarmee worden neergezet heel goed. Toch zou ik graag nog wel iets willen weten, gelet op alle promotie en de financiële onderbouwing. Hoe kan de gedeputeerde ons misschien nog iets meer duiden waarom nu gekozen is voor de dekking uit de algemene reserve en niet voor een eventuele andere dekking? Is die dekking heel erg nodig als we dit standpunt nu inhoudelijk al grotendeels onderbouwen of kan die dekking nog op een later moment plaatsvinden? Graag zou ik deze twee vragen beantwoord zien.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik vervang Pauline van Viegen. Zij zou hier vast ook gestaan hebben in een fantastische jurk. Dat doe ik even niet. Sorry.

De VOORZITTER: U kunt evengoed wel iets uittrekken, hoor. (Hilariteit)

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik start met de woorden dat de PvdA enthousiast is over het nemen van De Stijl als thema om niet alleen de steden Utrecht en Amersfoort, maar ook de regio in de picture te zetten. Het is een zeer goed gekozen onderwerp. We zien dat op steeds meer plekken in het land waar overheden elkaar vinden – gemeenten en provincie – zij het bedrijfsleven, maar ook de culturele sector erbij betrekken. Het mooie ervan is dat het iets is dat groots en breed toegankelijk wordt. De PvdA vindt dat erg belangrijk.

Ik kom uit Den Bosch en ik probeer kaartjes te krijgen voor het museum dat het Jeroen Boschjaar in de picture zet. Ik probeer kaartjes te krijgen om die mooie Sint Jan in Den Bosch te mogen beklimmen, want dat is spannend vanwege de bijzondere beelden die daarop staan. Ik merk dat in Den Bosch op dit moment mensen uit China komen om Jeroen Bosch te kunnen zien. Dat is toch fantastisch? Daarom ben ik heel blij dat in 2017 Utrecht iets wil laten zien met De Stijl.

In de commissie hebben wij ook gesproken over de dekking. De provincie gaat er € 400.000 in steken. € 200.000 komt uit het programma Economie en € 200.000 wordt naar ons idee een beetje gegraaid, gehaald uit de algemene middelen. Dat vinden wij geen juiste manier van werken. Op een gegeven moment zie je dat dit soort voorbereidingen er komen. We maken een kadernota. We maken een begroting. Dan moeten dit soort dingen geregeld worden. Het is mogelijk dat er dingen vergeten worden, dat zou zomaar kunnen. Daar hebben we een voorjaarsnota voor, waarmee dat soort dingen geregeld wordt. Dat lijkt ons heel netjes en heel gewoon. Daarom hebben wij een vraag voor de gedeputeerde. Wat betekent het dat er uitstel komt van de dekking die de provincie aan dit voorstel voor het thema-jaar De Stijl 2017 kan geven?

Wij stellen het college ook een andere vraag. Als het tot problemen leidt, vinden wij dat u moet kijken in de door PS samengestelde programmabegroting naar waar u de middelen vandaan haalt. U heeft een programmabegroting en u mag daarin wat ons betreft kijken welke mogelijkheden daarin staan. U kunt daarin prioriteiten aangeven. Dat gaat geheid ten koste van iets. U kunt dit meenemen bij de voorjaarsnota. U kunt dan zeggen dat er een gat wordt geslagen in uw programmabegroting of in die van uw collega's en dat u het opvoert bij de voorjaarsnota om het te herstellen.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de PvdA. Ik begrijp de vraag die de PvdA aan het college stelt heel goed. Ik zou deze vraag echter ook graag willen stellen aan de PvdA zelf. De PvdA pleit vaak voor meer banen. Ik hoop niet dat zij hiermee het risico wil lopen en dat ze er alles aan heeft gedaan om er als overheid aan bij te dragen. Zou de PvdA, als zij zich verplaatst in de ondernemers en de fondsen, het aantrekkelijk vinden om te investeren in iets waarbij een van de belangrijkste overheden in deze samenwerking op zich laat wachten?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Natuurlijk. Wij vinden het fantastisch. Wij vinden alleen wel dat je je boekhouding op een fatsoenlijke manier moet bijhouden. Op het moment dat je geld beschikbaar stelt voor een bepaald jaar – als PS en als provincie stellen wij nogal veel geld beschikbaar aan GS om dingen te kunnen doen –, doe het er dan mee. Mocht je in de problemen raken, steek dan je vinger op en zeg dat je iets extra's nodig hebt ten opzichte van wat in de begroting is afgesproken. Het wordt dan bij de voorjaarsnota besproken. Dan kunnen we tot een integrale afweging komen. Misschien komen er nog wel veel meer voorstellen. Sommige dingen vallen mee en andere dingen vallen tegen.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dan begrijp ik dus toch dat de PvdA en misschien ook wel andere partijen eventueel het risico nemen dat dit deel van het voorstel het ook bij de kadernota niet gaat halen, omdat zij tot die integrale afweging willen komen. Begrijp ik het goed dat zij dat risico willen lopen?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat is het nu juist niet. Wij vinden het een heel goed voorstel. Zorg dat de dekking geregeld wordt en zorg dat je de middelen haalt uit de vastgestelde programmabegrotingen. We geven de ruimte aan het college. We kunnen wel zeggen dat het dat of dat of dat moet zijn, maar wij geven ruimte aan het college om daarvoor met een voorstel te komen.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Even ter aanvulling op de woorden van de heer Van Muilekom tegen mevrouw Schneiders. Ook het bedrijfsleven begrijpt heel goed hoe wij met die middelen omgaan. Het bedrijfsleven heeft ook reserves en zetten die ook op een bepaalde manier in. Het bedrijfsleven zal daarvoor dus absoluut begrip hebben.

De VOORZITTER: Dit lijkt heel erg op een discussie die wij zojuist ook gevoerd hebben. Ik geef u nog even het woord en daarna laat ik de heer Van Muilekom zijn betoeg afronden.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Er wordt toch nog een soort appel op mij gedaan. Daarop reageer ik even. Fondsen willen vooral geld toekennen aan samenwerkingen tussen verschillende overheden. Daarbij is de aanwezigheid en het aan tafel schuiven van de provincie in dit geval noodzakelijk. Dat betekent dat wij de instellingen en onze gemeenten die nu al bezig zijn vertragen in het proces om hun financiële middelen op orde te krijgen. Juist zoals wij dat in de maatschappij zelf bij de ondernemers en de fondsen halen en niet alleen maar van de overheid. Het zou dus juist een aanzwengeleffect kunnen hebben dat vertraagd wordt op het moment dat wij het besluit pas bij de kadernota nemen. Dat is namelijk niet over anderhalve maand, maar over tweeënhalve maand.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik rond af door te zeggen: laten wij het nu regelen en laten wij het regelen binnen de bestaande programmabegroting. Dan kan het gewoon doorgaan.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben geen liefhebber van Mondriaan, de aankoop van de Victory Boogie Woogie heb ik nooit begrepen en een stoel van Rietveld zit volgens mij niet zo lekker. Het organiseren van 100 jaar De Stijl van Mondriaan tot Dutch Design en het daardoor te verwachten aantal bezoekers kan een positieve bijdrage leveren aan het toerisme en de vrijetijdseconomie. Het onderdeel 'landmark', een fysieke verbinding tussen Utrecht en Amersfoort, kan tot nu toe niet op onze steun rekenen, zeker wanneer het voorbeeld van Van Gogh Starry Night fietspad wordt aangehaald. Het is 600 meter fietspad met willekeurig aangebrachte gloeiende stenen. Kosten: € 700.000. Als wij dan lezen dat het accent moet komen te liggen op iets van fiets, rekening houdend met 52% van de Utrechters die wel eens fietsen en 48% niet, dan wordt wat de PVV betreft de plank misgeslagen.

Het amendement van de VVD dienen wij mede in, omdat dit de gelegenheid biedt het voorstel te splitsen in het nu bestemmen van € 200.000 voor het themajaar en het pas nemen van een besluit over € 200.000 voor de 'landmark' bij de behandeling van de Kadernota 2015. Mocht het amendement niet worden aangenomen, dan zullen wij om bovenstaande redenen tegen het voorstel stemmen.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de PVV. Staat in uw prachtige verkiezingsprogramma dat u voor het behoud van cultureel erfgoed bent, mits voor iedereen toegankelijk en het liefst zo Nederlands mogelijk waardig? Het hoeft uw persoonlijke mening niet te zijn, maar De Stijl is juist heel Nederlands. Het belangrijke van die 'landmark' is niet dat wij de mensen naar Nederland halen, want dat doen wij al, maar dat wij hen specifiek naar Utrecht halen. Het voordeel van die 'landmark', waaraan u uw steun niet wilt verlenen, is juist dat die ervoor kan zorgen dat men niet naar Drachten of Den Bosch gaat, maar dat zij juist hier naar Utrecht komen. Hoe ziet de PVV dat?

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij weten helemaal nog niet hoe die 'landmark' er uit gaat zien. Ik denk niet dat alle toeristen die naar Brabant en Nuenen zijn gekomen voor een fietspad zijn gekomen, maar juist vanwege het Van Gogh jaar.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Er is al een heleboel gezegd. De SP is blij dat de provincie aan de slag gaat met het themajaar De Stijl. Het is inderdaad, zoals gezegd, een heel belangrijke periode. In die tijd is er erg veel volkshuisvesting gerealiseerd, zoals ook al gezegd. Van die volkshuisvesting is nog een heleboel te zien. De Amsterdamse School hoort ook bij die periode. Wij voelen ons daar als SP extra bij betrokken.

Het verbaast ons wel dat er nu zo snel € 200.000 uit de economische middelen gaat naar toeristisch verpakkingsmateriaal om de marketing van De Stijl rond te bazuinen en NBTC en grote marktpartijen te steunen om de winst in de toeristische industrie tot nog grotere hoogte te brengen. Wij vinden het natuurlijk geweldig als daarin winst wordt gemaakt en we vinden het ook geweldig als er veel toeristen komen, maar dit zijn echt grote marktpartijen, zoals KLM Air France en Expedia, 's werelds grootste reisorganisatie die hierbij betrokken is. Laat de markt zijn werk doen. Wij hebben daarin vertrouwen. Wij zouden dat als provincie niet hoeven ondersteunen.

Toch is wel de werkgelegenheid van belang. Wij dienen straks een amendement in en wij gaan verder niet op die € 200.000 aan economische middelen in. Er is een wil om dit voorstel te ondersteunen met geld, maar wij kijken heel goed of er dingen worden gemaakt en gerealiseerd die een blijvende en goede invloed op onze provincie hebben. Wij hebben daar een aantal voorbeelden voor. De provincie besteedt bijvoorbeeld een bedrag aan het vmbo en het mbo, voor de leerlingen in de provincie Utrecht die voor de richting Techniek kiezen, zodat zij actief betrokken kunnen worden bij het thema De Stijl. De nieuwe kunstenaars en de nieuwe generatie moeten daarin opgevoed worden. Het is een prachtige gelegenheid als alle musea die exposities hebben iets gericht doen voor het onderwijs.

Wij denken wellicht aan een samenwerking met Kunst Centraal. Het zou ook een idee kunnen zijn om een aantal architecten aan te trekken om hen nieuwe plannen voor volkshuisvesting te laten bedenken in de traditie van De Stijl. Zo kan door het thema iets blijvends gebeuren in de provincie Utrecht dat niet alleen maar om verpakkingsmateriaal gaat, maar dat om inhoudelijke kwaliteit gaat. Daarom steunen wij het amendement van de VVD, omdat wij het goed vinden dat er nog niet direct een beslissing over de 'landmark' wordt genomen. Net zoals wanneer je door de stad loopt en je een nieuwe jurk wilt kopen en je een heleboel geld bij je hebt. Dan koop je iets waarvan je later denkt: ik had nog langer moeten rondkijken. Vandaar dat wij nu het volgende amendement indienen en het amendement van de VVD steunen. Dit amendement gaat erom dat er meer vanuit de cultuurkant aandacht moet worden besteed aan dit thema.

Amendement A5 (SP): De Stijl, Mondriaan en Dutch Design.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 21 maart 2016;

overwegende:

- *dat de provincie een onderdeel wil zijn van het succes van het thema jaar de Stijl, Mondriaan en Dutch Design;*
- *dat het in de Stijl ging om eenvoud en het vinden van een nieuwe balans tussen vormgeving en functie van design en architectuur. In deze periode werden o.a. veel samenhangende wijken voor volkshuisvesting gerealiseerd;*

besluiten:

- *niet in te stemmen met het voorstel om € 200.000 te bestemmen voor het themajaar De Stijl 2017 ten laste van de algemene middelen;*
- *het college op te dragen:*
 - *in samenspraak met de cultuursector te komen tot een bestemming die recht doet aan het gedachtegoed van Mondriaan, Rietveld en De Klerk; (zie toelichting hieronder)*

- en dit voorstel aan de Staten te doen toekomen ten tijde van de Jaarrekening 2015;

Toelichting:

Bijvoorbeeld: de provincie besteedt een substantieel bedrag om VMBO en MBO leerlingen van de richting Techniek in de provincie Utrecht actief te betrekken bij het thema De Stijl, eventueel in samenwerking met Kunst Centraal.

Of/en: de provincie besteedt een substantieel bedrag om in het kader van het themajaar 'De Stijl' op het gebied van volkshuisvesting door bijvoorbeeld een prijsvraag, architecten uit te dagen om vernieuwende en samenhangende projecten te ontwerpen voor sociale woningbouw.

De VOORZITTER: Het amendement A5 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Piet Mondriaan en Gerrit Rietveld zijn internationaal wellicht bekender dan Joop Zoetemelk en Jan Janssen. Zij waren de voortrekkers van misschien wel de belangrijkste kunststroming van de afgelopen eeuw. Het zijn daarmee unieke en zeer waardevolle visitekaartjes voor Nederland en in het bijzonder voor onze regio. Het themajaar waarover wij vandaag spreken, 100 jaar De Stijl: van Mondriaan tot Dutch Design, is dan ook een uitgelezen kans om onze topregio internationaal op de kaart te zetten. GroenLinks is dan ook blij dat GS voorstelt deze kans met beide handen aan te grijpen. Dit vraagt inderdaad om een financiële bijdrage, maar die is in onze ogen meer dan goed besteed. GroenLinks vindt het goed dat in het voorstel de kansen voor toerisme en het bevorderen van de economie en werkgelegenheid worden benadrukt. We onderstrepen echter wel dat het nu bijna lijkt alsof dat de enige drijfveer is om hierin te investeren. Dat vinden wij toch wat te eenzijdig. Dit themajaar is immers ook een mooie kans om De Stijl onder de aandacht te brengen van onze eigen inwoners.

Wij hebben een aantal vragen, die deels aansluiten bij vragen die zojuist door mijn collega van de SP zijn gesteld. Hoe gaat de gedeputeerde bevorderen dat scholen bijvoorbeeld via Kunst Centraal optimaal kunnen meegenieten van dit project? Hoe gaat zij inzetten op het vergroten van de betrokkenheid van de inwoners? Welke lessen kan zij daarbij trekken uit bijvoorbeeld de Grand Départ van de Tour de France en The European Youth Olympic Festival, die beide hier hebben plaatsgevonden? Wil zij toezeggen dat de evaluaties daarvan gebruikt zullen worden om de maatschappelijke waarde van dit project verder te vergroten en onder de aandacht te brengen? In het voorstel wordt genoemd de verwachting dat het project leidt tot allerlei aanvullende duurzame initiatieven van organisaties en inwoners voor thematisch fietserfgoed en wandelprojecten. Dat klinkt mooi, maar onze vraag is: hoe gaat de gedeputeerde ervoor zorgen dat die verwachting werkelijkheid wordt? Hoe kan zij daaraan bijdragen?

In de commissie en ook vandaag was er nogal wat discussie over de landmark. GroenLinks is duidelijk: juist een fysiek cultureel element kan een goede rol spelen in de zichtbaarheid en de herkenbaarheid en het kan de betrokkenheid van de inwoners vergroten. Dat vinden wij belangrijk. Het Van Gogh fietspad bij Nuenen is vandaag al een paar keer genoemd. Dat is in onze ogen een prachtig voorbeeld van hoe een 'landmark' een themajaar kan versterken en blijvend kan verankeren. De waarde daarvan is in onze ogen niet te onderschatten. Een fietspad of een andere blijvende markering in de openbare ruimte voor het themajaar De Stijl juichen wij dan ook van harte toe. Voor de uitvoering daarvan is in onze ogen de vrijheid van de kunstenaar heel belangrijk. Wij laten het daarom graag over aan de culturele partners, het Centraal Museum en het Mondriaanhuis. Zichtbaarheid is daarbij uiteraard een belangrijk criterium.

Tot slot is er nog het punt van de financiering, waarover vandaag al iets langs kwam. De financiering komt deels uit de algemene middelen. In onze ogen blijf je alleen topregio als je hier jaar op jaar aan blijft werken en in blijft investeren. Evenementen als de Tour de France het jaar van De Stijl horen daarbij. We vinden het echter wel ongelukkig dat na het gedoe over de provinciale bijdrage aan de Grand Départ er blijkbaar in de begroting nog geen structurele oplossing is gevonden voor dit soort eenmalige uitgaven die om een redelijk snelle reactie vanuit de provincie vragen. Wij verzoeken de

gedeputeerde hiervoor bij de kadernota met een voorstel te komen, zodat hiervoor een structurele voorziening kan worden getroffen. Dan hoeven we er niet elke keer op deze manier een noodoplossing voor te zoeken. Het besluit over de gevraagde provinciale bijdrage voor dit specifieke project moet hierop in onze ogen niet wachten.

De heer BUITING (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom terug op het vorige punt. Ik vind dit op zich een gedachte die wij misschien verder zouden kunnen uitwerken. Er is een begroting en er is de systematiek van de voorjaarsnota, maar tussendoor kunnen er dingen komen die om de een of andere reden van belang zijn, waardoor je die systematiek zou willen doorbreken. Begrijp ik het goed dat de heer Van Essen zegt dat daarvoor een fonds of potje zou moeten komen? Als dat zo is, zou dat volgens ons alleen maar kunnen als daaraan strikte voorwaarden zouden verbonden. Kunt u daarover iets meer zeggen dan alleen dat er een budget aan wordt toegekend?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik snap het: de heer Van Essen pleit voor een soort evenementenpotje. Zo hoor ik het althans. Wij pleiten daar niet direct voor, omdat wij ten minste tweemaal per jaar, bij de kadernota en bij de begroting, momenten hebben waarop wij kunnen nadenken over wat wij willen, wat het college wil en wat PS daaraan zouden willen toevoegen. Is dat niet meer dan genoeg, zeker als het om grote evenementen gaat? Deze komen niet toevallig op tafel; die leven al langer.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dat laatste klopt: deze komen niet zomaar op tafel. Aan de andere kant kan die cyclus van tweemaal per jaar toch net iets te traag zijn om daarop adequaat te kunnen inspelen. Wat ons betreft zou dit reden zijn dit te overwegen of om het op zijn minst te onderzoeken.

De manier waarop de heer Buiting ons idee samenvat, is juist: daaraan denken wij inderdaad. Strikte criteria horen daar zeker bij. Wij verzoeken het college te bekijken of iets dergelijks is op te zetten en om op zijn minst na te denken over de criteria. Op het moment dat er voorstellen zijn die inhoudelijk worden gesteund door de Staten – wij hebben het gevoel dat dit vandaag ook geldt voor dit voorstel – is het wel heel ongelukkig als wij rond dit soort technische afspraken rond de begroting geen betrouwbare partner kunnen zijn voor onder andere gemeenten en bedrijven. Om die reden verzoeken wij GS te bekijken wat de mogelijkheden zouden kunnen zijn om hiervoor op een structurele manier een voorziening te treffen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Even voor de duidelijkheid: pleit de heer Van Essen er dan voor dat er een apart potje komt dat wij vaststellen bij de begroting, zodat het college elk jaar € 500.000 of € 1.000.000 te vergeven heeft aan bepaalde evenementen? Stelt u dat voor?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dat lijkt mij een vrij groot bedrag. Het gaat ons erom dat je verschillende criteria en scopes kunt hangen aan zo'n potje. We zouden in elk geval de suggestie aan GS willen meegeven om er eens naar te kijken. De precieze invulling daarvan laten wij dan graag eerst bij GS. Wij merken dat het gebrek aan een dergelijke flexibiliteit maakt dat de besluitvorming over de voorstellen zoals die vandaag ter tafel liggen toch wat stagneert of frustrereert. Dat is niet wenselijk.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga in op wat ik de heer Van Essen hoorde zeggen over betrouwbaarheid. U doet alsof wij, op het moment dat wij dit bij de kadernota of bij de jaarrekening gaan bespreken, dan niet betrouwbaar zouden zijn. Volgens mij heeft betrouwbaarheid echter er ook mee te maken dat je dan iets toezegt en er vervolgens op terug moet komen. Betekent dit dat u voor ogen hebt dat de gedeputeerde al een toezegging heeft gedaan en dat ze hierdoor nu in de problemen komt?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat probeer ik niet te zeggen. Ik bedoel dat er meer betrouwbaarheid komt in die zin dat wij met de Staten iets uitspreken. Ik proef dat wij dit een goed initiatief vinden dat op onze steun kan rekenen, maar dat het op dit moment niet han-

dig in onze begrotingssystematiek past. Dat bedoel ik met betrouwbaarheid. We moeten onszelf instrumenten in handen geven, zodat wij daarop op een adequate manier kunnen inspelen. Dat bedoel ik.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een vervolgvraag over de betrouwbaarheid. Vindt de heer Van Essen dan ook dat wij betrouwbaar moeten zijn als het gaat om onze eigen regels die wij zelf opleggen voor het geval wij gelden uit de algemene middelen halen? Is dat betrouwbaar op het moment dat wij zeggen: "Het komt nu even niet uit?"

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat vind ik ook. Tegelijkertijd moeten wij daarin niet te rigide zijn. Er kunnen omstandigheden of zaken zijn waardoor het verstandig is om dingen tegen elkaar af te wegen. Daarom heb ik het voorstel gedaan om daarvoor een structurele oplossing te vinden.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben het over potjes. Ik hoop dat wij elkaar een beetje uit de brand kunnen helpen. Er wordt gewezen op een regel en een afspraak. Ik zie hier een heel belangrijke regel staan die afgesproken is. Het toekennen van incidentele middelen, zowel voor het lopende jaar als voor de eerstvolgende meerjarenbegroting, vindt plaats door GS, aan de hand van een concreet uitgewerkt projectplan met een realistische uitgavenraming. In principe is dat potje waarover wij praten misschien het potje van de algemene middelen, als je maar met een goed idee komt. Hoe ziet GroenLinks dat? Heeft de VVD geluisterd naar 'minder regels'?

De VOORZITTER: Misschien mag ik het nu even beperken tot de heer Van Essen.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben zelf niet de woordvoerder voor Financiën. Ik kan dus geen antwoord geven op deze specifieke vraag. Ik ben wel heel benieuwd hoe GS hier tegenaan kijkt. Ik vind het een terechte vraag. Ik wacht dat antwoord graag eerst af.

Tot slot. Zojuist sprak ik meer over hoe je in algemene zin met dit soort situaties moet omgaan. Het besluit dat vandaag ter tafel ligt over de gevraagde provinciale bijdrage aan dit specifieke project moet volgens ons niet wachten op de kadernota, ook niet voor een deel. Soms moet je een kans benutten als deze zich voordoet. Als provincie kun je niet altijd voor een dubbeltje op de eerste rij zitten en ondertussen verwachten dat andere partijen, zoals gemeenten, de culturele sector en de bedrijven, over de brug komen. Uitstellen, vertragen en daarmee deze mooie plannen mogelijk op losse schroeven zetten past wat ons betreft niet bij een ondernemende topregio die zich juist met zijn culturele historische kracht kan en wil onderscheiden.

Mevrouw DE HAAN (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik begin met een citaat uit de eerste uitgave van De Stijl, van november 1917. Dat citaat krijgt vandaag zijn weerslag. "Het nieuwe componeren berust op permanente tegenstellingen die elkaars tegendelen zijn en elkaar opheffen." Dit is een citaat van Piet Mondriaan. Ik kom hierop aan het einde van mijn betoog terug.

100 jaar viering van De Stijl. De ChristenUnie draagt het cultureel erfgoed een warm hart toe. Waarden vanuit het verleden die een krachtige kleur aan het heden geven zijn een erfenis voor de toekomst van onze inwoners. De wijze waarop geïnvesteerd wordt in 100 jaar De Stijl klinkt de ChristenUnie sympathiek in de oren. Het zichtbaar en beleefbaar maken van erfgoed in twee grote steden, met een uitstraling naar de brede provincie en naar andere provincies, heeft een bovenlokale impact en is een interprovinciaal product. Dat geldt ook voor het koppelen van het beleven van cultureel erfgoed aan de vrijetijdseconomie, cultuurtoerisme, het versterken van de regionale economie – een speerpunt van de ChristenUnie – en een alliantie van culturele instellingen, bedrijfsleven en overheden, waarbij de provincie een verbindende en regisserende rol heeft. Daarnaast is er een landmark, een icoon dat het fietsen in de provincie extra op de kaart zet, waardoor de investering ook een duurzame investering kan worden die verder reikt dan 2017. Verder is er een maatschappelijk deelprogramma dat leidt tot betrokkenheid van inwoners en scholen. Dat alles legt voor ons veel gewicht in de schaal.

Er is echter ook een maar, die wij vanmiddag al meerdere malen hebben gehoord. De financiële afwikkeling schuurt. Er doemt inderdaad een tegenstelling op. Om in de termen van Mondriaan te blijven: het is in dit huis niet direct de stijl om de financiering van een cultureel project ten laste te laten komen van de algemene middelen en dit uit te werken bij de kadernota. Tegelijkertijd zien we de urgentie. Een startkapitaal om dit project van de grond te krijgen en te laten slagen is nodig vanwege de voorbereidingen die dit jaar al starten. De ChristenUnie constateert dat er blijkbaar heel weinig schuifruimte in de programmabegroting en in de totale begroting zit. Dit terwijl de culturele sector – ik sluit mij wat dat betreft aan bij GroenLinks – met mooie projecten op het gebied van cultureel erfgoed vraagt om meer flexibiliteit. Het gaat deels om niet voorzienbare projecten die de provincie in de rol van verbinder, aanjager en regisseur toch wil faciliteren. Met dit statement nemen wij alvast een voorshot op de behandeling van de Cultuurnota, waarin de ChristenUnie wil zoeken naar een verruiming van instrumenten, bijvoorbeeld in de vorm van een fonds. Dat dienen wij echter nog nader uit te werken.

Het tweede dat ons te denken geeft is dat GS het met dit voorstel laat aankomt op deze PS-vergadering. Dat geeft te denken. Daarom hebben wij vandaag nog een aantal vragen. Zijn andere vormen van financiering overwogen binnen de eigen begroting, bijvoorbeeld een lening die bij overschot in de programmabegroting te verrekenen is met de jaarrekening? De volgende vraag is voor het gehele college. Welke mogelijkheden zijn door GS al in het werk gesteld om de bijdrage binnen de huidige begroting op te lossen, als sterk staaltje van een integrale benadering van cultureel erfgoed in Utrecht als topregio? Wij hebben de inhoudelijke en financiële belangen tegen elkaar afgewogen. Wij willen geen uitstel. Urgentie vraagt om instappen. Uitstel kan leiden tot afstel. Het geld voor de 'landmark' is nodig om dit icoonproject van de grond te krijgen. Het is van blijvende waarde.

Voor een definitieve oordeelvorming wachten wij het antwoord van de gedeputeerde af. Laat het citaat van Mondriaan: "Het nieuwe componeren berust op permanente tegenstellingen die elkaar tegendelen zijn en elkaar opheffen" een aansporing richting GS en gedeputeerde zijn om ons vanmiddag te overtuigen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD is altijd kritisch over activiteiten en zaken die grootschalig zijn. Of het nu grotere gemeenten of grote bibliotheken zijn of het cultuurtoeristisch themajaar De Stijl 2017, het is groot en er wordt in de ogen van de PvdD vooral gekeken naar de economische waarden.

In het statenvoorstel staat letterlijk: "Door een regionale aanpak uit te werken die nauw aansluit op deze internationale promotiecampagne kunnen Utrecht en Amersfoort hun lokale bedrijfsleven en culturele sector economisch activeren." In de ogen van de PvdD komen de inwoners van de provincie Utrecht er maar bekaaid af in het statenvoorstel. Het is namelijk onduidelijk of en in hoeverre de inwoners van de provincie Utrecht profijt hebben van dit project. In het voorstel staat dat er sprake is van een maatschappelijk deelprogramma dat leidt tot betrokkenheid van inwoners en scholen, hetgeen ook effecten als trots en sociale binding sorteert. Hoe dit vervolgens vorm krijgt is onduidelijk. Kan dit concreter gemaakt worden? Hoe wordt dat effect gemeten?

We sluiten aan bij GroenLinks over het uitspreken van verwachtingen. De PvdD pleit ervoor om niet alleen de verwachting uit te spreken dat het project leidt tot allerlei aanvullende duurzame initiatieven van organisaties en inwoners, zoals de thematische fiets- en wandelprojecten, maar om hieraan ook concrete doelen te verbinden.

De 'landmark'. In het statenvoorstel wordt € 200.000 vrijgemaakt uit de algemene middelen, terwijl er nog geen concreet plan ligt. Dit vindt de PvdD geen goed plan. Daarom steunt de PvdD het amendement van de VVD om het beschikbaar stellen van die € 200.000 te bespreken tijdens de behandeling van de Jaarrekening 2015.

Van 9 tot en met 13 maart vond de internationale Tourismus Börse in Berlijn plaats. Daar heeft het NBTC het themajaar De Stijl gelanceerd. Dat is dus ongeveer anderhalve week geleden.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD heeft in haar verkiezingsprogramma een paar prachtige zinnen over kunst en cultuur staan. Er staat dat wij erin moeten investeren, evenals, logischerwijs, in natuur en een goede infrastructuur. Op deze manier levert de provincie een belangrijke bijdrage aan een goed vestigingsklimaat voor ondernemers. Ik heb begrepen dat dit ook de doelstellingen zijn van dit gehele project en juist van de 'landmark'. Hoe ziet de PvdD dit voorstel? Waarom is het dan net niet dat of iets anders?

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Als de PvdD om € 1.000 uit de algemene middelen vraagt voor bijvoorbeeld de egelopvang, dan liggen Provinciale Staten dubbel van het lachen. Wij vinden € 200.000 voor een 'landmark' waarvan nog niet bekend is wat deze gaat inhouden onverantwoord. Daarom willen wij dit punt graag bespreken bij de Jaarrekening 2015.

Zoals ik al zei is tijdens de Tourismus Börse in Berlijn het themajaar De Stijl gelanceerd door het NBTC. De vraag aan de gedeputeerde is: waarom wordt er pas in maart 2016 gesproken over dit belangrijke themajaar dat in 2017 plaatsvindt? Het kan toch niet zo zijn dat het NBTC kort geleden bedacht heeft om het themajaar De Stijl voor 2017 te organiseren? De PvdD ervaart dit als een enorme tijdsdruk waaronder wij moeten toegeven, omdat anders een groot deel van dit themajaar gedoemd lijkt te mislukken in de provincie Utrecht. Dat willen wij niet.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vul daarbij graag aan dat in de gemeenteraad van de gemeente Utrecht nog niets besproken is over de 'landmark' of het themajaar De Stijl. Ook in het college van de gemeente Utrecht is het onderwerp nog niet aan de orde gekomen. Moeten wij hier nu allerlei verantwoordelijkheden dragen voor zaken die ergens anders nog niet besproken zijn?

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Hier is het juist voorgelegd aan de Staten, omdat GS hierover een uitspraak in de Staten wil. In de gemeenteraad van Utrecht is dat niet nodig geweest. Daar ligt het geld al klaar, evenals in Amersfoort.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Essen zegt dat het Rietveld Schröderhuis en het Mondriaanhuis bekender zijn dan Joop Zoetemelk. Dat zal voor onze kringen zeker het geval zijn, schat ik zo in. Daarmee zegt GroenLinks eigenlijk ook dat we al 'landmarks' hebben. Dit zijn heel stoere namen. Het is al stijlvol genoeg. Moeten we dit dan nog wel een extra impuls geven? Die vraag zou je dan kunnen stellen, als deze namen bekender zijn dan Joop Zoetemelk. In beginsel vinden wij dat ook, maar daarmee hebben we nog niet alle geld.

Om te voorkomen dat mevrouw Schneiders, hoewel ik haar graag aan de interruptiemicrofoon vindt, gaat voorlezen uit ons verkiezingsprogramma, zal ik dat voor haar doen. Ze zal dat ongetwijfeld gelezen hebben. Ja? Ik dacht het al. Er staat dat cultuur en erfgoed bijdragen aan verbinding tussen mensen, aan de internationale naamsbekendheid van de provincie en aan werkgelegenheid. Dat zijn ronkende zinnen van de SGP. Zeker voor een topregio, met een kennisindustrie en creatieve industrie als pijlers, zijn kunst en cultuur belangrijk. Dat heeft er bij ons toe geleid dat wij toch die € 200.000 voor het marketingpakketje, zoals u het noemde, beschikbaar willen stellen. Voor die € 200.000 voor de 'landmark' ontstaat in dit huis echter een heel bizarre discussie. Ten eerste: we reserveren € 200.000 voor iets waarvan wij niet weten wat wij ervoor terugkrijgen. We willen dus € 200.000 voor een blanco cheque. We weten gewoon niet wat we ervoor krijgen. Dat is heel bizar. We doen er hier ten onrechte heel luchtig over. Ten tweede: we hebben hier regels afgesproken om dit soort zaken netjes bij de kadernota te behandelen. Mevrouw Schneiders vraagt of wij dan het risico willen lopen dat het bij de kadernota niet doorgaat. Ja, natuurlijk willen wij dat risico lopen, want daar is die kadernota voor. Die kadernota is er juist voor de afweging van zaken. Het zou heel raar zijn als wij nu zeggen dat die € 200.000 wordt toegezegd en dat wij dan bij de kadernota wel zien hoe het valt. Dat kan niet.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal het heel kort houden. Het gaat hier over kunst en cultuur en over iets wat nog niet bekend is, omdat dat juist de waarde van kunst en cultuur is. Ik vind het heel bijzonder dat de woordvoerders van Cultuur zich hier als woordvoerders Financiën etaleren, terwijl het niet gaat om een blanco cheque. Het gaat namelijk juist om iets wat nog niet bekend is. Ik leg daar de nadruk op. Hoe ziet u dat? Wat is de waarde van kunst en cultuur als het van tevoren al bepaald is?

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Als je geld wilt uitgeven, is het heel belangrijk te weten waaraan je het uitgeeft. Ik kan het echt niet begrijpen, of we communiceren volstrekt langs elkaar heen. Als ik er privé bij mijn vrouw mee aan kom, dan zegt ze: "Hoepel op, ik moet toch weten waaraan ik het uitgeef?"

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor mevrouw Schneiders dan weer zeggen dat het om kunst gaat en dat wij dan dus een mate van vrijheid geven. Ik reageer met twee opmerkingen. Ten eerste: het bedrag komt uit de algemene middelen. Het geld komt niet uit het potje Cultuur. Op het moment dat je het bedrag uit het potje Cultuur haalt, zou je nog een discussie en een debat kunnen hebben of we kaders gaan stellen en hoe wij dat doen, of we het bottom up doen of top down. Daar gaat het niet over. Het gaat erover dat wij geld uit de algemene middelen halen. Dat geld is er voor alle potjes. Het ligt er als reserve.

Ter aanvulling op de woorden van de heer Van Leeuwen het volgende. Op het moment dat ik mijn huis ga verbouwen, bel ik niet de aannemer om hem te vragen dat hij kan komen en € 200.000 krijgt, terwijl ik nog niet weet wat hij gaat doen en ik hem zeg dat hij er iets moois van moet maken.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor mevrouw Schneiders. Misschien is zij zich ervan bewust dat kunst pas waardevol wordt als het misschien al heel erg oud is of als er een prestatie is geleverd, zoals Joop Zoetemelk, Rembrandt en Van Gogh dat hebben gedaan en misschien zoals Mondriaan dat heeft gedaan, niet voor mij, maar voor andere mensen. Je kunt dus niet op voorhand zeggen dat het kunst is; je moet het maar afwachten. Misschien wordt het wel kunst waarvan iedereen zegt dat het waardeloos is en dat het nooit iets waard wordt.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Er wordt al heel veel voor me gezegd. Ik benadruk nog dat wij controleren en toezien op de gemeentelijke financiën. Daar worden ook spelregels afgesproken. Op het moment dat het ons hier goed uitkomt, gaan wij hier in dit huis buiten de gebaande paden treden en niet volgens de regels werken. Dat kan echt niet. Kortom: die € 200.000 voor die 'landmark' zullen wij niet ter beschikking stellen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Er is al heel veel gezegd. Dat kan een voordeel of een nadeel zijn als je de laatste spreker bent. Je kunt echter ook bedenken hoe je je dan alsnog kunt onderscheiden.

Toen ik vernam dat in het kader van 100 jaar De Stijl er een enorme festiviteit ontwikkeld zou worden in allerlei vormen vond ik dat niet alleen sympathiek, maar ik voelde meer zoiets als blijheid en herkenning. Ik beken dat mijn opleiding Visuele Communicatie aan de Hogeschool van Utrecht in die tijd – ik ben niet de jongste meer; ik ben helemaal niet oud, maar het is toch wel een tijdje geleden – helemaal doorspekt was van De Stijl. De Stijl was nadrukkelijk aanwezig. Dit heeft zeker bijgedragen aan de vorming van mijn ontwikkeling aan de hogeschool. Ik vind het heel bijzonder dat zelfs de huisstijl van de provincie Utrecht toch wel gelinkt is aan De Stijl. Het is nog steeds overal om ons heen.

Wij hebben het amendement meeondertekend. Er is vandaag al veel gezegd over De Stijl. Daar gaat het ook helemaal niet om; het gaat gewoon om het proces. Ik stip nog wel even het volgende aan. De heer El Yassini zei in de commissievergadering dat het allemaal over Mondriaan gaat, maar waar is Theo? Inderdaad, zelf geef ik een ode aan Theo van Doesburg. Hij is vooral bekend als de oprichter en redacteur van het tijdschrift De Stijl. Hij legde contacten met kunstenaars in heel Europa. Dat is een kleine terugblik naar vorige week. Door zijn enthousiasme werden de uitgangspunten van De Stijl bekend en werd hij uitgenodigd om een lezing te geven bij Bauhaus. Dat is ook een heel bekende stro-

ming. Graag draag ik nog een klein gedicht van Theo van Doesburg voor. Het gedicht is geïnspireerd op zijn ideeën en zijn geloof in de nieuwe stijl.

De mensch komt in 't licht!
De mensch wordt nu geboren!
De Kunst wordt religie.
De Kunstenaar, de priester, die
den wereldwil uitbeeldt, in
vormen,
kleuren,
woorden,
klanken,
de Priester, aan wien
Wij het nieuwe leven danken.

Theo van Doesburg, 7 januari 2016.

Dat wilde ik nog even zeggen. Zoals ik zojuist al aanstipte, is er het proces. Het proces is dat wij het heel goed vinden dat dit allemaal gaat gebeuren, in de gehele provincie. In de commissie heb ik al genoemd dat 50Plus het jammer vindt dat Amsterdam er niet bij betrokken is, omdat de buitenlanders, de Amerikanen, de Japanners en de Chinezen lachen om afstanden van tien, twintig of dertig kilometer. Men gaat sowieso de provincie in.

Wij vinden het jammer dat die tweede € 200.000 op dit moment niet gedekt is. Wij zijn er voorstander van om dit bedrag nu niet mee te nemen in het besluit, maar dit te verleggen naar het moment waarop wij de kadernota behandelen.

Ik heb de volgende vraag aan de gedeputeerde: wat zijn de consequenties bij twee of drie maanden uitstel voor de dekking van de € 200.000?

De VOORZITTER: Zoals ik aankondigde, schors ik de vergadering nu. Daarna is het woord aan de gedeputeerde.

Schorsing van 16.27 uur tot 16.35 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er is hier wel iets bijzonders gaande. Ik heb echt genoten van de bijdragen van de woordvoerders over De Stijl. Ik doe dit werk nu vijf jaar en ik heb hier eerder gestaan met voorstellen waarvan de Staten zeiden dat zij ermee uit de voeten konden. Soms heb ik het geluk gehad dat ik veel bijval kreeg. Ik heb dit echter nog nooit meegemaakt. Iedereen leverde een bijzondere bijdrage. Soms stond hier een bijzondere verschijning om het Stijljaar te benadrukken. Daar ligt het dus niet aan en volgens mij hoef ik er dan ook niet zo veel tijd aan te besteden om ook nog eens van mijn kant te vertellen waarom het Stijljaar absoluut een uitdaging is voor Utrecht. Het is een heel mooie manier om overheden, instellingen, organisaties, bedrijfsleven en inwoners te verenigen. Dat heeft u zelf al gedaan. Het is dan wel bijzonder dat we er daarmee nog lang niet zijn, want we hebben in dit dossier wel te maken met twee heel lastige punten. Die punten zijn door de meesten van u al voor het voetlicht gebracht, in de positieve of in de negatieve zin; het is maar net hoe je het bekijkt.

Ik wil het wel even met u hebben over die lastige punten. Het gaat om twee dingen. Het gaat om de blijvende markering of, zoals in de volksmond vaak genoemd, de 'landmark', terwijl nog niet bekend is wat dit gaat worden. Hebben we het dan over een blanco cheque? Die woorden zijn zojuist ook gevallen. Dan zeg ik: nee, het is geen blanco cheque. Het is een manier van financieren die wij graag zien. Wij nemen als overheid een klein stukje van de rekening, namelijk zo'n 20%. Dit is een project waarmee veel meer geld gemoeid is. Wij nemen daarvan een deel voor onze rekening. De rest van het geld wordt bijeengebracht door bedrijfsleven, fondsen en organisaties. Het is wel goed om van elkaar te

weten waar je staat. Kun je leveren? Doe je mee? Ben je goed voor je geld? Dat speelt hier. Ons provinciale deel zal onderdeel zijn van een bedrag van ongeveer € 1.000.000, een bedrag dat verder door fondsen en bedrijven bijeengebracht wordt om een blijvende en duurzame markering tot stand te brengen. Die moet dan de verbinding leggen tussen die twee absolute Mondriaanlocaties. Er doen meer steden mee, maar Utrecht en Amersfoort hebben echt een flink deel van het Stijlverhaal te vertellen. Wat zou het mooi zijn als we de verbinding tussen die twee steden kunnen benadrukken. Als het Stijljaar allang voorbij is, in 2020 of 2021, dan is die verbinding er nog. Het is een blijvende herinnering aan iets bijzonders. Het Stijljaar is één jaar door het NBTC gekozen. Voor onze streek en onze regio hoort het echter bij onze culturele identiteit, zoals de heer Buiting van het CDA zo mooi benadrukte. Dat is de 'landmark' en daarvoor is dat geld nodig. Een aantal van u heeft het goed voor het voetlicht gebracht en ik hoop dat u het ziet en dat u de mogelijkheid kunt zien en bereid bent de manier van financieren te ondersteunen. Daarmee bepalen wij niet hoe het wordt, maar ook niet dat het de hele rekening oppakt. We doen het heel nadrukkelijk samen met het veld.

Dan komt de grote vraag aan de orde die u mij terecht stelde: waarom dan niet gewoon via de voorjaarsnota, omdat het dan integraal en in samenhang kan worden bekeken. Dan kunnen we het zien met de lijst van eventueel andere in te dienen projecten. Waarom op dit moment? Regels zijn regels. Wij hebben in dit huis de regel dat als de voorjaarsnota wordt gepresenteerd, je dan met je claims mag komen. Dan hebben we het erover. Ik wil geen enkele afbreuk doen aan die regel. Ik onderschrijf die regel van harte. Als het zo ver is, zal ook ik mijn claims bij u indienen. Soms is echter flexibiliteit nodig. Dat is de insteek van dit verzoek. Het is niet de bedoeling om dit via een achterdeurtje te financieren of om moeilijk te doen. Het is in alle transparantie bij u neergelegd. We doen een verzoek aan u. Ik ben mij ervan bewust dat dit niet gebeurt op het daartoe geëigende moment. We doen het verzoek om op voorhand € 200.000 beschikbaar te stellen uit de algemene middelen, omdat het gaat om een project waaraan alle partijen moeten meedoen. Op een gegeven moment moet je de toezegging kunnen doen. Wij zitten in een vrij strakke planning met onze P&C-cyclus, met dat ene voorjaarsnotamoment. Het komt ook wel eens voor dat je het geld eerder wilt hebben om te kunnen meedoen. Een aantal fracties heeft benadrukt dat het plezierig zou zijn als daarvoor wat meer ruimte wordt geboden. Die discussie kunt u met mijn collega voeren als de voorjaarsnota aan bod is. Dit is echter wel zo'n situatie waaruit blijkt dat je soms niet op het juiste moment die financiële vraag kunt stellen. Dat is de insteek. Als u zegt dat wij het geld niet krijgen voor juli, als wij de voorjaarsnota bespreken, en wij ook het besluit daarvan laten afhangen, dan is voor de participatie en de 'landmark' de boel op slot tot het zo ver is. Wij willen graag door. Onze bijdrage is daarbij nodig. Dat geld wordt gebruikt om ook bij andere fondsen en organisaties aan te kloppen en hen te vragen mee te doen. Dat is de reden dat deze heel specifieke uitzondering wordt gevraagd aan Provinciale Staten.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb daarover een vraag. Ik hoor niet terug waarom er nu die urgentie is. Waarom kunnen we niet wachten tot de voorjaarsnota? Dat mis ik in het verhaal van de gedeputeerde.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In 2017 is er het jaar van De Stijl. Dat is kort bekend. Het NBTC maakt haar lijnen bekend, waarin ook het internationale jaar van De Stijl is genoemd. Op een gegeven moment steek je de koppen bij elkaar en probeer je samen tot een project te komen. Amersfoort doet mee, Utrecht doet mee en de provincie doet mee. We willen helemaal zoals bij de Tour de France als een soort businesspeloton samen de financiering organiseren. Daar is een moment voor. U vraagt: waarom nu? Als ik van de Staten de toezegging kan krijgen dat het geld bij de voorjaarsnota beschikbaar komt, dan is er in principe al veel opgelost. Ik hoef het geld natuurlijk niet per se over bijvoorbeeld twee weken over te maken. Het gaat er echter wel om of de provincie Utrecht bereid is mee te doen aan het jaar van De Stijl. Er wordt voorgesteld het dan ergens anders uit de portefeuille te financieren. Ook dat is nog een optie. Het kan ergens anders uit gefinancierd worden, maar het is wel van belang dat er dan op een later moment de ruimte is om het gesprek te voeren met deze Staten om het bedrag terug te voeren. Die optie is eerder in deze termijn door de PvdA aangereikt. De reden is dat het project voort moet. In 2017 moet er iets tot stand gebracht worden. De tijd is hard nodig. De bijdrage en de participatie van de provincie Utrecht is ook hard nodig, ook omdat de pro-

vincie Utrecht, met Amersfoort en Utrecht samen – wij € 400.000 en zij allebei € 200.000 – in totaal € 800.000 inbrengen in dit grote project. Je hebt het dus over een substantiële bijdrage.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik bemerk heel veel haast en doortastendheid bij de gedeputeerde. Waarom is die doortastendheid er nu wel? Als wij bijvoorbeeld over OV-projecten praten waar geld bij moet, dan missen wij dat gemak van het geld waar dan ook vandaan halen.

Er is nog iets. Het is de stad Utrecht nog helemaal niet duidelijk dat het geld voor het project er ligt. Het geld dat voor evenementen klaarligt, zou net zo goed ergens anders aan besteed kunnen worden.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Alles heeft zijn momentum. Dat geldt ook voor de discussie over de OV die u met mijn collega voert. Ook daarvoor zijn momenten. Ik heb het nu over dit moment, over mijn cultuurportefeuille, over het project dat ik wil doen en over wat ik daarover ervaar in de Staten. Het is nu het goede moment om daarover te spreken. In de gemeente Utrecht zijn zaken anders gebudgetteerd en anders vastgelegd. In Utrecht heeft de portefeuillehouder de ruimte om het geld beschikbaar te stellen. Wij hebben met de provincie Utrecht, de gemeente Amersfoort en de gemeente Utrecht de koppen bij elkaar gestoken. Het is mooi dat wij het met drie overheden doen en dat wij echt die verbinding willen leggen. Zowel Utrecht als Amersfoort dragen elk € 200.000 bij aan dit project.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Heb ik het nu goed begrepen van de gedeputeerde dat als de 'landmark' niet doorgaat, het themajaar De Stijl ook niet doorgaat?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het themajaar De Stijl gaat gelukkig gewoon door, ook als er geen 'landmark' komt. Ik kan u op dat punt geruststellen. Het is wel enorm jammer dat het een belangrijk onderdeel is van het Stijljaar en dat het echt een verbinding is die blijft. Het is een 'legacy', om nog maar eens een term te noemen. Er is dan een blijvende herinnering aan het Stijljaar. Het is niet iets dat er het ene jaar is, maar het is iets dat hoort bij onze streek.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dan begrijp ik niet zo goed waarom de gedeputeerde niet akkoord kan gaan met het geven van nu € 200.000 voor het themajaar en het bij de voorjaarsnota spreken over de 'landmark'.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan daarmee niet uit de voeten, omdat wij bij de voorjaarsnota in de maand juli zitten. Als we de beslissing laten samenvallen met het beschikbaar stellen van het budget, dan kan ik nu tegen de partijen, Utrecht en Amersfoort en de organisaties, zoals het Centraal Museum, die gaan proberen om voor die 'landmark' de fondsen bij elkaar te krijgen, niet zeggen dat de provincie Utrecht meedoet. Er werd mij ergens gevraagd of ik al toezeggingen heb gedaan. Nee, dat heb ik niet gedaan. Ik doe pas een toezegging als ik toestemming heb van de Staten. Die krijg ik niet, zoals het er nu misschien wel naar uitziet. Dan wordt het juli. Dan kunnen wij de komende drie, vier maanden niet meedoen in het project. In 2017 begint het jaar van De Stijl. Het zou natuurlijk jammer zijn dat wij kansen missen. Op zich bent u allemaal enthousiast over het project.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoorde de gedeputeerde net zeggen dat het ook een optie is om het geld niet uit de algemene middelen te halen, maar uit de bestaande programmabegroting. Wat ons betreft heeft u onze zegen. Gaat u dat nu wel of niet doen?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wacht eerst het debat en de stemming over de twee amendementen af. Ik vind dat wij nu vooruitlopen op zaken. Ik doe u een voorstel waarvan ik denk dat het voor de provincie Utrecht interessant en belangwekkend is. Dat voorstel is collegiaal gefinancierd vanuit twee portefeuilles, waarbij voor de cultuurportefeuille vooruitgelopen wordt op de voorjaarsnota. Dat is de manier van financieren. Als dit niet doorgaat en de Staten tegen zijn, dan moeten wij bekijken hoe wij dat oplossen. Het zou mij veel waard zijn als ik vanuit de Staten de positieve grondhouding te zijner tijd bij de voorjaarsnota mag vertalen in een positief besluit.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het is voor ons erg belangrijk. Ik denk dat het mede van ons afhangt of de gedeputeerde het wel of niet gaat doen. Als zij dat in het midden laat, vind ik het wel een beetje onduidelijk hoe wij ons stemgedrag moeten invullen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In het stuk vraag ik de Staten of zij kunnen instemmen met het voorstel. Dat vraagt om het beschikbaar stellen van € 200.000 uit de algemene middelen voor de invulling van het project De Stijl. Er is een amendement ingediend door de VVD, samen met een aantal andere partijen, waarop ik straks een reactie geef. Dat amendement zegt dat men het besluit over de middelen, maar ook het besluit over het meedoen aan dit project, uitstelt tot de behandeling van de voorjaarsnota. Dan lopen wij in het project De Stijl voor de 'landmark' een vertraging op van vier maanden. Dat zou jammer zijn, omdat het meegaat in het werven van het totaal aantal fondsen.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het is goed dat ik even het woord krijg, want ik wil graag reageren op de laatste opmerking van de gedeputeerde. Dat is namelijk helemaal niet waar. Wij kunnen natuurlijk samen het consortium in, waarin bedrijfsleven en overheid zijn vertegenwoordigd. We kunnen daar zeggen: "Luister, we zitten met een 'issue', namelijk dat wij op dit moment nog bezig zijn met het zoeken naar dekking. Ik proef bij de Staten dat er op zich nog wel voor de 'landmark' te voelen is, maar we hebben afgesproken dat we bij de kadernota en voorjaarsnota terugkijken naar onze financiën en dat wij daarop aanpassingen doen. Dat betekent dat jullie nu alvast kunnen starten. Wij geven € 200.000 voor de marketing, maar over de 'landmark' hebben wij in juni meer duidelijkheid. Dan kunnen wij aansluiten en jullie zijn alvast begonnen." Dat zullen ze in het bedrijfsleven absoluut snappen, want daar is die werkwijze ook zo. Ik begrijp niet waarom de gedeputeerde zegt dat het nu of nooit is. Het is niet nu of nooit. Het is nu een pas op de plaats en we moeten ervoor zorgen dat er een discussie bij de kadernota ontstaat. Vervolgens gaan we op dat moment beslissen of wij het wel of niet gaan doen. Op basis daarvan, als het positief is, kunt u aanhaken bij het consortium. Als het negatief is en de meerderheid van de Staten zegt nee tegen de 'landmark', wat ook mogelijk is, dan is het goed uit te leggen. Dan zijn we financieel gezien heel goed bezig. Dat is wel heel belangrijk. We hebben het nu over de algemene middelen.

De VOORZITTER: Volgens mij is uw punt helder.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ook voor mij is het helder. Financieel gezien ben je goed bezig als je besluit het volgens de systematiek te beperken tot de voorjaarsnota. Mijn betoog hield in dat je soms ook flexibiliteit nodig hebt om de dingen te doen waarvoor draagvlak is en die men belangrijk vindt om te doen. Vandaar deze volledig transparante vraag om € 200.000 voor behandeling in de voorjaarsnota beschikbaar te stellen. Het is aan de Staten om daarover een besluit te nemen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Er wordt gezegd dat het pas bekend is dat het 100 jaar geleden is dat De Stijlgroep is ontstaan, maar dat is natuurlijk al 100 jaar bekend. 50Plus voelt zich onder druk gezet. Ik bespeur dat zich in de tonatie van de gedeputeerde een zekere agressie ontwikkelt, zo van: ja, maar 50Plus gaat gewoon voor de procedure. Wij vinden dat u ons nu door uw commentaar en uw reacties op alles wat er gezegd wordt, dwingt en dat er een soort schuldgevoel naar ons toe komt. Als wij er niet in meegaan, dan is er vier maanden oponthoud en dat is dan de schuld van de Staten. Ik denk dat u eerder naar uzelf moet kijken of naar degenen die dit plan hebben ontwikkeld. Het voorstel is gewoon te laat naar ons toe gekomen, waardoor wij nu in een knelpositie zitten. Uw houding is: als wij nu niet instemmen, dan gaat het project niet door of ontstaat er een stagnering en dat wilt u niet. Ik ben benieuwd naar uw reactie.

De VOORZITTER: Ik heb het gevoel dat wij al enige tijd rondom dezelfde discussie heen draaien, waarbij de gedeputeerde niet meer kan zeggen dan wat zij al gezegd heeft.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Bedankt dat u mij even de gelegenheid geeft. Hetgeen mevrouw Hoek zegt, is heel relevant. Ik zou het zeer betreuren als mijn enthousiasme voor het onderwerp als agressief wordt geïnterpreteerd. Als het dat bij u teweeg brengt, mevrouw Hoek, vind ik dat buitengewoon vervelend. Het is zeker niet de bedoeling. Ik dien een voorstel in en u verwacht van mij dat ik daarvoor een lans breek en dat ik niet zeg: nou ja, dan maar linksom. Ik vind dat wij hierover het debat moeten voeren. Ik sta achter dit project en ben er enthousiast over. Ik zou het echt betreuren als u dat voelt als het onder druk gezet worden. Uiteindelijk gaan de Staten erover, zoveel is helder. De suggestie werd gewekt van: waarom zou je niet doorgaan? Je neemt dan toch een soort risico, want je weet niet welke afweging bij de voorjaarsnota genomen moet worden en hoe de Staten daarover besluiten. Het is natuurlijk de moeite waard te onderzoeken. Dat zal ik ook doen, samen met collega Van den Berg, die de portefeuille Economie de financiering doet. Wij gaan na hoe wij dit kunnen oplossen. Het besluit en de financiering doorschuiven naar de voorjaarsnota in juli heeft als consequentie dat ik naar de buitenwacht en naar onze partners toe geen zekerheid kan geven. Dat zou onprofessioneel zijn. Ik kan pas aan het werk als de Staten daartoe de ruimte hebben gegeven. U kiest op welk moment dat zal zijn. Dan hadden we misschien eerder moeten komen en dan had ik bij de voorjaarsnota 2015 moeten zijn, maar toen was dit nog niet aan de orde. Zoals door een aantal fracties wordt erkend, zijn er momenten dat projecten zich voordoen of een versnelling of energie krijgen die niet helemaal synchroon loopt met onze P&C-cyclus.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat zij nog eens gaat praten met de heer Van den Berg. Op zich is daarmee natuurlijk niets mis. Ik kreeg echter even het gevoel dat als de Staten straks nee zeggen tegen de wijze van financiering, zij het op een andere manier gaat doen. Hoor ik het goed dat u daarmee de Staten gaat passeren?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik passeer de Staten zeker niet. Als het hele project moet doorgaan, moeten de middelen ergens anders vandaan komen. Dat kan een tijdelijke oplossing zijn, zoals door een aantal fracties werd gesuggereerd. Dan lossen we het alsnog op bij de voorjaarsnota. Ik krijg daarover van u geen garanties. Dat is terecht. Als daar geld voor beschikbaar moet komen, moet er iets anders wegvallen om dit mogelijk te maken. Als het niet binnen de budgetkaders valt, kom ik daarover ook nog weer bij u terug.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Essen zei terecht dat het Rietveld Schröderhuis en het Mondriaanhuis 'landmarks' op zich zijn. Een nieuwe 'landmark' stijgt daar nooit bovenuit. Waarom vindt u dat zo belangrijk?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het past in het totale project van De Stijl. Het is niet een wens van de provincie op zich. Bij het totale project van De Stijl zijn veel partners aangesloten, zoals Amersfoort in C, het Centraal Museum in Utrecht en nog een aantal partijen. Zij vinden het mooi om dit project niet voor één jaar te doen, waarbij er op allerlei plekken dingen te beleven zijn, maar ook om voor de toekomst dingen helder en zichtbaar te hebben. Dat zijn die twee locaties in Utrecht en Amersfoort, het Mondriaanhuis en het Rietveld Schröderhuis, maar wat zou het mooi zijn om die verbinding te accentueren. Je kunt ook niets doen, maar bij het Van Goghjaar in Brabant heeft het fietspad met de sterrenhemel heel veel aandacht gegenereerd. Dat heeft veel gedaan voor de bekendheid van het project. Ik loop vooruit op een plan dat er nog niet is, want er worden mensen aangetrokken om erover na te denken. Het zou een aardig idee kunnen zijn om iets blijvends te hebben, herinnerend aan De Stijl en passend bij de positie van de De Stijl in onze provincie.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat het iets blijvends zou zijn. Zij suggereert daarmee alsof het Mondriaanhuis niet blijvend is en dus maar tijdelijk is. Dat vind ik vreemd in wat er nu gezegd wordt. Dat is toch onzin?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat bedoel ik beslist niet. Het voegt iets toe.

De VOORZITTER: Mevrouw Pennarts vervolgt haar betoog.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn nog enkele vragen gesteld over wie er kunnen meedoen en welke partijen betrokken zijn bij het jaar van De Stijl. Door een aantal fracties werd met name de kunst- en cultuureducatie benoemd en werd de vraag gesteld of er iets wordt gedaan voor scholieren en misschien zelfs wel voor middelbare scholieren. Ik kan u zeggen dat wij zeker met de provinciale organisatie Kunst Centraal, die in 80% van de Utrechtse scholen meedoet aan het kunst- en cultuuronderwijs, zullen inhaken op dit themajaar De Stijl.

Er werd ook gevraagd hoe andere inwoners gaan meedoen. Is het te vergelijken met bijvoorbeeld het Europees Jeugd Olympisch Festival of de Tour de France? Dat is zeker het geval voor wat betreft een groot deel van de financiering en de activiteiten. Dat laatste is nog belangrijker: wat vind je terug in musea, wat vind je terug in restaurants en wat vind je terug op locaties en in winkels en hun assortiment? Wie doet er allemaal mee? Er is veel belangstelling bij het bedrijfsleven, bij de detailhandel, et cetera, om mee te doen aan het Stijljaar. Uiteraard wordt gerapporteerd welke economische spin-off dit soort projecten heeft. Dat zal een rol spelen.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Over de kunst- en cultuureducatie voor het vmbo en de mbo en bijvoorbeeld de leerlingen die de richting Techniek hebben gekozen zegt de gedeputeerde gemakkelijk dat wij dat niet meer doen en dat wij daaraan geen geld meer uitgeven. Nu vraag ik toch of de gedeputeerde met het gemak waarmee er naar geld voor de 'landmark' wordt gezocht en waarschijnlijk ook wordt gevonden, ook daarvoor een lans wordt gebroken.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat haakt aan bij de discussie die ik wel vaker heb met mevrouw Noordenbos over de vraag of kunst- en cultuureducatie voor het basisonderwijs of ook voor het voortgezet en middelbaar onderwijs beschikbaar moet zijn. Wij financieren dat niet. Dat zal voor dit project niet wijzigen. Ik ben er echter van overtuigd dat een organisatie als het ROC Midden-Nederland dit Stijljaar aangrijpt om mee te doen en dat het met projecten zal komen om studenten kennis te laten maken met Rietveld en andere projecten. Dat is de kracht van een project waarin zoveel deelnemers iets vinden en dat zoveel mensen aanspreekt. Uw vraag heeft u ook in uw amendement neergezet. U noemt een aantal concrete punten als huisvesting en vmbo- en mbo-onderwijs. Ik ben ervan overtuigd dat het gebeurt. U stelt mij de vraag, terwijl u eerder in de motie zegt geen geld beschikbaar te willen stellen voor cultuur. Daarna komt er wel een aantal onderwerpen aan de orde dat betrekking heeft op cultuur. Daar ga ik niet over. Die middelen heb ik niet. Die middelen zouden wij dan uit het budget voor Economie beschikbaar moeten stellen.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat het toch wel goed zou zijn om dit met de Staten te bespreken. Er moet nu niet heel hard worden geroepen dat wij die 'landmark' per se moeten realiseren en dat wij het maar snel moeten doen. Ik vind het beter om hiermee nog even te wachten en te bekijken hoe wij dat geld wel willen besteden.

De VOORZITTER: Dat is niet zozeer een vraag, maar meer een statement.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een aanvullende vraag voor de gedeputeerde. Ik noemde eerder dat wij ons nogal onder druk gezet voelden door het late verschijnen van het idee voor het themajaar. Ik heb gekeken op de website van het NBTC. Het themajaar 2018 wordt nog niet genoemd. Is het een idee dat de gedeputeerde er bij deze organisatie op aandringt dat zij op tijd het themajaar aankondigt?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is best een aardige suggestie. Als je ergens bij wilt aanhaken, moet je er op tijd bij zijn. Dit soort zaken wordt door het NBTC vastgesteld in samenspraak met allerlei partijen uit het veld, zoals Toerisme Utrecht en andere organisaties. Over het algemeen weet men wel waaraan wordt gedacht. Als je veel mensen achter je wilt scharen, is het belangrijk je plannen zo snel mogelijk bekend te maken.

De VOORZITTER: Is er bij de Staten behoefte aan een tweede termijn? Dat is het geval.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! We hebben een goed en stevig debat en zo hoort het ook in dit huis. Kort samenvattend het volgende. Tot nu toe hoor ik in elk geval dat er grote zorgen zijn over de financiële kaders en de bijbehorende dekking. Ik hoor een aantal partijen ook zeggen dat het belangrijk is. Dat snap ik. Aan de andere kant is er nog geen uitgewerkt plan waarbij ik op basis van de feiten en de kaders kan zeggen dat we toch een keer voor de uitzonderingssituatie gaan. Daar ben ik echter sowieso niet van. Daarnaast ligt er helemaal niets, waardoor ik het niet eens zou kunnen overwegen.

Verder noem ik de urgentie. Ik ben nog even voor de gedeputeerde bij de interruptiemicrofoon geweest. Ik heb gevraagd wat nu specifiek die urgentie is. Die reden is nu juist zo belangrijk. De gedeputeerde geeft zelf aan dat als er eindelijk een toezegging van de Staten komt om het geld uit de algemene middelen te halen er dan niet direct financieel aan de slag wordt gegaan. Dan is voor mij de vraag nog steeds: wat is dan die urgentie en waarom kunnen we geen tweeënhalve maand wachten? De gedeputeerde heeft het over vier maanden, maar de eerste behandeling vindt in juni bij de jaarrekening plaats, waarbij wij op dat moment al kunnen zien wat wij overhouden. De behandeling van de jaarrekening vindt plaats over tweeënhalve maand.

Daarnaast pleit ik nog een keer specifiek voor de belangrijke huishoudelijke regels die wij onszelf opleggen. Niet alleen als toezichthouder van gemeenten, waaraan de heer Van Leeuwen ook al refereerde, wij hebben ook een verantwoordelijkheid naar buiten toe door het signaal af te geven dat als wij gemeenten controleren in hun financiële huishoudboekje, wij dan zelf heel secuur omgaan met de regels.

Ik wil nog een punt aanstippen. De financiële soliditeit die wij hebben is een van de redenen dat wij vorig jaar zijn genomineerd als beste bestuur. Die titel hebben wij helaas niet gewonnen, maar daar zaten wij wel dicht bij. Dat heeft te maken met het feit dat wij ons houden aan de regels die wij onszelf opleggen. Uiteindelijk is hoe wij hier in dit huis omgaan met elkaar en met de regels, maar ook met het financiële huishoudboekje, een belangrijke reden dat wij in Europa topregio zijn. Dat wil ik zo houden.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Bedankt voor dit prachtige debat, waarvan je hoopt dat het voor een groot deel zal gaan over cultuur, over het geven van kleur aan onze provincie en over het nog aantrekkelijker maken van onze provincie. Hoewel ik namens de D66-fractie zeer goed begrijp wat er is ingebracht, spreek ik jullie hierover toch nog eenmaal toe.

Ik zal het nog dichterbij mezelf houden: cultuur is een van de redenen dat ik politiek actief ben geworden. Waarom? Omdat het altijd een enorm zware dobber is om daarvoor overheidsgeld vrij te maken. Dan moet er iemand staan die geloof heeft in cultuur en die vertrouwen heeft in wat kunstenaars zouden kunnen maken en wat nog niet bestaande dingen zouden kunnen opleveren. D66 heeft daarin zeker vertrouwen met dit voorstel. Verschillende partijen zeiden dat wij ons met dit voorstel niet aan de regels houden. Die stelling vind ik interessant gekozen. Het klinkt mij zelf bijna in de oren als een gelegenheidsargument, omdat dit in het verleden vaker is gebeurd. Nergens staat vast dat het een regel is dat GS niet met een goed voorstel mag komen, op welk moment dan ook. Wij zien het als een goed plan. Volgens mij mag GS altijd een goed plan inbrengen.

Ik vind het schokkend dat cultuurwoordvoerders zich zo laten verleiden tot een soort regelzucht in plaats van dat zij zich richten op hun hoofdtaak, namelijk Cultuur, of misschien nog verstrekkender: op wat cultuur kan teweegbrengen, namelijk een aantrekkelijke regio. Dat laatste staat in elk verkiezingsprogramma, evenals meer banen en vrijheid voor ondernemers en dat wij graag werken vanuit verschillende kanten samen met verschillende partners en daarin een betrouwbare speler willen zijn. We spreken daarin, zonder uitzondering, allemaal onze ambities uit over onze economie en over ons woonklimaat. Ik denk dat wij daarvoor hiermee een interessante optie hebben. We kunnen er echt nog wel eens over nadenken of wij GS moeten steunen. Moeten wij daar nu echt straks aankomen met: "Sorry, de Staten hebben er geen € 200.000 voor over en heeft geen commitment", juist terwijl het zo veel kleur kan geven en zoveel fantasie kan brengen? Moeten wij dan echt de regelzuchtige provincie uithangen?

Waarom nu? Dat is helder. Juist om die fondsen en die ondernemers erbij te kunnen betrekken en juist om onze stadsbesturen te laten zien dat wij in dezen achter hen staan.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor D66 opnieuw roepen alsof dit een discussie is van wel doen of niet doen. Dat verbaast mij oprecht. Volgens mij hebben wij hier een heel diepgaand debat gehad. Volgens mij heeft mevrouw Schneiders precies gezien waar het met name wijft en waar de problemen liggen. Ik hoor mevrouw Schneiders in haar betoog zeggen dat het om wel of geen cultuur gaat. Dat is echter niet de 'issue'. De 'issue' is dat dit belastinggeld is. Daarmee moeten wij zorgvuldig omgaan. Natuurlijk moeten wij met de schaarse middelen die wij hebben proberen de mooie en goede dingen voor de inwoners van onze provincie te realiseren. Daarbij past absoluut de verantwoordelijkheid. Het is te gemakkelijk om te zeggen dat cultuur zo ongelooflijk belangrijk is dat wij bereid zijn de regels te overschrijden.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij had ik het ook over toerisme, economie, banen en het zijn van een aantrekkelijke regio. We moeten proberen de toeristen niet alleen naar de rest van Nederland te laten gaan, maar naar Utrecht. Dat zijn heel andere dingen dan alleen cultuur. Ik heb het over meer invulling dan alleen voor cultuur. Als wij het dan toch over cultuur hebben, dan denk ik dat wij daaraan soms wel eens belastinggeld kunnen uitgeven. Dat kan ik teruglezen in al jullie verkiezingsprogramma's. Dat is heel fijn.

Het is wel interessant dat de VVD zegt dat wij niet bepalen of het wel of niet doorgaat, maar ik heb in dit debat meerdere malen gehoord dat de VVD en andere partijen aangeven dan nog steeds niet zeker te zijn van het geven van toestemming aan de 'landmark'. Juist de 'landmark' vindt D66 erg belangrijk, omdat die Utrecht centraal zou kunnen stellen. Kan de VVD toezeggen dat zij dat op het moment van de jaarrekening kan toezeggen? Of is het een uitstel?

De VOORZITTER: De heer El Yassini mag hierop nog kort reageren. Daarna ga ik uw discussie echt afronden.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dank u wel voor uw geduld. Wij hebben gezegd – daar blijven wij constant bij en dat is een continu gegeven in ons verhaal – dat wij vinden dat de afweging moet worden gemaakt bij de kadernota. Als u de stukken heel nauwkeurig en zorgvuldig leest, ziet u dat GS aangeeft dat een uitgewerkt plan beschikbaar is tijdens de kadernota. Dat is het perfecte moment om op basis van feiten en kaders, met het belang van de 'landmark' voor de provincie voor ogen, om daarover een goede en weloverwogen beslissing te nemen. Wij hebben niet gezegd of we het wel of niet moeten doen, maar wij hebben gezegd dat verantwoordelijk met de financiën moet worden omgegaan en dat het onderwerp moet worden behandeld bij de voorjaarsnota.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik daarop nog reageren?

De VOORZITTER: Deze discussie is al enkele malen gevoerd. Met de stemmingen zien wij wel hoe het gaat uitpakken.

De heer BUITING (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij spreek ik met Mondriaan als je de financiële woordvoering en de cultuurwoordvoering in één persoon verenigt. Het zijn blijkbaar van die schijnbare tegenstellingen in dit debat.

Ik denk dat elke partij straks haar eigen afwegingen moet maken. Dat zullen wij ook doen. Het bijzondere van deze situatie is wel dat het hier niet zomaar om een project of stroming gaat. Het gaat om iets dat echt heel centraal en wezenlijk is voor deze provincie. Dat zullen wij in onze afwegingen meenemen, evenals de beantwoording van de gedeputeerde. Misschien niet voor dit debat, maar wel voor het volgende debat druk ik het college op het hart om eens te kijken of er wellicht een begrotingssystematiek met twee ijkmomenten is. Dan kun je iets beter binnen de regels blijven waarop de heer El Yassini wijst. In de afgelopen jaren zijn meer van dit soort thema's aan ons voorbijgetrokken. Misschien zijn er bijzondere spelregels, maar ik laat het graag over aan het college om daarover intern een gesprek te hebben om aan de ene kant een heel goed inhoudelijk debat te voeren en om aan de andere kant niet op het scherpst van de snede de mogelijkheden af te vinken.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Deze middag ben ik erachter gekomen dat de gemeente Amersfoort Miss Montreal heeft en dat Utrecht Miss Mondriaan heeft. Hetgeen mevrouw Schneiders zei over het belang van het doorgaan van het Stijljaar onderschrijven wij voor 100%.

We hebben de gedeputeerde gehoord en wij geloven haar in dat het van belang is dat er nu duidelijkheid moet komen over de financiering en dat er zekerheid moet komen voor onze partners. Dat wil zeggen dat als wij zekerheid willen geven over de financiering, wij nu ook zekerheid moeten geven over de dekking. Daarom dienen wij een amendement in. Dat amendement ligt in de lijn met wat ik in mijn eerste termijn al heb aangegeven. Het amendement gaat over de € 400.000. Voor € 200.000 is benoemd waar dat uit gaat komen. Wij willen dat het college die andere € 200.000 haalt uit de huidige programmabegroting. Dat lijkt ons een zeer goed voorstel. Dan hebben we de dekking goed geregeld. Vallen er daardoor dingen buiten de boot – ik begrijp dat je prioriteiten moet stellen –, dan kun je dat punt opnieuw inbrengen bij de kadernota of de voorjaarsnota om dat te herstellen.

Amendement A6 (PvdA): statenvoorstel Cultuur toeristisch themajaar De Stijl 2017.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 21 maart 2016, aan de orde hebbend het Statenvoorstel Cultuur toeristisch themajaar De Stijl 2017;

besluiten:

het voorgestelde besluit:

"in te stemmen om € 200.000 te bestemmen voor het themajaar De Stijl 2017 ten laste van de algemene middelen en deze aan te vullen met beschikbare middelen van economie voor een bedrag van € 200.000."

te wijzigen in:

"in te stemmen om € 200.000 uit de beschikbare middelen van economie in te zetten en in te stemmen met besteding van de overige € 200.000, op voorwaarde dat door Gedeputeerde Staten dekking is gevonden binnen de huidige begroting."

Toelichting:

In het statenvoorstel wordt voorgesteld om een deel van de benodigde middelen, nl. € 200.000, ten laste van de algemene middelen te laten komen. Wij zijn van mening dat een dergelijk voorstel in de kadernota 2016 aan PS voorgelegd zou moeten worden. We steunen het voorstel inhoudelijk echter wel en de financiële middelen blijken nu al nodig. Daarom stellen wij voor dat GS nu dekking zoekt binnen de huidige begrotingen hierover zo spoedig mogelijk rapporteert aan PS.

De VOORZITTER: Het amendement A6 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat Amersfoort en Utrecht gaan betalen en dat dit al zeker is. Dit is op een lager niveau bepaald en er zijn nog geen harde afspraken over gemaakt.

Ik ben blij dat mevrouw Schneiders zo fanatiek een lans breekt voor de cultuur. In 2016 heeft D66 hier in de provincie een groot deel van de cultuurbegroting geschrapt. Hopelijk gaat dit nu veranderen.

Ik heb nog een idee voor een 'landmark' waaraan je geen geld hoeft uit te geven. Als je met het vliegtuig vanuit een ander land in Nederland komt, zie je allemaal vakjes en hokjes in het landschap. Dat is al een heel goede uitnodiging voor De Stijl.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Graag ga ik nog in op drie punten. Allereerst ga ik in op de waarde van een 'landmark'. Zojuist werd mij een aantal keren gezegd dat wij toch al een Rietveld Schröderhuis, de prachtige Mondriaanschilderijen en de schilderijen van Theo van Doesburg hebben. U vroeg wat de 'landmark' daaraan toevoegt. Er werd net ook al een paar keer de vergelijking gemaakt met het bedrijfsleven. Als je ergens sterk in bent, dan biedt dat kansen om dat uit te dragen en je daarmee verder te versterken, bijvoorbeeld bij het uitbouwen van toerisme en werkge-

legenheid. Wij denken juist dat door het koppelen van een 'landmark' aan het themajaar De Stijl, je de kracht die dit jaar in potentie heeft nog veel beter kunt benutten, omdat het iets blijvends is en omdat het veel aandacht kan trekken in Nederland, maar zeker ook daarbuiten, zoals bij het fietspad in Nuenen. Last but not least is het iets dat middenin de samenleving staat en dat toegankelijk is. Mensen kunnen het op straat tegenkomen. Dat is toch wel echt iets anders dan een schilderij dat in een museum hangt. Daarvan zien wij uiteraard ook de waarde, maar dit brengt het thema gewoon op straat, bij de mensen. Wij vinden de waarde daarvan groot. Daarom zouden wij het zeer betreuren als de 'landmark' op de lange baan wordt geschoven en uit dit project zou worden gehaald.

Dan even over de vormgeving van de 'landmark'. Er wordt gezegd dat die nog niet duidelijk genoeg is en dat men de bouwtekeningen en misschien zelfs al de kleuren wil zien. Dat gaat ons echt te ver. Wij zijn echt voor besluitvorming op hoofdlijnen. Op het moment dat wij het hier hebben over beter benutten, dan hebben we het ook niet over precies alle instrumenten binnen dat programma en over hoe die eruit moeten zien. Laten wij ons beperken tot waarvoor wij hier staan: dat is besluitvorming op hoofdlijnen. Laten wij niet op de stoel gaan zitten van degenen die de 'landmark' ontwerpen. Natuurlijk moeten wij er randvoorwaarden aan stellen. In de eerste termijn heb ik gezegd dat zichtbaarheid een belangrijk criterium is. Ik kan mij voorstellen dat er andere fracties zijn die daaraan dingen willen toevoegen. Ik zou het logisch hebben gevonden als zij die toevoeging hadden gedaan. Om nu echter te zeggen dat u precies wilt zien hoe de 'landmark' eruit gaat zien, vinden wij onverstandig en buiten de orde van waarvoor wij hier als Staten staan.

Tot slot nog de financiële regels. Ik heb nog even doorgedacht op de suggestie die wij in eerste termijn hebben gedaan. Er wordt hier gesuggereerd dat het gebruik van de algemene middelen verboden is. Voor zover ons bekend is het eerder een ongeschreven regel dan een heel harde regel. Het is eerder een vorm van afspraak. Het lijkt ons goed om te kijken naar een apart potje, maar dat laten wij graag aan GS over. Verder geven wij aan GS mee dat er ook kan worden gedacht aan vaste criteria waaraan voldaan moet zijn, wil er in incidentele gevallen, op echt heel goede gronden, een beroep worden gedaan op de algemene middelen. Daaraan kan wellicht ook worden gedacht. Nogmaals: dat laat ik graag aan GS over.

De VOORZITTER: Even een opmerking. Misschien is voor overleg de foyer helemaal tot onze beschikking. Soms dringt het door; het is wat storend.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag in het algemeen die is blijven hangen. De vraag is met name gericht aan mevrouw Noordenbos. Wie kan er helderheid geven over de bedragen die klaarliggen in Amersfoort en Utrecht? Moet de gemeenteraad daarover beslissen, ja of nee? Zo ja, wanneer gaat dat gebeuren?

De VOORZITTER: Daarop wil de gedeputeerde straks misschien wel reageren.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Broere stelt een vraag over de gemeenteraden van Utrecht en Amersfoort.

De VOORZITTER: Dat klopt. Ik heb gesuggereerd dat er in de reactie van de gedeputeerde op zal worden geantwoord. Als dat niet naar tevredenheid is, kunt u dan uiteraard ingrijpen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan nu ook een zinnetje daarover zeggen.

De VOORZITTER: Ik houd het nu liever even bij mevrouw De Haan.

Mevrouw DE HAAN (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Als reactie sluiten wij ons als eerste aan bij het CDA, bij het voorstel om samen te zoeken naar de begrotingssystematiek, zodat wij dit soort voorstellen misschien op een andere manier kunnen wegen. Ook sluiten wij aan bij GroenLinks om te kijken naar incidentele aanvragen. Wel willen wij graag nog een specifiek antwoord van de gedeputeerde.

terde welke mogelijkheden GS heeft onderzocht om dit binnen de eigen begroting op te lossen en daarvoor een passend antwoord te vinden.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! 50Plus draagt kunst, cultuur en erfgoed een warm hart toe, maar hecht er veel waarde aan de juiste procedure te volgen. Door het ene moment geen procedure te volgen en het andere moment wel de procedure volgen, maak je je als bestuurslaag ongelofwaardig bij de kiezer.

Daarnaast merkt 50Plus op dat wij de houding van de gedeputeerde betreuen om niet zelf met een oplossing te komen en dat zij niet vroegtijdig heeft nagedacht over wat er nog meer mogelijk is, behalve het ons nu onder druk zetten als die € 200.000 niet wordt gewaarborgd en te zeggen dat wij dan een probleem hebben. 50Plus wil verder graag weten wat de mening van de gedeputeerde van Financiën hierover is, die ten slotte het geld moet vrijmaken. Wat vindt mevrouw Verbeek hiervan?

De VOORZITTER: Ik denk dat het college met één mond spreekt.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik begin met het bedanken van de Staten voor het goede debat dat wij hebben gevoerd. De besluitvorming is nog een ongewisse. Die komt later in de vergadering aan de orde. Dan hebben wij in elk geval goed met elkaar gesproken over de kracht en de waarde van cultuur, maar ook over andere afwegingen die daarbij een rol spelen. Ik heb met plezier naar het debat geluisterd en er met plezier aan deelgenomen.

Nu vraagt u mij nog om een allerlaatste reactie, ook op de ingediende amendementen. Eerst beantwoord ik nog de vraag van mevrouw De Haan: wat heeft GS aan mogelijkheden om het in de eigen begroting op te lossen? Die oplossing is er in feite niet, ook niet als er een andere dekking komt voor de 'landmark'. We komen dan terug bij de Staten, want die gaan hierover. Als er een ander dekkingsvoorstel komt, moet ik naar de Staten terug.

Een aantal keren is de vraag gesteld wat de urgentie is. Instemming door Provinciale Staten is van belang, want dan kunnen we door. Ik heb geprobeerd u duidelijk te maken dat de bijdrage van de provincie Utrecht een vliegwieleffect kan hebben op de bijdrage van organisaties, ondernemingen en fondsen. In dat kader lees ik ook de ingediende amendementen, waarbij het amendement van VVD, 50Plus, SGP, PVV, SP en PvdD de instemming met het culturele deel van De Stijl koppelt aan instemming met de reservering bij de voorjaarsnota. Het amendement van de PvdA geeft op voorhand een instemming en heeft het een positieve grondhouding ten aanzien van het culturele aspect van de deelname aan De Stijl. Dat is het allerbelangrijkste. Dat geeft ruimte en vertrouwen om door te gaan en met een voorstel te komen bij de voorjaarsnota. Zo interpreteer ik de amendementen. Ik wacht de stemming hierover met belangstelling en vertrouwen af.

De VOORZITTER: Mevrouw Pennarts, wilt u nog reageren op de vraag van mevrouw Broere over hoe het in Amersfoort en Utrecht zit, waarbij de heer Meijer ongetwijfeld graag zal willen souffleren. Dat is geen enkel probleem. Misschien kunt u iets zeggen over hoe het financieel is geregeld in Amersfoort en Utrecht. Zijn er al toezeggingen gedaan?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In Amersfoort en Utrecht zijn de bedragen toegezegd. Daar zit de systematiek van de begroting kennelijk anders in elkaar dan bij ons en hebben de portefeuillehouders kaders waarbinnen deze uitgaven kunnen worden gedaan. Dat is bij ons niet het geval. Daarom gaat dit naar de Staten terug met het verzoek hierover te besluiten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag reageren op dit ene punt. Mevrouw Noordenbos behandelt dit onderwerp uiteraard. Dat ene punt is dat ik vind dat de gedeputeerde de Staten correct moet informeren. Wat is de situatie? In Amersfoort en Utrecht is dit onderwerp op ambtelijk niveau besproken en is inderdaad de intentie kenbaar gemaakt dat hierop wordt ingegaan. Omdat dit slecht op ambtelijk niveau het geval is, is dat echter geen garantie. Het kan heel goed zo zijn dat uiteindelijk in een volgende fase van de besluitvorming er alsnog andere prioriteiten kunnen zijn, zowel in Utrecht als in Amersfoort. Het is belangrijk voor het totale beeld om dat erbij te vermelden.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het kan natuurlijk altijd zo zijn dat de raad de kaders wijzigt. Binnen de kaders is dit een uitgave die de gemeenten kunnen doen, zo is mij verteld.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! En het college. In beide colleges is het onderwerp nog niet aan de orde geweest.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het was mij nog niet helemaal duidelijk of de gedeputeerde nu wel of niet duidelijkheid kan scheppen over de vraag of zij aan tafel kan als het amendement van PvdA of VVD wordt aangenomen. Kan dit duidelijk worden gemaakt?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik interpreteer de amendementen als volgt. Het amendement van VVD en andere partijen zegt dat men het besluit en de financiering wil uitstellen tot de behandeling van de voorjaarsnota. Dat geeft mij de vertraging waarover wij spraken. Ik lees het amendement van de PvdA als volgt, namelijk dat men het eens is met het voornemen en dat de middelen beschikbaar worden gesteld bij de voorjaarsnota. Dat geeft mij meer ruimte. Ik zou liever hebben dat u het voorstel aanneemt zoals het aan u is gedaan. Dit laatste amendement geeft echter de positieve grondhouding aan en geeft instemming voor het culturele deel van De Stijl. Daarmee geeft dit amendement meer ruimte voor de besluitvorming en geeft het meer inzicht in de besluitvorming van de voorjaarsnota van juli.

De VOORZITTER: Dat lijkt me duidelijk.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde iets zeggen wat mij enigszins verbaast. In het amendement hebben wij heel duidelijk een splitsing gemaakt met het voorstel dat uit de economische middelen komt. Daarmee kan de provincie, samen met de overige 'stakeholders', waaronder de gemeenten, aan de slag. Daarmee is niets mis. Specifiek over de € 200.000 uit de algemene middelen, waarvan de stukken zeggen dat dit bedrag verbonden is aan de 'landmark' zeggen wij dat de partijen alvast aan de slag moeten, maar dat wij in juni met een antwoord komen. Dan kunnen we altijd aanhaken. Ik heb in elk geval gemerkt dat de gedeputeerde nog niet heeft aangegeven waar de zeer grote urgentie voor de 'landmark' in zit. Dat houden we in het midden.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De bijdrage van de provincie aan de 'landmark' is het vliegwieltje om de fondsen bij elkaar te halen om de 'landmark' überhaupt mogelijk te maken. De organisatoren gaan ermee aan de slag. Op de tribune zit Edwin Jacobs van het Centraal Museum. Hij gaat ermee aan de gang om iets tot stand te brengen voor de 'landmark'. Hij wil graag beginnen. Daarvoor is onze steun essentieel. Dat geeft de urgentie aan van het project. Het culturele deel van De Stijl was het meedoen aan de 'landmark'. Het economisch deel is gelabeld aan andere bestedingen. In het amendement van de PvdA proef ik dat er draagvlak is voor dat deel. Het andere amendement biedt die ruimte niet.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een voorstel van orde. Ik stel voor om het voorstel over De Stijl nu in stemming te brengen vanwege het publiek op de tribune. Er zijn geïnteresseerden aanwezig voor het onderwerp De Stijl. Het lijkt mij fijn om dit hoofdstuk dan meteen te kunnen afsluiten. Het is een voorstel; het kan zijn dat u het er niet mee eens bent.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij moeten een voorstel van orde altijd serieus overwegen. Mocht de persoon op de tribune de Koning zijn, dan ga ik als republikein akkoord. Als dat niet het geval is, stel ik voor de vergaderorde te handhaven.

De VOORZITTER: We hebben het ingebracht als uitzondering op de regel. Wij stemmen pas aan het einde van de vergadering, want dan is er ruimte voor overleg over moties en amendementen. Zeker in dit geval, omdat het vrij lastig is. Om het meest verstrekkende voorstel van de voorstellen eruit te halen, is er echt ruimte nodig voor enig overleg. Ik stel voor dat die uitzondering op de regel deze keer

niet wordt aangehouden. Met excuses aan de persoon of personen die wat langer moeten wachten. Aan het einde van de vergadering komen wij terug op de besluitvorming. Akkoord? Dat is het geval.

Statenvoorstel Luchthavenregeling Universitair Medisch Centrum Utrecht, gemeente Utrecht.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk. Wij hadden al geconstateerd dat dit een sterstuk blijft.

Statenvoorstel Omvorming gemeenschappelijke regeling RMN.

De VOORZITTER: Dit agendapunt blijft een sterstuk, maar de SP zal straks een stemverklaring afgeven.

Statenvoorstel delegatie nautisch beheer; wijziging Waterverordening provincie Utrecht 2009.

De VOORZITTER: Hiervoor geldt hetzelfde. Dit is en blijft een sterstuk. De SGP zal aan het einde van de vergadering een stemverklaring afgeven.

Statenvoorstel Vaststelling Strategische Agenda en vaststelling nieuwe onderwerpen voor BOB-procedure.

De VOORZITTER: Ik kijk even met u naar de klok. Ik stel u voor dat wij gewoon aan de gang gaan met dit agendapunt. Rond 18.00 uur kijken wij elkaar nog eens in de ogen om te bezien hoe ver wij zijn en of het nodig is om te onderbreken. Dat zien we dan wel. Akkoord.

Dit agendapunt betreft een normaal debat met bijbehorende tijden. U zult zien dat de heer Thonon hier nu aanschuift. Hij zal reageren op de opmerkingen vanuit de Staten. Wij vonden het vervelend om een van de gedeputeerden weg te sturen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het is een statenvoorstel met in de titel twee woorden. Aan beide woorden zal ik kort aandacht wijden. Allereerst het woord agenda. Dat doet mij terugdenken aan toen ik een paar jaar geleden aanwezig was bij een conferentie over ontwikkelingsprocessen. Zoals het hoort bij conferenties, was dat in de bossen, in een mooie omgeving. De spreker haalde een anekdote aan die ik nu wel relevant vind. Een Afrikaanse wijze was ooit naar hem toe gekomen en zij waren in gesprek geraakt. Hij had bewonderend over de Europeanen gezegd dat zij toverboekjes hadden. Zij hadden namelijk boekjes waarin de dingen die zij opschreven waar werden. Die boekjes noemden zij de agenda. Dat zegt iets over de verwachtingen die wij over het document van vandaag hebben. Overigens zie ik om mij heen allemaal mensen weglopen en in discussie gaan over het andere statenvoorstel. Dat hadden wij afgesproken als nieuwe werkwijze. Dat is helemaal goed.

Het andere woord is het woord strategisch. In de commissievergadering heb ik daarover al een opmerking gemaakt. Voor een deel is die gebaseerd op een document van het college dat Strategische Agenda heet, dat eigenlijk een uitvoeringsagenda is. Het gaat veel meer over hoe wij binnen de ambtelijke organisatie de uitvoering van het coalitieakkoord en een aantal andere dossiers organiseren. Het is dus niet iets waarvan wij de gedachte moeten hebben dat het er na drie jaar precies zo uit komt en er voor de rest niets gebeurt. Sterker nog: wij zitten volop in een samenleving waar de nodige impulsen vandaan komen. Wij hadden het daarover zo-even ook al. Wij zoeken hoe je daarmee op een goede manier omgaat. Vlak na de verkiezingen hebben we erover gesproken naar aanleiding van een gevoel dat de meeste lijsttrekkers ook hadden overgehouden aan de verkiezingscampagne. Toen zaten we bij Bouwend Nederland aan de bouwtafel. Het was een gesprek met bedrijven en een aantal anderen, waarbij we vanuit de politiek rustig met de benen op tafel, dwars door verschillende partijlijnen heen, eens even goed met elkaar over bepaalde onderwerpen hebben gesproken. Dat smaakte echt naar meer. Dat was de sfeer op 19 maart, toen wij het duidingsdebat hadden en spraken over wat wij terug willen zien. Dat heeft zich ontwikkeld tot de BOB-aanpak. In die drie letters van BOB – beeldvorming, oordeelvorming, besluitvorming – zit datgene wat in elk vergaderproces continu aan de orde moet zijn. We hebben uitgesproken dat wij, vooral waar het gaat om die beeldvorming, veel meer direct in ge-

sprek willen gaan met de meest betrokken organisaties, bedrijven en inwoners en daarna onze beelden willen vormen. Dat staat nu keurig verwoord in het statenvoorstel, met de nuance dat die BOB-procedure niet als methodiek moet verworden tot een doel op zich, maar dat het veel meer gaat om het met elkaar even wennen aan een andere manier van informatie vergaren en dat wij, als dat eenmaal gewend is – hopelijk is dat heel snel –, per onderwerp meer ad hoc kunnen bepalen wat de meest geëigende manier is om samen dat beeld goed te vormen. De ChristenUnie zal daarover straks nog een opmerking maken. Dat geldt ook voor de oordeelvorming. Ook die moet niet ergens apart plaatsvinden als je eenmaal een open beeldvorming hebt gehad. Deze moet juist voor iedereen zichtbaar plaatsvinden.

Ik kom nu bij de BOB-onderwerpen die nu worden voorgedragen. Wij vinden één onderwerp er veel te sturend in staan. Dat is vooral de tekst achter de haakjes bij Wonen. Op het moment dat je al aanduidt dat het gaat over meer sociale woningbouw, ben je niet bezig met een open en neutrale beeldvorming, maar dan heb je blijkbaar al een beeld voor ogen waar het naartoe moet gaan. Dan ben je al in de oordeelsfase. Wij hebben erover gedacht daarover nog een amendement of motie in te dienen, maar dat vind ik een beetje raar in deze context. Wij zijn er nu namelijk samen over in gesprek. Bij dezen meld ik vast dat de VVD het onderwerp Wonen best op deze manier wil behandelen, maar dat zij daaraan nog geen conclusies verbindt en daaraan ook niet gehouden wil worden. Wij zullen dit herhalen bij de stemverklaringen.

Over de BOB-procedure nog even afsluitend een paar woorden. Wij zien uit naar de evaluatie van de werkwijze. Wij hopen dat wij snel op een ontspannen manier kunnen omgaan met nieuwe vraagstukken die zich aandienen. De VVD heeft zelf geen onderwerpen ingediend. Wel willen wij met een paar onderwerpen aan de slag gaan. Dat betreft het op een andere manier omgaan met regels en dat betreft de samenwerking met andere regio's. Daarover had de heer Van Reenen het ook al, maar daarvoor zullen wij zelf het initiatief nemen. Wij gaan te zijner tijd in gesprek met de griffie over eventuele ondersteuning.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! U vraagt ons in te stemmen met de Strategische Agenda en drie nieuwe BOB-voorstellen. D66 wil instemmen met het voorstel, maar heeft daarbij enkele kanttekeningen. Die neem ik puntsgewijs met u door.

Als eerste is de Strategische Agenda grotendeels gebaseerd op de Strategische Agenda van GS en daarmee een uitwerking van het coalitieakkoord. De onderwerpen die PS toevoegen kunnen natuurlijk aan continue verandering onderhevig zijn. Met andere woorden: PS of een commissie kunnen op elk moment besluiten om een ander onderwerp als strategisch aan te merken. Bent u het daarmee eens, of moeten wij dan een nieuw statenvoorstel indienen?

Ten tweede. Onder F stelt u voor om van onderwijs en arbeidsmarkt een BOB te maken. Ik vind het jammer dat mevrouw Van Viegen niet aanwezig is, want wij hebben het verzoek aan de initiator van het onderwerp, mevrouw Van Viegen, aan te geven of het gewenst is het onderwerp tot een BOB te maken of dat de wijze waarop dit nu wordt ingevuld afdoende is. In hoeverre wordt er gedacht dat dit zonder twijfel belangrijke onderwerp geholpen wordt door dit proces?

Ten derde vindt D66 het jammer dat verduurzaming van de landbouw geen BOB-onderwerp is geworden. We weten dat er veel ontwikkelingen gaande zijn binnen de landbouwsector die de verduurzaming kunnen helpen. De vraag wat de toegevoegde waarde van de provincie kan zijn in dit proces zou een goed BOB-onderwerp zijn. Daarover zijn de meningen nog wel eens verdeeld. In feite is het dan goed om echt uit het veld te horen wat onze toegevoegde waarde zou kunnen zijn.

De ChristenUnie heeft een amendement rondgestuurd. Ik neem aan dat dit amendement straks wordt ingediend. Dit amendement gaat erover dat de oordeelvorming in het openbaar moet plaatsvinden. Daarmee kunnen wij uiteraard instemmen. We hebben het bij onze BOB-onderwerpen echter niet over een eenvoudige voor- of tegenvraag. Het is niet zo dat wij iets voorstellen en dat wij dan de beeldvorming en oordeelvorming doorlopen met aansluitend een besluit. Zo hebben wij bijvoorbeeld in april een formele woordvoerdersbijeenkomst over de BOB energietransitie. Dit staat geagendeerd als on-

derdeel van de oordeelvorming. Volgens D66 hebben wij het hier echter niet over oordeelvorming, maar over een afronding van de beeldvorming. Er is namelijk een bijeenkomst geweest, waarbij niet iedereen alle discussies heeft kunnen bijwonen. Dan vind ik het wel prettig om in een informele setting eens na te gaan wat wij ervan vonden, om daarna echt tot het oordeel te komen.

Dit voorstel is een uitwerking van de strandsessie van het afgelopen jaar, die is gehouden om de onderlinge verbinding van de Staten te verbeteren. Eerder vandaag hebben wij gemerkt dat er af en toe wat onduidelijkheid over is, omdat wij – en ik dacht dat ook andere partijen dat idee hadden – sommige conclusies daaruit anders interpreteren. Toch is er volgens D66 in het afgelopen jaar veel ten goede veranderd. We zijn er dus nog niet. Het zou heel goed zijn dat wij het afgelopen jaar als PS samen zouden evalueren en nog verdere stappen zouden zetten. De Staten proberen de verbinding te zoeken met de omgeving en met elkaar. Dat doen wij met vallen en opstaan. Laten we echter positief blijven: we gaan de goede kant op.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad, we zijn met heel veel enthousiasme begonnen met het anders werken. In Noordwijkerhout hebben wij daarover gesproken. Het kwam mede voort uit een sessie met Bouwend Nederland. Daar waren wij goed in gesprek met elkaar. De behoefte lag er al langer. We dachten: we moeten iets doen met beeldvorming en oordeelvorming. We moeten die verbinding met elkaar meer gaan zoeken tussen oppositie en coalitie, maar ook de verbinding met de samenleving op het moment dat wij beleid maken en ook als wij onze controlerende rol invullen. Vandaar dat wij ervoor gekozen hebben het BOB-model in te voeren. Het is van belang dat wij op dat moment gekozen hebben voor een nieuwe manier van werken die echt in de genen van de Staten moet belanden. Het risico dat wij nu lopen is dat wij het doel en het middel door elkaar gaan halen en dat BOB het doel wordt in plaats van het middel. Daarom pleit het CDA er ook voor dat bij alle onderwerpen die de revue passeren in de Staten er bekeken wordt of ze BOB-waardig zijn. Daarmee bedoelen wij niet dat je alles met een heel zware procedure moet inkleden, maar wel dat je bekijkt of je de principes van BOB kunt benutten. Dat kan klein zijn, dat kan groot zijn. Nu hebben wij een aantal grootse onderwerpen gehad, zoals energietransitie en leegstand. Deze onderwerpen vragen veel meer. Er zijn echter ook kleinere onderwerpen waarmee je sneller of minder zwaar door zo'n procedure heen kunt. Het zou echt in onze genen moeten belanden. Wij moeten bij alles bekijken of wij op die manier kunnen werken en of wij zo veel mogelijk op die manier kunnen werken. Wij zouden dit willen meenemen als wij evalueren hoe de Staten met elkaar werken en hoe wij het ons eigen kunnen maken. Daar hoort ook bij dat het hele traject openbaar is. Daarbij refereer ik alvast aan de ChristenUnie. Er is namelijk niets geheim aan wat wij hier in de Staten doen. Zowel het beeldvormen, het oordelen als het besluitvormen moet in het openbaar plaatsvinden.

Als wij op deze manier gaan werken, is het van belang dat de agenda niet statisch is. Op dit moment is ingebouwd dat wij op een aantal momenten, twee maal per jaar in elk geval, gaan herijken. Wat ons betreft kan dit zo vaak als nodig is. Het moet geen statische agenda worden. Dat is van belang.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het is goed dat wij praten over de Strategische Agenda. De Strategische Agenda valt eigenlijk in twee delen uiteen. Eén deel is gelinkt aan het coalitieakkoord en een ander deel is BOB, wat echt van PS is. Zo kijken wij ernaar. Graag ga ik in op die twee manieren.

We hebben heel veel complimenten gehoord aan PS en aan de organisatoren van de BOB-sessies over leegstand en over energietransitie. Complimenten omdat er veel partijen zijn, zoals gemeenten en bedrijfsleven die met de complexe opgaven bezig zijn hoe zij dit moeten aanpakken en wie welke rol moet pakken en dat je daarover gesprekken hebt. Dit is zeker nog niet afgerond. Dit moet een verdere discussie krijgen. In die zin zijn wij het voor 100% eens met de ChristenUnie om de oordeelvorming op een openbare manier verder op te pakken en invulling te geven.

De nieuwe onderwerpen. Bij wonen moet in de volle breedte worden gekeken naar wat de ontwikkelingen zijn. Onderwijs en arbeidsmarkt en ook leefomgeving zijn onderwerpen die niet typisch alleen de provincie betreffen. Ik denk dat er heel veel partijen zijn, of dat nu gemeenten zijn of instellingen en organisaties, die daarin allemaal een rol kunnen vervullen. Dat maakt het juist zo leuk om het een

BOB-onderwerp te noemen, waarbij je niet precies weet hoe de problematiek in elkaar zit, hoe je het moet aanpakken en hoe de rolverdeling zou moeten zijn. In die zin ondersteunen wij de drie onderwerpen van harte. Daarbij maken wij wel een kanttekening bij het onderwerp onderwijs en arbeidsmarkt. PS moeten daar de regie blijven houden. Het moet niet iets worden van het college.

Tot slot nog iets over de Strategische Agenda. In de afgelopen week hebben wij kunnen lezen dat Utrecht het slechtste jongetje van de klas is. Dan doel ik op de RVO-monitor Wind op Land. Dat heeft ons aangezet tot nadenken. Ook in het coalitieakkoord dat in deze agenda tot uitdrukking is gekomen, zijn de ambities voor energietransitie hoog gegrepen, niet alleen voor wind, maar in de volle breedte. Het gaat om 10 tot 14%. Dan blijkt wel dat wij onderaan bungelen en nog 52% te doen hebben tot 2020. Men vraagt zich af of de provincie dat wel haalt. Wij hebben een amendement opgesteld dat een toevoeging zal zijn op de Strategische Agenda. Dat amendement heet "meer liefde voor wind in de Provincie Utrecht!". Het amendement geeft aan niet te wachten tot 2017 om te evalueren en te bekijken of je de inzet wilt intensiveren. Het signaal is nu wel zo duidelijk. Pak het signaal nu op. Ga nu al meer eigenaarschap tonen, meer verantwoordelijkheid nemen en meer inzet plegen. Laten wij dit onderwerp opnemen in de Strategische Agenda voor 2016.

Amendement A7 (PvdA): meer liefde voor wind in de Provincie Utrecht!

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 21 maart 2016, ter behandeling van de vaststelling Strategische Agenda en vaststelling nieuwe onderwerpen voor BOB-procedure;

constaterende:

dat in het coalitieakkoord In Verbinding is opgenomen dat:

- *de provincie Utrecht zich zal houden aan de afspraak met het Rijk om uiterlijk in 2020 in Utrecht met 65,5 MW bij te dragen aan de landelijke doelstelling voor windenergie;*
- *dat in 2017 zal worden beoordeeld of naar redelijkheid verwacht kan worden dat we de met het Rijk afgesproken 65,5 MW aan windenergie in 2020 kunnen halen. Voldoende draagvlak bij de gemeenteraad blijft daarbij een randvoorwaarde;*
- *dat als het behalen van de afspraak met het Rijk niet waarschijnlijk is, aan de hand van de bevindingen op dat moment de inzet zal worden geïntensiveerd;*

overwegende:

- *dat er Statenbreed draagvlak is voor energiebeleid met heldere ambities (10% tot 14% in 2020) en er een BOB-traject loopt om te komen tot een Agenda Duurzame Energie;*
- *dat windenergie onderdeel is van een reeds lopende afspraak met het Rijk (65,5 MW in 2020);*
- *dat de provinciale inzet op het gebied van windenergie sterk verbonden is met maatschappelijke ontwikkelingen op verschillende niveaus, namelijk de landelijke afgesproken norm en lokaal draagvlak;*
- *dat op 1 maart 2015 de RVO Monitor Wind op Land 2015 is verschenen waarin de provincie Utrecht onder aan de lijst staat met de opmerking dat het voor 52% van de minimaal benodigde restopgave in de provincie Utrecht onzeker is of deze tijdig kan worden gerealiseerd;*
- *dat de slechte positie van de provincie Utrecht op de RVO monitor noodzaakt dat de realisatie van de landelijk afgesproken windafspraken per direct meer prioriteit dienen te krijgen in plaats van de evaluatie in 2017 af te wachten;*

besluiten:

om onder beslispunt A toe te voegen:

- *Intensiveren Realisatie Windafspraken.*

De VOORZITTER: Het amendement A7 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! U weet dat wij bezig zijn met een BOB-cyclus over energietransitie. Nu heb ik tegen de SP gezegd dat wij er middenin zitten en dat je dan nu niet ineens iets moet gaan opwerpen dat belangrijk is. Waarom doet de PvdA dat dan wel? Wij zitten hier met een procedureel voorstel en u komt met een inhoudelijk voorstel en met een inhoudelijke mening die daaraan gekoppeld zijn. Waarom doet u dit op dit moment?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat doen wij omdat de PvdA graag afspraken nakomt. We hebben de afspraak gemaakt om in 2020 zo ver te zijn. Er wordt een duidelijk rapportcijfer gegeven waaruit blijkt dat wij achterlopen en dat wij iets in te halen hebben. Je kunt dan zeggen dat wij dit afwachten en dat er iets uit die energietransitie komt. Het geeft ons nu echter voldoende signalen om niet af te wachten tot 2017, maar om nu te intensiveren en te bekijken hoe je op een bepaalde manier een rol kunt vervullen om die versnelling te krijgen. We denken dat het anders te veel tijd gaat kosten.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mochten wij straks niet instemmen met dit amendement, dan betekent dat niet dat wij de lijn niet zouden volgen. Dan gaat het misschien meer om de procedurele aspecten.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag die vergelijkbaar is met die van de heer Hoefnagels. Heeft de heer Van Muilekom overwogen om hierover een motie vreemd aan de orde van de dag in te dienen? Het lijkt namelijk eerder iets dat zich daarvoor leent dan voor het indienen van een dergelijk amendement bij een dergelijk procedurevoorstel.

Ter aanvulling op een vorige spreker: ook wij kunnen dit inhoudelijk goed begrijpen en zien graag dat de windambitie met volle vaart gerealiseerd wordt, het liefst meer dan dat. Wij vinden het echter ook wat wonderlijk om dit punt op deze manier te maken.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! We dachten dat juist in de Strategische Agenda de energietransitie nadrukkelijk wordt genoemd, evenals de afspraken die daarmee te maken hebben. Dat geldt echter niet voor het feit dat wij achterlopen. Het is nu duidelijk dat wij achterlopen. Daarom vinden wij dat niet tot 2017 moet worden gewacht op een evaluatie. Wij moeten nu in actie komen om ervoor te zorgen dat de achterstand zo klein mogelijk is.

De VOORZITTER: Het is meer een statement van uw kant. Tegen de mensen die aan de zijkant staan te keuvelen zeg ik: in de foyer is alle ruimte om zaken te bespreken. Daarvoor is de foyer zelfs bedoeld.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik neem aan dat de PvdA niet alleen voor het onderwerp energietransitie, al raakt het ook aan de herziening van de PRS, dergelijke ideeën heeft. Wellicht heeft u dat ook voor de andere vijftien of twintig onderwerpen die op de Strategische Agenda staan. Waarom nu specifiek op dit punt zo'n inhoudelijk amendement en op al die andere onderwerpen niet?

De VOORZITTER: Het voelt als een herhaling, maar ik geef toch nog een keer de kans aan de heer Van Muilekom om te reageren ter afronding van dit punt.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het belangrijkste is dat hier een afspraak ligt. Het signaal dat ons duidelijk is geworden is dat die afspraak niet wordt gehaald. Dat is voor ons voldoende signaal om te zeggen: kom nu in actie om ervoor te zorgen dat we het wel gaan halen of zo ver mogelijk nog wel kunnen halen. Er wordt gezegd dat de achterstand nu zo groot is dat men niet het vertrouwen heeft dat de provincie Utrecht het in 2020 gaat halen. Dat is voor ons de reden om het nu in 2016 op de agenda te zetten.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn al jarenlang eraan gewend om als er een voorstel voorligt eerst eens te kijken waar het voorstel over gaat. Wij vormen ons een beeld van de inhoud van het voorstel. Al beeldvormend komen wij dan tot een oordeel. Dat doen wij fietsend in

het bos, in de fractievergadering of in een commissievergadering of waar dan ook. Uiteindelijk komen wij tot besluitvorming. Dat doen wij in de vergadering van Provinciale Staten. Wat is er nu eigenlijk nieuw aan datgene dat er nu voorligt? Ik geef de heer Van Muilekom gelijk. Het gaat om twee dingen: het gaat om de Strategische Agenda, wat iets van het college en de collegepartijen is, en het gaat om de BOB-procedure. Dat laatste is voor ons op dit moment interessanter.

In het voorstel staat dat het niets anders is dan een hulpmiddel om zorgvuldig tot gewogen besluitvorming te komen. Het is een formalisering van een wijze van besluiten zoals wij dat al jaren doen. Eind vorige week zijn wij met een paar statenleden naar Europa geweest. Uiteraard ging het om Europa, maar in de wandelgangen hebben wij ook statenleden van andere provincies gesproken. Het aardige was dat een van die leden, ik meen uit Flevoland, mij vertelde dat het bij hen al jaren zo was dat zij elk voorstel langs de BOB-maatlat leggen. Zij bekijken of het onderwerp BOB-waardig is en naar wat zij voor de BOB moeten doen. Ze maken onderscheid tussen een kleine BOB en een uitgebreide BOB en ze kennen ook nog een verdiepingssessie voorafgaande aan het hele traject. Soms gaat het alleen om oordeelvorming en besluitvorming en dan noemen ze het hamerstukken. Daarmee is in wezen niets mis, als wij het zo zouden doen. Hier bedenken wij echter geforceerd een aantal onderwerpen of wij rapen ze bij elkaar, maar waarvoor geen concrete besluitvorming nodig is. Wij hebben gezien dat het bij de kleine kernen behoorlijk mis ging. We hadden dat bedacht, maar uiteindelijk kwamen wij tot de conclusie dat het allang liep. We hadden er eigenlijk al over besloten. Wij zouden willen dat er niet heel geforceerd onderwerpen worden gezocht, maar dat er wordt gekeken naar wat er op de agenda staat, wat er voorkomt en of wij iets moeten doen voor die onderwerpen.

Dat betekent dat wij wel een paar dingen moeten loslaten. Een van die dingen is dat de BOB-procedure bedacht is om de verbinding met de burgers te maken of het contact met de burgers te versterken. Soms doen de burgers mee, maar ik meen dat iemand tijdens een van de laatste BOB-discussies die wij hier hebben gevoerd heeft gevraagd waar de burgers aan bod komen. De burgers waren voor dat onderwerp niet nodig. Ik denk dat dit een beetje ons bezwaar is tegen het voorstel zoals het nu op tafel ligt. Er worden onderwerpen bedacht. Er wordt een kerstboom opgetuigd. Er wordt over gesproken om de onderwerpen dakpansgewijs te zoeken. Dat betekent dat wij een nieuw onderwerp moeten hebben voordat het oude onderwerp is afgelopen. Het is de bedoeling ook altijd om twee à drie onderwerpen lopende te hebben. Dat mag toch geen doel zijn? Een van de vorige sprekers had het er ook over. Het lijkt wel of de procedure het doel is, terwijl het ons gaat om de onderwerpen. In die zin willen wij af van het geforceerd moeten kiezen van onderwerpen en het geforceerd moeten benoemen van onderwerpen. Vanaf nu gaan we per procedure of per onderwerp bekijken of we er iets BOB-waardigs mee kunnen doen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het betoog van de heer IJssennagger heel interessant. Ik zit er even in te zoeken. Volgens mij is het doel niet alleen het bij de kop pakken van de onderwerpen, het doel zou ook niet moeten zijn dat je steeds drie onderwerpen lopende hebt. Volgens mij is een van de belangrijkste doelen dat wij in verbinding raken met burgers. Dat noemde u net ook al. Hoe zou u dat dan anders willen vormgeven? Die BOB, los van wat je ervan vindt en hoe je hem inkleedt, is voor ons samen natuurlijk wel een soort stok achter de deur om onszelf af en toe dit huis uit te jagen en de verbinding op te zoeken. Denkt u niet dat de BOB daarbij zou kunnen helpen?

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als de heer Schaddelee zegt dat het doel is dat wij iets gaan bedenken om in verbinding met de burger te raken, dan zijn wij fout bezig. We moeten gewoon per activiteit, welke dan ook, bekijken of er een verbinding met de burger is. Het kan zijn dat er bepaalde BOB-procedures zijn waarvan wij zeggen dat het goed is daarbij de burgers te betrekken. Overigens betrekken wij de burgers indirect altijd. Elke organisatie, op welk niveau dan ook, vertegenwoordigt altijd ergens burgers, door werknemers of wat dan ook. De burgers komen altijd wel aan de orde. Gaat het erom dat u die burgers zelf in de straat pakt of gaat het erom dat u de vertegenwoordigers van de burgers op een bepaald hoog niveau gaat pakken? Dat is de vraag.

Dan nog een klein voorschot op het amendement dat de ChristenUnie gaat indienen. Dat gaat over oordeelvorming in het openbaar. Wat is nu de realiteit? De realiteit is dat wij oordeelvorming vaak in achterkamertje laten plaatsvinden, in het fractieoverleg of tussen de verschillende fracties. Het is een schijnvertoning als wij nu gaan roepen dat wij oordeelvorming in het openbaar gaan doen. Dat is namelijk niet zo. Dat kan niet. Oordeelvorming in het politieke gremium vindt altijd plaats in achterkamertjes, waar je vertrouwelijk kunt overleggen, waar je meningen kunt aanpassen en waar je een meerderheid kunt zoeken. Dat is niet in het openbaar.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het laatste punt van de heer IJssennagger vind ik een beetje cynisch. Als u bedoelt dat je binnen je fractie een moment hebt waarop je zegt wat je wel of niet gaat doen, dan is dat een oordeelvorming die per definitie binnen de relatieve beslotenheid van de fractie plaatsvindt. In het amendement dat ik ga indienen, heb ik het over openbaar. Dan bedoel ik met name het openbaar afleggen van verantwoording, om op die manier de verbinding die je hebt gelegd bij de eerste B van BOB in stand te houden. Waar dan die eerste oordeelvorming plaatsvindt, het zij zo. Ik zie ook wel het belang in van fractieoverleggen en van woordvoerdersoverleggen. Soms is dat ook een beetje het smeermiddel dat wij nodig hebben om tot een besluit te komen. Uiteindelijk vind ik het echter wel belangrijk dat je ergens in het openbaar afkaart wat de conclusie is die wij er aan geven en wat eventueel de opdracht is waarmee wij GS aan het werk zetten om een GS-besluit en PS-besluit voor te bereiden.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij geeft de heer Schaddelee zelf het antwoord. Ik ben het in wezen helemaal met hem eens. Je moet ergens openbaar verantwoording afleggen van de eerste twee fasen die u noemt. De besluitvorming doen wij echter in het openbaar. Daar gaat het om. Verder zegt u dat ik wat cynisch ben. Dat komt door achttien jaar politieke ervaring. Ik heb er wel van geleerd. De oordeelvorming vindt inderdaad in achterkamertjes plaats. Ik ben het helemaal met u eens dat de besluitvorming en de verantwoording die wij afleggen in het openbaar moeten plaatsvinden.

De VOORZITTER: Tussendoor merk ik op dat wij de conclusie hebben getrokken dat wij nu toch moeten nadenken over eten. Dat houdt in dat wij de eerste termijn afmaken. Daarna gaan wij eten. Vervolgens zetten wij het debat voort.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet of het gelijktijdig praten en nadenken over eten een goede combinatie is.

Ik mag ervan uitgaan dat er nogal wat statenleden zijn die wel eens naar een bruiloftspartijtje of een verjaardag gaan en daar wel eens een argeloze mede-visitant tegenkomen die de onschuldige vraag stelt wat wij zoal doen in die Staten en wat wij in het afgelopen jaar hebben gedaan. Ik weet niet of jullie dit wel eens is overkomen, maar mij wel. Ik heb toen ook nog geprobeerd antwoord te geven op zo'n vraag. Dan kom je in dit verhaal terecht. Ik weet niet of dit te wijten moet zijn aan gebrek aan publieke belangstelling van de vragensteller of aan mij. Dat zal vast zo zijn, maar ik heb het idee, zeker als je zoiets aan een ander gaat vertellen, dat wij ongelooflijk met onszelf bezig zijn. Heb u naaste lief gelijk uzelve. Je hoeft jezelf niet te verloochenen, maar wij hebben onszelf wel heel erg lief. In dat kader vraag ik als een soort hoofdfocus boven dit soort gesprekken en notities: waar gaat het om? Wij hebben als provincie een aantal verantwoordelijkheden. Wij moeten een aantal zaken regelen in het belang van de inwoners van de provincie Utrecht. Wij zijn hier allen gekozen met een verkiezingsprogramma. Afhankelijk van wat er in maart 2015 besloten is, zitten wij hier. Dat is niet vrijblijvend. Natuurlijk is er een kloof tussen politiek en de inwoners; die is er. Persoonlijk denk ik dat die BOB niet direct de oplossing is om die kloof te dichten. Het gaat veel meer om zaken als geloofwaardigheid, doen wat je belooft en het aan de mensen laten zien wat je doet. Je moet de mensen erbij betrekken als dat aan de orde is. De mensen moeten het idee hebben dat wij ergens voor staan en dat wij in openheid verantwoording afleggen. Dat doet er veel meer toe dan de BOB-procedure, die natuurlijk in principe om papier gaat, tenzij je er een originele en goede invulling aan geeft. Dit alles tezamen uitmondend in de gedachte: ja, BOB is prima. Ja, het is goed dat de Strategische Agenda er is. Laten wij echter vooral de hoofddoelen niet uit het oog verliezen. Daarom blijven wij standpunten innemen en daarover communiceren met de buitenwereld. Dat doen anderen trouwens ook. De VVD heeft niets met sociale wo-

ningbouw. Mocht er een meerderheid voor zijn dat dit een zeer belangrijk onderwerp wordt, dan wenst zij zich daaraan niet gehouden te voelen, zo heb ik de fractievoorzitter net horen zeggen. Zo denken wij in omgekeerde zin ook wel eens over aangelegenheden. Wij worden niet elke nacht enthousiast wakker over Bouwend Nederland, ook al zien wij ook wel eens graag dat er gebouwd wordt. Ik ben reuze benieuwd naar de interruptie van de heer Kocken.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het is toch wel bijzonder om op dit tijdstip alle aandacht te hebben. Allereerst: als u sociale woningbouw wilt, dan hebt u Bouwend Nederland hard nodig om ervoor te zorgen dat deze woningen er komen. Daarnaast heeft ook de VVD niets tegen sociale woningbouw. Het blijft echter wel een sociale voorziening, waarbij continu gekeken moet worden of je deze nodig hebt en of dat mensen goed in staat zijn om op eigen benen zelf voor hun huisvesting te zorgen. Daarom vond ik het veel te sturend om er nu al van uit te gaan dat er meer sociale woningbouw moet komen, terwijl wij ons nog een beeld moeten vormen over de noodzaak. Dat gaat ons een stap te ver.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben erg blij dat de heer Kocken hier een stukje toelichting heeft gegeven. Ik vond de boodschap namelijk nogal kaal. In dit verband en in de context waarin er vluchtelingenstromen komen en er wachtlijsten van acht tot tien jaar zijn in de grote steden vraagt de heer Kocken zich af of sociale woningbouw wel een onderwerp is dat nodig is en of mensen het zelf misschien niet kunnen oplossen. Dat mag natuurlijk, maar het moge duidelijk zijn dat wij dat anders zien en dat wij daarin andere accenten leggen. Ik wil vooral graag zeggen dat de Strategische Agenda en de BOB-notitie, zoals deze door de griffie zijn geformuleerd, op aanreiken van ons allemaal hier, misschien een soort mixture te zien kunnen geven waarin inderdaad zowel uit de oppositie-agenda als uit de coalitieagenda een aantal punten naar voren kan komen waarmee bestuurlijk misschien iets gedaan kan worden.

Voor alle duidelijkheid: ik heb er geen behoefte aan het voorstel te amenderen, want het is redelijk uitgebalanceerd. Wij blijven de moties indienen, of ze nu vreemd zijn of niet. Wij blijven de instrumenten gebruiken die ons ter beschikking staan, waar dat ook allemaal ter discussie wordt gesteld. Wij zijn als SP namelijk gekozen vanwege ons verkiezingsprogramma. Waar mogelijk brengen wij de onderwerpen daarvan in. Wij zoeken natuurlijk ook samenwerking. Wij willen graag gesprekken aangaan en wij willen experimenteren met vertegenwoordigers van burgers en mensen uit de samenleving. Vandaar: hiermee doorgaan, je er niet blind op staren, gewoon blijven doen en je programma uitvoeren. Uiteindelijk ontmoeten wij in 2019 de kiezer.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Er is van onze kant wat weinig afwisseling in sprekers vanwege twee mensen die helaas afwezig zijn. Vandaar dat u het vandaag met mevrouw Kotkamp en mij moet doen.

In juli vorig jaar hebben wij in deze Staten geconstateerd dat een meer soepele samenwerking tussen coalitie en oppositie en een goede vergaderorde aandacht verdienen. Als ik heel eerlijk ben en ik kijk naar de start van de vergadering van vandaag, dan hebben wij daarin volgens mij nog niet altijd de juiste modus gevonden. Dit verdient nog wel enige aandacht. Het is niet iets dat wij nu snel met elkaar oplossen, maar misschien is het goed dat wij daarbij buiten deze vergadering even stilstaan.

Een ander, wellicht nog belangrijker speerpunt dat wij vorig jaar hebben benoemd, is het meer in gesprek gaan met inwoners van onze provincie, bedrijven, andere 'stakeholders' en belangenorganisaties. Daarvoor hebben wij de BOB-aanpak omarmd. We hebben er nu driekwart jaar ervaring mee. In onze beleving zijn de eerste ervaringen voor het merendeel positief, maar soms ook wel een beetje onwennig. Het is nieuw. Soms is het nog een beetje zoeken wie wij waarbij betrekken, wie waarover gaat, welke bal bij de Staten ligt en welke bij GS ligt. Dat is niet erg, dat hoort wellicht bij een dergelijke nieuwe aanpak. Dat maakt wel dat wij er heel erg aan hechten dat rond de zomer, zoals nu is voorzien, de eerste BOB-trajecten goed geëvalueerd worden en dat wij met elkaar kijken naar wat goed werkt en wat niet goed werkt. Voor welk type vraagstukken is het proces zoals wij dat nu doorlopen hebben geschikt? Waarvoor is het wellicht minder geschikt? Die vragen moeten in de evaluatie goed aan de orde komen.

Als wij het vandaag hebben over de Strategische Agenda, dan kunnen wij ons op hoofdlijnen wel vinden in de onderwerpen die daar al in staan. Hij is in onze ogen niet helemaal compleet. Iets zoals de herziening van de PRS, toch niet een klein punt, ontbreekt bijvoorbeeld. In onze ogen is het in die zin goed om nog eens van gedachten te wisselen over wat voor soort agenda dit nu precies is. Zoals terecht al in het stuk staat, is het iets dynamisch. De inhoud kan regelmatig veranderen. Verder wijkt hij af van de termijngedachte zoals wij die bij de verschillende commissies hebben. Wij zitten er wel een beetje mee en wegen af wat de status is van deze Strategische Agenda. Het lijkt ons goed om daarover nog eens van gedachten te wisselen, ook als het gaat om verwachtingen naar elkaar.

De VOORZITTER: Mijnheer Van Essen, mag ik u even onderbreken? Ik verzoek u allen even aandacht te hebben voor de heer Van Essen. Naarmate het eten meer in de buurt komt, begrijp ik dat de neiging om even te babbelen groter wordt. Wacht u daar echter nog even mee. Gun iedereen zijn eigen inbreng. De heer Van Essen is daarmee bezig.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dank. De maaltijd lonkt. Ik herken dat zelf ook.

Ik zal mijn betoog afsluiten. Er is een aantal concrete suggesties gedaan. D66 heeft voorgesteld duurzame landbouw toe te voegen. In dat onderwerp kunnen wij ons vinden. Het lijkt ons zeker heel nuttig om dat punt in de BOB of op zijn minst aan de Strategische Agenda toe te voegen.

Voor wat betreft woningbouw zijn wij ook van mening dat het verstandig is om dat punt breder in te steken. Ik noem bijvoorbeeld het gemeenschappelijke wonen, zoals daarvoor op dit moment voorbeeldprojecten gaande zijn in Culemborg. Dat punt zou kunnen worden meegenomen.

Tot slot nog even iets over het amendement van de PvdA over de windenergie. Ik keek daar even naar. Het is een wat wonderlijk amendement. Normaal staat er in een amendement iets van een wijziging of toevoeging in het voorstel. Hier staat echter een zin in het amendement: "geven opdracht aan Gedeputeerde Staten om". Dat klopt volgens mij niet helemaal. Misschien is dit iets ter overweging. Wat is dit nu eigenlijk?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij kunnen ons goed vinden in een strategische niet statische agenda. Dat onderdeel krijgt gelijk een pluim van ons.

Dan het onderdeel van de BOB. De grote wens van vorig jaar, na de verkiezingen, was het leggen van nieuwe verbindingen. Die campagne was fantastisch en we zouden willen dat die wel vier jaar lang aan één stuk zou duren. Daarom gingen wij twee dagen naar het strand en zaten we met elkaar te bomen. Een van de dingen daaruit was de BOB als manier om verbinding te leggen. Volgens mij is dat heel goed gelukt. We hebben volle zalen en goede, inhoudelijke bijeenkomsten gehad tijdens de eerste fase van de BOB, de beeldvorming, de eerste B. Het feit dat die eerste fase vormvrij is, helpt goed om steeds een werkvorm te kiezen die past bij een thema. De laatste B van besluitvorming volgt steeds formeel na een statenvoorstel. Die B wordt steeds in PS afgehandeld en afgekaart.

Tussen die twee fasen in zit de O en deze is nog een beetje lastig. De O van oordeelvorming lijkt een beetje weg te vallen in een grijs schemergebied tussen formele en informele besluitvorming. Het kan op zich geen kwaad, want dat geeft ruimte om de BOB creatief en passend in te vullen, maar toch komen wij samen met de PvdA met een amendement om dat net even wat strakker te maken. Wij dreigen nu de verbinding te verliezen in de fase van de oordeelvorming. Dat is natuurlijk jammer. De BOB winkelleegstand is daarvan wat ons betreft een voorbeeld. Daarbij mondde een woordvoerdersoverleg uit in een oordeelvormende bijeenkomst. Op basis daarvan gaat GS aan de slag en komt er over een hele poos een keer ergens witte rook uit en volgt er een besluit. Naar buiten toe is die procedure echter niet helder afgekaart. Van verschillende partijen hebben wij de vraag gehad: "We hebben een mooie bijeenkomst gehad. Wanneer horen we verder?" Dan moet ik zeggen dat ik niet weet hoe het verder gaat, dat GS met iets op pad is gestuurd en dat we het wel weer een keer zien. Dat voelt niet fijn. Wij zouden het meer in het openbaar moeten kunnen afconcluderen.

Wij gaan de BOB over de energietransitie nu ook afkaarten in een woordvoerdersoverleg. Let wel: de ChristenUnie heeft niets tegen een woordvoerdersoverleg. Dat soort overleggen kan een soort smeer-

middel zijn om de bestuurlijke processen in een volgende fase te brengen. Wel willen wij echter dat uiteindelijk de oordeelvorming ergens openbaar en formeel landt. Dat geeft de partijen waarmee wij in verbinding staan de gelegenheid om mee te kijken en om eventueel weer aan te haken. Hoe mooi zou het zijn om een oordeelvormend debat te houden op een locatie ergens buiten ons provinciehuis, bijvoorbeeld over de winkelleegstand, in die enorme bijna leegstaande wall langs de A2? Hoe mooi illustreert dat het thema waarmee je bezig bent?

Ik hoop dat ons amendement kan bijdragen aan de transparantie en versterking van die verbinding.

Amendement A8 (ChristenUnie, PvdA): oordeelvorming BOB.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 21 maart 2016, aan de orde hebbend het Statenvoorstel vaststelling Strategische Agenda en vaststelling nieuwe onderwerpen voor BOB-procedure;

besluiten:

om als beslispunt G toe te voegen:

"De afronding van de fase van oordeelvorming, de 'O' van BOB, vindt plaats in een openbare vergadering. Dit kan een commissievergadering zijn, maar ook een openbaar debat op locatie."

Toelichting:

- De fase van Beeldvorming, de eerste 'B', is nu vormvrij. Dit helpt om steeds een werkvorm te kiezen die past bij een thema. De laatste 'B' van Besluitvorming volgt op een formeel Statenvoorstel en wordt dus in PS afgehandeld. Tussen deze fases valt de oordeelvorming weg in een grijs schemergebied tussen formele en informele besluitvorming.*
- Tot op heden werd de Oordeelvorming afgedaan in een woordvoerdersoverleg, voor externe partijen is dit ondoorzichtig en ontoegankelijk en daardoor dreigt de ontstane verbinding weer te verbreken.*
- Voor partijen in PS is onduidelijk op welk moment er een formele stap van hen wordt verwacht.*
- Een openbaar oordeelvormend debat draagt bij aan een versterking van de verbinding met burgers en externe partijen.*
- Derhalve draagt dit beslispunt bij aan transparantie en versterking van onze BOB-procedure.*

De VOORZITTER: Het amendement A8 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als wij die oordeelvorming echt in het openbaar gaan doen, is de ChristenUnie dan niet bang dat wij verwachtingen gaan wekken bij degenen die het betreft? De heer Schaddelee noemde net de winkelleegstand. U zegt dat er gevraagd wordt waarmee wij bezig zijn. Dat komt doordat we met die BOB-procedure voor de besluitvorming over de winkelleegstand vooruit liepen. We liepen het college misschien een beetje in de wielen. Er is nu gezegd: "Stop maar even, het college gaat nu aan de slag." Heeft dat niet te maken met het feit dat onze BOB-procedures losstaan van de formele gang van zaken in het provinciehuis en van de formele voorstellen waarover wij moeten nadenken? Wij hebben het gezien bij de kleine kernen en bij de winkelleegstand schetst u het terecht. Ik denk dat wij dit soort botsingen voortdurend zullen krijgen, ook bij de nieuwe onderwerpen die nu op tafel liggen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik haak aan op het verhaal van de heer IJssennagger. Daarom is het goed dat wij ons niet helemaal vastsoeren. Over de kleine kernen hebben wij gezegd dat dit zich er misschien niet zo goed voor leent. Een andere BOB zouden wij op een andere manier kunnen afconcluderen. Ten aanzien van het onderwerp van de winkelleegstand zeggen de Staten dat de provincie daarmee iets moet doen. Wij zoeken echter naar een vorm en een manier. Op een gegeven moment hebben wij er een BOB-procedure van gemaakt, waarbij wij bij de eerste B in gesprek zijn geweest met allerlei deskundigen. We hebben een heel mooie bijeenkomst gehad. De fracties hebben toen echter niet politiek stelling genomen; we hebben geen kleur bekend. We

hebben alles in ontvangst genomen en een diepe buiging gemaakt. Toen hebben wij ons teruggetrokken, in dit geval in een woordvoerdersoverleg. Daarbij hebben wij nog eens nagekaart. De ene partij was er heel erg reflecterend in en zei dat ze dit en dat hadden gehoord en dat men het nog niet wist. Andere partijen hadden al heel expliciet een eigen mening. Aan het eind van die bijeenkomst zei een gedeputeerde: "Dank u wel. Alles wat u hier hebt gezegd neem ik mee. Ik ga daarvan een mooi besluit maken." Dat zal een heel verstandig besluit zijn, dat juridisch en communicatief helemaal is afgekaart. Zo kennen we de heer Krol. Die komt alleen maar met heel verstandige besluiten. Dat kan echter rustig een jaar, twee jaar of een half jaar duren. Dat maakt niet uit. Al die tijd denken al die partijen die wij hier bij elkaar hebben gehad: "Wat doen ze daar eigenlijk? Er is een grote bijeenkomst geweest met allemaal deskundigen en daarna horen we weer maanden niets van de provincie. Dat is echt de politiek. Je hoort er nooit iets van." Dat is nu net het moment waarop je die verbinding kwijtraakt.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het is een interessant voorstel. We erkennen zeker dat in die oordeelvormende fase meer openheid heel nuttig is. Het is echter alleen een oordeelvormende fase. Die kan dus uit meerdere bijeenkomsten bestaan. Voor een deel kan dat met een aantal partijen zijn en er kan misschien een keer navraag zijn gedaan bij een aantal inwoners of organisaties.

Ik heb twee vragen. Als u nu zegt dat er een openbare vergadering voor komt, gaat dat dan om een soort slotakkoord van die oordeelvormende fase waarin u dat voor u ziet? Wat zou in uw ogen het resultaat van zo'n oordeelvormende fase moeten zijn? Naar ons idee raakt uw amendement ook wel aan de vraag hoe een BOB-proces aanhaakt bij de reguliere oordeel- en besluitvorming tussen GS en PS.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat zijn twee heldere vragen. Hoe moet je de oordeelvorming zien? Ik ben geen politicus die alles wat hij zegt direct in beton giet en daarvan nooit meer afwijkt. Wat mij betreft neem je de temperatuur op en trek je daaruit een conclusie. De eerste B is dat je de temperatuur hebt opgenomen. Vervolgens ga je op je stoel zitten en zeg je dat je de temperatuur hebt gezien en vind je daar ongeveer dit of dat van. Doordat je die oordeelvorming echter min of meer openbaar doet, geef je partijen en burgers gelegenheid aan te haken. Zij kunnen dan zeggen: "Jullie trekken nu wel die conclusie, maar hebben jullie wel daar of daar over nagedacht en hebben jullie dat wel goed afgewogen?" Je geeft buitenstaanders daarmee wel de kans om aan te haken en aan te geven of zij nog vragen hebben over het oordeel.

Ten tweede. Wat zou het resultaat moeten zijn van die O? Wat mij betreft zou het resultaat van die O moeten zijn dat je GS met een min of meer heldere boodschap op pad stuurt en dat je tegen GS zegt dat wij de B en de O hebben gehad, dat GS die en die kant op moet werken om tot een oplossing te komen, wat het belangrijkste signaal is of wat de belangrijkste dingen zijn om mee te nemen. Daarmee geef je GS nog alle ruimte om er samen met de ambtenaren op een inhoudelijke manier naar te kijken. Dan leg je je ook nog niet vast voor de laatste B. Je hebt dan het laatste oordeel gegeven en dus leggen we ons dan ook al vast op het besluit. Dan maak je er inderdaad een in beton gegoten toestand van. Je markeert echter wel wat die tussenfase waard is.

De VOORZITTER: Ik probeer het interruptiespel wat flitsender te maken. Mijnheer Van Essen, heeft de heer Schaddelee hiermee voldoende gereageerd?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Even voor het begrip: voor mij hebben wij het nu wel over iets heel wezenlijks. Bedoelt u eigenlijk dat de oordeelvormende fase wordt afgerond met een openbare bijeenkomst, waarin in feite een opdracht aan GS wordt geformuleerd? Dan is dat bijna een soort tussenbesluitvorming vanuit PS. Bedoelt u ook dat de oordeelvormende fase die daaraan voorafgaat misschien uit veel meer bijeenkomsten en andere overleggen bestaat en dat deze niet in zijn geheel allemaal openbaar hoeven te zijn? Begrijp ik dat goed?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Jazeker. Ik ben er niet voor dat wij woordvoerdersoverleggen afschaffen. Het is soms goed om samen te bekijken of wij het allemaal ongeveer hetzelfde zien.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij komen wij langzaam maar zeker toch wel een paar stappen vooruit. Oordeelvormend is iets anders dan oordelend. Het is goed dat wij bespreken dat het niet gaat om het woordvoerdersoverleg, maar echt om het samen kunnen vormen van een oordeel. In die zin heb ik een heel praktische vraag, denkend aan dat mooie moment waaraan veel is gerefereerd, namelijk de sessie met Bouwend Nederland. Voor mij is dat niet per se een beeldvormend, maar ook wel een oordeelvormend overleg geweest. Ik ben benieuwd hoe de heer Schaddelee daar tegenaan kijkt. Wij hebben daar ook de meningen van andere partijen gehoord. Hoe ziet u dat? Voor mij is het niet zwart/wit, maar zitten er grijstinten tussen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet hoeveel grijstinten er tussen zitten. Volgens mij was die bijeenkomst met Bouwend Nederland wel een beetje een mengvorm van die B en O. We hebben een debat gehad waarbij deskundigen van Bouwend Nederland aan tafel zaten. Zij hebben hun inbreng gegeven. We zaten toen in verkiezingstijd en dus gooiden we er ook onze mening wel in. Er was echter nog niet afgeconcludeerd in die zin dat wij naar huis gingen met de overtuiging van hoe wij het voortaan zouden doen.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dat geeft dus aan dat er een BOB in allerlei soorten en maten bestaat.

De VOORZITTER: Jullie zijn het in elk geval eens.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De ChristenUnie stapt nu wat gemakkelijk heen over de oordeelvorming en de woordvoerdersoverleggen. We hebben die twee zaken wel nodig. Er voltrekt zich daar echter een enorme inflatie. Dan moet u toch vaststellen dat in die bijeenkomsten oordeelvorming en meningsvorming vaak een beetje in elkaar overlopen en dat het vaak veel verder gaat. Ik kan mij herinneren dat er kort geleden nog met de gedeputeerde werd overlegd over het vluchtelingen-vraagstuk. Dat ging niet alleen over de stand van zaken, er werd ook wel verder gesproken. Daarvoor moeten wij een beetje waken. De SGP heeft een goed signaal afgegeven. Ik heb dat al bij meerdere gelegenheden gezegd. We hebben een openbare taak. Uiteindelijk moet je zien dat daar waar de beslissing valt, de mensen erbij kunnen zijn.

De VOORZITTER: Dat is meer een statement. Ik geloof niet dat daarop een reactie nodig is.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Daarmee ben ik het helemaal eens.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Het is heel fijn dat de ChristenUnie al veel gezegd heeft over de openbaarheid en het feit dat die oordeelvorming in een openbare vergadering zou moeten plaatsvinden. Zoals u inmiddels al wel hebt begrepen, ben ik het daarmee van harte eens. Ik ben helemaal geen mens van al die woordvoerdersoverleggen. We zijn een openbaar bestuur. In een openbaar bestuur moeten wij dat in openbaarheid doen. Dat kan ook goed. In de eerste fase van de BOB gaat het om de informatie. In de tweede fase gaat het met name om de vraag welke varianten er zijn om uiteindelijk tot een besluit te komen. Die varianten kunnen heel goed in de openbaarheid plaatsvinden. Mede daarom vind ik het amendement van de ChristenUnie heel goed. Nogmaals, wij moeten af van al die woordvoerdersoverleggen. Wij zijn een openbaar bestuur. Wij moeten er transparant in zijn. In die oordeelvorming kunnen we juist komen tot een aantal varianten, waarvan wij GS vragen om die voor ons uit te werken. Uiteindelijk komen wij dan tot een besluit. Zo zou het naar mijn idee moeten werken.

Als wij kijken naar wat ons doel was, is het belangrijk dat de BOB ertoe zou moeten kunnen leiden dat wij meer in verbinding komen met de burger. Dat staat ook in het voorstel omschreven. Dat zie ik bij de BOB-onderwerpen nog niet plaatsvinden. Wij moeten heel goed in de spiegel kijken. Er komen allerlei mensen langs en dat is niet slecht, maar uiteindelijk is het ons doel om de verbinding met de burger te leggen. Dat redden we niet op de huidige manier. Dat is echter wel onze ambitie. Als wij dat zo opschrijven, dan moeten we dat ook waarmaken. Kennelijk moeten wij dat op een andere manier doen dan hoe wij het nu doen. Is dat een onderwerp voor nu? Nee, ik wil hierover graag bij de herij-

king van datgene wat wij hebben afgesproken met de Staten van gedachten wisselen, voordat wij daarover nu allerlei gesprekken beginnen. Ik denk dat die evaluatie daartoe moet leiden.

Nogmaals: we moeten goed in de spiegel kijken of dit is wat wij willen. Ik denk het niet. Als we naar de BOB-fase kijken, dan zien we geen burger staan. Bij het onderwerp van de kleine kernen was er een ultieme mogelijkheid om in gesprek te komen met de burgers. Tijdens de provinciale verkiezingen hebben de kiezers aangegeven dat dit juist het onderwerp is waarvoor zij naar de stembus gaan. Nu zeggen wij dat wij het even niet gaan doen.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Leeuwen mist de verbinding met de burger. Als hij nu het idee dat de BOB-procedure bedacht is om verbinding te krijgen met de burger loslaat, is dan zijn probleem niet opgelost? Het probleem van de verbinding met de burger kunnen wij op een andere manier oplossen, los van de BOB-procedures.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij zegt de heer IJssennagger hetzelfde als wat ik zeg. Ik probeer hem te begrijpen. Ik zeg dat wij het op een andere manier moeten doen. Ik zeg niet dat dit fout is. We zien dat er resultaten uit komen. Daarom is het niet slecht, maar we komen niet bij die burger terecht. Dat moeten wij dus anders doen, want zo werkt dit dus kennelijk niet. Wij moeten de BOB echter ook niet overboord gooien.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Ik begreep dat u wilde zeggen dat wij de BOB-procedure op een andere manier moeten uitvoeren. Ik begrijp echter dat u zegt dat wij de verbinding met de burgers op een andere manier moeten invullen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Kennelijk, want op deze manier werkt het niet.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Is dit het lot van het middenbestuur? Het klinkt een beetje alsof ik er niet meer in geloof, maar misschien zijn wij niet degenen die het directe contact met de burger hebben, maar zorgen wij er wel voor dat er goede discussies gevoerd worden, waardoor er voor de gemeenten een goede aanpak komt voor de leegstand. Wij zijn natuurlijk met onderwerpen bezig die hangen tussen datgene waarmee gemeenten, bedrijven, instellingen en het Rijk bezig zijn. Wij zwabberen daar tussendoor. We moeten ervoor oppassen dat wij het als een soort hoogste opgave zien om het contact met de burger te verbeteren. Als middenbestuur heb je die rol echter niet primair.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik weiger op dit moment het hoofd in de schoot te leggen. Uiteindelijk willen we het allemaal en is het onze ambitie. Tijdens de verkiezingen roepen wij het om het hardst. Nu zegt u dit. Dat verrast mij wel een beetje. Omdat de BOB-procedure niet datgene heeft bereikt wat de fractie mee wilde bereiken, ben ik zelf de provincie ingegaan. Ik ga alle plaatsen af. Ik ben bijna aan het einde. Als ik zie wat dat oplevert, nu ik zelf op pad ben gegaan, dan is dat toch wel heel waardevol. Nu doe ik dat namens mijn fractie, maar ik denk dat wij het ook op een andere manier zouden kunnen doen. Ik leg het hoofd niet in de schoot. Ik kom heel veel dingen tegen die heel waardevol zijn en waarmee ik heel veel kan. Dat ziet u ook soms in vragen die wij stellen of anderszins.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat bedoel ik ook te zeggen. Het lijkt mij goed dat je zelf op pad gaat voor informatie en contact. De BOB is misschien niet het juiste instrument, maar je bent dan wel goed bezig. We moeten beide doen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Volgens mij herhaalt u nu wat ik zei. Dank voor uw ondersteuning.

Ik had het nog over de kleine kernen. Het valt ons zeer zwaar dat dit onderwerp van de agenda af is, terwijl ik net heb aangegeven dat de burger juist aangeeft dat dit het belangrijkste onderwerp is. Nu hebben wij dit punt van de agenda gehaald. Daar zijn wij zeer tegen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Even voor alle duidelijkheid: de heer Van Leeuwen weet dat de SP zich vrij sterk heeft verzet tegen het cancelen van BOB kleine kernen in de laatste BEM-vergadering. Nu meen ik mij toch te herinneren dat uw woordvoerder uiteindelijk akkoord is gegaan met dat besluit.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Hij schudt nee als u kijkt. Hij zegt zelfs: "Lees de notulen maar na".

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik herinner mij enig begrip voor al diegenen die vonden dat met burgemeesters en wethouders de bevolking wel genoeg vertegenwoordigd was.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Dat hebt u verkeerd begrepen. Laten wij het daarop houden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is goed dat wij daarover enige duidelijkheid hebben.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Wij hadden inderdaad heel veel plannen met BOB. Ik had er een totaal ander beeld bij. Ik dacht aan al die punten die wij op de flipovers hadden geschreven en waaruit wij samen een selectie hadden gemaakt. Ik dacht toen ook dat dit in elk geval de punten zouden worden waaraan wij meer aandacht zouden geven dan wanneer ze niet op een rijtje staan en niet ergens in zitten, zoals het in BOB zat. Er zijn alweer punten uit gehaald. Ik weet het nog heel goed van de vorige keer. In de laatste commissievergadering heb ik de gang van zaken als heel frustrerend – en noem nog maar een heleboel woorden – ervaren. In de commissievergadering werd besloten dat de kleine kernen eruit werden gehaald. Ik dacht dat er geen besluiten werden genomen in een commissievergadering, maar blijkbaar dan toch wel.

50Plus heeft het idee dat de kleine kernen nog minder aandacht gaan krijgen dan zij al hadden. Daarvoor zijn wij bang. Dat is onze beleving; laat ik daarover duidelijk zijn. Gelukkig zit openbaar vervoer er nog wel in en dat hoort echt bij de kleine kernen. Het gaat niet alleen, zoals ik al 100.000 keer heb gezegd, om Amersfoort en Utrecht. Er is meer dan Amersfoort en Utrecht dat bereikbaar moet zijn. De hele provincie Utrecht moet bereikbaar zijn. Juist de kleine kernen moeten in de grote steden kunnen komen, omdat in de kleine kernen vaak geen voorzieningen zijn. Daarvoor moet je naar de grote steden.

Wat is belangrijk om de burger te bereiken of de aandacht te krijgen van de burger? Wij moeten communiceren. In het communicatietraject ontbreekt nog wel eens het nodige. Het is niet de grootste groep, maar ik geef als voorbeeld de filmpjes die op RTV Utrecht worden gepresenteerd zonder ondertiteling. Laten wij daar eens naar kijken. Daarmee bereiken wij een groot deel van de burgers die doof of slechthorend zijn.

Wij moeten informeren. Laten wij duidelijker zijn in de huis-aan-huisbladen. Zij vormen een uniek middel om bij de burger te komen. Ook roep ik op om te kijken naar hoe wij omgaan met de gebiedsregisseurs om de BOB-procedure beter te kunnen uitvoeren. De burgemeesters zitten ergens op een troontje. Zij staan wel onder de raad, maar de gebiedsregisseurs zijn er juist voor bedoeld om meer contact te leggen met de buitengebieden, met de burgers, et cetera. Laten wij daaraan eens meer aandacht besteden. Dat is het kleine kernenbeleid. Het zijn maar een paar punten. De rest heeft iedereen al gezegd. Ik vind het erg belangrijk dat de lijst die wij hebben vastgesteld intact blijft, totdat wij echt na een langere periode gaan evalueren of het wel of niet iets heeft opgebracht. Heeft het voldaan aan het doel van waarom wij BOB hebben ingesteld?

De VOORZITTER: Dank u wel. Het lijkt mij nu het juiste moment om tot enige bezinning te komen. Ik stel voor dat wij drie kwartier tot een klein uurtje schorsen voor de maaltijd. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 18.26 uur tot 19.28 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. We hervatten het gesprek over de Strategische Agenda. Het woord is aan Ivo Thonon.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Na de drie vragen die ik mijzelf heb gesteld en waarop ik nu ga antwoorden, zal ik ingaan op de vragen die vanuit de Staten leven. De drie vragen zijn: Waarom hadden wij ook alweer een Strategische Agenda? Waarom hebben we een BOB-model? Hoe gaan we verder na de vaststelling van dit voorstel?

De eerste vraag die ik mijzelf stelde was: waarom deze Strategische Agenda? De Strategische Agenda is wat mij betreft een structuur om de aandacht te focussen van een potentieel versplinterd orgaan van 49 statenleden en elf fracties. We hebben echter één ding gemeenschappelijk, namelijk dat wij allemaal volksvertegenwoordiger zijn. Als wij als volksvertegenwoordiger onze aandacht kunnen focussen, dan gaan er dingen gebeuren net als in het toverboekje, zoals de VVD aangaf. Dan focussen wij onze aandacht, kunnen wij meer sturen en zijn wij minder afhankelijk van Gedeputeerde Staten voor beleid. D66 vroeg: kunnen we dan nog wel flexibel zijn? Daarop antwoordde ik: ja. De Staten gaan namelijk over hun eigen agenda. De Staten gaan ook over hun eigen Strategische Agenda.

We hebben net gezien dat de PvdA iets anders op de agenda wil. Zij diende daartoe een amendement in. Dat is hier helemaal flexibel, toevallig. Als het echter tussendoor, buiten deze statenvergadering om is, dan kan het ook worden geregeld. Het stateninstrumentarium staat hiertoe ter beschikking. De invulling van de Strategische Agenda kunt u straks terugvinden via de termijnagenda's. Dat is niet hetzelfde. Hierbij richt ik mij tot de heer Van Essen. De termijnagenda is een uitwerking van de Strategische Agenda. Daarin komen de werkbezoeken te staan die wij voor de Strategische Agenda vaststellen. Daarin komen de stukken en woordvoerdersbijeenkomsten die afgeleid zijn van de Strategische Agenda.

De tweede vraag die ik mijzelf stelde was: waarom ook alweer een BOB-model? Zoals het CDA het al zei: het is een middel en geen doel. Het is een middel om feiten en meningen op te halen uit de maatschappij. Net als de Strategische Agenda is het ook een hulpmiddel om de focus aan te brengen in meer informatie ophalen, meer meningsvorming en meer besluiten op waar de Staten het nodig vinden. Binnen die onderwerpen is het geheel flexibel. Dat zeg ik ook in antwoord op de SP. Het is bij de invulling helemaal aan de Staten zelf, in samenspraak met de griffie en in samenspraak met de voorzitters. Alles kan, van een breed opgezette bijeenkomst, zoals rond winkelleegstand en energietransitie, met meer dan 100 aanwezigen – het naar binnen halen van de samenleving – tot een eenvoudig gesprek met de gebiedscorporaties zoals dit voor de kleine kernen plaatsvond. Het verloop is ook flexibel. Het hoeft niet verder te gaan dan de eerste B of misschien de B en de O. Het kan daar ook bij blijven. Uiteindelijk moet het, zoals het CDA zegt, in onze genen en onze haarvaten komen en een middel worden dat wij ter hand nemen. Het moet niet een doel op zich en een aparte procedure worden.

De derde vraag die ik mijzelf stelde, was: hoe nu verder? Wat gebeurt er na vandaag als wij dit vaststellen? Na vaststelling van het onderwerp zullen de commissievoorzitters in het presidium de onderwerpen voor de BOB onderling verdelen en de Strategische Agenda in het achterhoofd houden bij het plannen van werkbezoeken en andere zaken. Daarbij laten wij de inhoud leidend zijn. Dat betekent dat sommige commissies twee BOB-onderwerpen krijgen of misschien wel drie. Als er meerdere BOB-onderwerpen in een commissie komen, dan gaan de commissievoorzitters kijken naar mensen in de commissie om een deel van het BOB-traject vorm te geven. Dat is net zoals dat nu is gegaan met een begeleidingsgroep voor de energietransitie.

D66 heeft gevraagd hoe de initiatiefnemer van het onderwerp onderwijs en arbeidsmarkt de selectie tot BOB-traject waardeert. De initiatiefnemer is helaas niet aanwezig. Gelukkig heb ik de initiatiefnemer telefonisch gesproken, want ik zag de vraag al aankomen. De initiatiefnemer beziet dit positief, mits het geen belemmering wordt, maar een opstapje en mits de B van beeldvorming daadwerkelijk breed gedaan wordt. De eerste B omvat niet de bijeenkomst met GS en de informatie die daaruit is voortgekomen. Het BOB-traject moet opnieuw beginnen. Dat gaf mevrouw Van Viegen als voorwaarde.

Ik onderschrijf hierbij de woorden van de heer Van Muilekom, ook al wordt onderwijs en arbeidsmarkt een BOB-traject, dan nog moeten de Staten hier de regie over de inhoud van dat traject houden. Het is voor PS en niet voor GS.

De ChristenUnie heeft een amendement ingediend over de oordeelvormende vergadering en de openbaarheid daarvan. In het stuk staat impliciet dat alle vergaderingen openbaar zijn. Dat hebben we niet expliciet gemaakt, maar het is misschien wel goed om dat te doen. Er staat ook impliciet in dat deze bijeenkomsten voor onszelf zijn en niet voor GS. GS kan op uitnodiging van PS wel input leveren voor die bijeenkomsten. Als het de bedoeling van het amendement is om het verplicht te maken om alle bijeenkomsten openbaar te laten zijn, dan zou ik daarvan verre willen blijven, omdat het soms nodig is om prille ideeën die bijvoorbeeld vanuit GS of vanuit onszelf komen, alleen met de woordvoerders te bespreken. Ik zie de heer Schaddelee al nee schudden.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Laten we dan maar gelijk schakelen. Het is inderdaad zo dat de nadruk in dit amendement niet op het openbare aspect ligt en er niet op gericht is dat alles openbaar moet. In mijn bijdrage heb ik ook gewezen op het belang van een woordvoerdersoverleg. Wel meld ik hierbij dat het belangrijk is om ergens openbaar terug te koppelen en terug te geven aan je partners wat er gedaan is en hoe wij de procedure voor ons zien, dus dat je de verbinding in stand houdt die je bij de eerste B hebt opgebouwd.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Als wij het amendement lezen als een aansporing om het debat in een openbare setting te laten plaatsvinden, kan ik dat van harte ondersteunen. Dat betekent wel dat er misschien wel extra commissievergaderingen komen, omdat dat het gremium is waarin wij openbare vergaderingen houden. Dat betekent ook dat het soms misschien extra werk is voor de griffie om extra uitnodigingen te sturen voor de mensen die bij de eerste B aanwezig waren. Dit wil ik wel terugleggen.

De VOORZITTER: Ik kijk even of daarmee dit kleine debat is afgerond.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Schaddelee naar aanleiding van zijn interruptie van zojuist. Het amendement is ondubbelzinnig. Er staat in dat de oordeelvorming plaatsvindt in een openbare vergadering. Hij nuanceert het heel erg. Ik heb de indruk dat je dat dan niet in een amendement moet samenvatten, maar dat je moet zeggen: laten we per oordeelvormingstraject besluiten op welk moment het in het openbaar kan. Ik vind het wel erg hard om dan een amendement neer te leggen en te zeggen dat u het niet zo hebt bedoeld. Het staat er. Als wij dat besluit aannemen, zullen wij ons daaraan moeten houden.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik kijk even naar de formulering. De tekst zou dan niet moeten zijn "De fase van oordeelvorming", maar "De afronding van de fase van oordeelvorming". Dat beoog ik vooral. Dat je dan ergens in die fase ook nog informeel dingen met elkaar bespreekt, is prima. Als het ergens maar openbaar landt.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als de heer Schaddelee het amendement in die zin aanpast, is het een beter amendement en zou het op meer steun kunnen rekenen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dan stel ik voor om de zin niet te laten beginnen met: "De fase van oordeelvorming", maar met: "De afronding van de fase van oordeelvorming", dus dat wij de woorden "afronding van de" toevoegen.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het zou fijn zijn, want dat beantwoord aan het bezwaar dat ik had.

Ik ga nu in op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen. De VVD had het over het woordje "meer" bij "meer sociale woningbouw". Ik kan de VVD geruststellen. Er had moeten staan: "onder meer". Het woordje "onder" is weggefallen. Ik hoop dat dit bezwaren bij de VVD wegneemt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dit had mijnheer Thonon beter niet kunnen zeggen. Dit is gewoon "onder meer", dus: we zien wel of dat gaat gebeuren. Dat is veel zwakker. Dit is helemaal ter bediening van de heer Kocken. Ik begrijp dat de heer Thonon dat als zijn grote prioriteit zag, want anders had hij dit nooit zo gepresenteerd. Dit geeft een wezenlijk ander beeld en zal misschien onze definitieve keuze beïnvloeden.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Zoals het vandaag heet: ik ben volmaakt gelukkig. De heer Meijer heeft wat dat betreft helemaal gelijk. Niet zozeer omdat ik mij politiek inhoudelijk beïnd voel, maar veel meer omdat het gaat om wat beeldvorming met zich moet meebrengen, namelijk een open houding ten opzichte van wat er om ons heen gebeurt.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit mij aan bij wat de heer Kocken nu zegt. Bij de beeldvorming is het de bedoeling dat wij nog moeten ontdekken wat het resultaat zal zijn van het BOB-traject. Misschien kan in de besluitvorming naar voren komen dat wij inderdaad meer sociale woningbouw nodig hebben. Dat zal dan echter bij de besluitvorming aan de orde zijn.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Deze verklaring staat heel ver van mij en ook van de heer Thonon af. Dat men zegt dat eerst nog maar eens moet blijken of er meer sociale woningbouw nodig is, is op dit moment, met alles wat er speelt – de vluchtelingenproblematiek in combinatie met de wachtlijsten – politiek gezien een absurde uitspraak. Ik begrijp wel dat de heer Thonon de heer Kocken graag ter wille is. Dat is kennelijk de drijfveer. Zoals het echter op dit moment gesteld wordt, wordt een wezenlijk ander beeld gegeven van het pakket dan hoe het er nu ligt en dan alle lezingen die ik tot dusver heb gehouden in dit debat. Het is niet erg slim.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik ben niet de heer Kocken ter wille; ik probeer het proces ter wille te zijn. Het proces is uitgeschreven en ik heb het hier voor mij. Hier staat: sociale woningbouw, levensloopbestendig wonen en task force woningbouw. Dit is het blaadje waarop de griffier alle weggingen en alle stemmingen heeft geschreven. Het woordje "meer" kan ik hierop niet terugvinden. De griffier heeft sociale woningbouw, levensloopbestendig bouwen en task force woningbouw bij elkaar gevoegd onder woningbouw breed. Er had dus moeten staan: "onder meer". Dat is het gevoerde proces.

Het amendement van de PvdA over meer liefde voor wind. Dat amendement doet precies waar D66 om vraagt, namelijk het flexibel omgaan met de Strategische Agenda. Dat kan ook tussen het vaststellen van de Strategische Agenda's plaatsvinden, maar nu doet de PvdA dat bij deze vaststelling. Dat kan ook. Verder heb ik daarover geen inhoudelijke mening. Het kan wel.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Essen merkte op dat het dictum een beetje onduidelijk is. Ik heb de fout gemaakt om GS een opdracht te geven. Wij verzoeken echter Provinciale Staten om dit toe te voegen. Dat gaan we nog wijzigen. Per abuis hebben wij zomaar GS aan het werk gesteld. Het is echter aan onszelf.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad, ik heb dat hier ook staan. Uiteraard gaan PS hierover en niet GS. Ik zie de griffier ook een correctie op het amendement toevoegen. Dat is nu dus meegenomen.

De SGP en 50Plus waren teleurgesteld over het wegvallen van de BOB kleine kernen. Volgens mij is in de commissie besloten om kleine kernen mee te nemen bij het AVP en de AVP-behandeling. Er komt nog een subsidieverordening terug in de commissie. Daarbij zullen ook de kleine kernen betrokken worden. De BOB an sich is in die zin samengesmolten met de behandeling van het AVP.

De VOORZITTER: Voordat wij aan de tweede termijn beginnen, voor zover die gewenst is, breng ik graag een tweetal amendementen onder uw aandacht. Misschien kunnen we ze even aanpassen. Dat voorkomt dat we ze opnieuw moeten verspreiden.

De heer Van Muilekom sprak net over het amendement A7 van de PvdA. Wilt u op uw eigen exemplaar van het amendement onderaan de tekst "Gedeputeerde Staten" vervangen door "PS"? Dan is dat bij deze geregeld.

Ik maak ook even amendement A8 af van de ChristenUnie. Wilt u daar onder "besluiten:" het begin van de zin veranderen in: "De afronding van de fase van oordeelvorming" door de woorden "afronding van de" toevoegen? Dan is dat geregeld.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Even over amendement A7. Gaan Provinciale Staten nu opdracht geven tot iets? Het is mij onduidelijk. Over het algemeen is een amendement een wijziging op een voorstel. Ik vraag mij dus af wat het is. Het lijkt mij eerder een motie dan een amendement. Ik wil graag duidelijkheid waarover wij straks stemmen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! We hebben het een amendement gemaakt omdat wij iets toevoegen aan de Strategische Agenda. In die zin is het volgens mij een amendement. Ik kijk even naar de griffier.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik hierop reageren?

De VOORZITTER: Misschien zou de formulering kunnen zijn: "waarbij PS besluiten". Daar kunnen we even naar kijken. Dat is in wezen uw kernboodschap.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De ChristenUnie heeft een amendement over hetzelfde voorstel. Daar staat heel duidelijk in: "om als beslistpunt G toe te voegen" enzovoort. Dat is duidelijk een amendement op een voorstel.

De VOORZITTER: Zullen we daar even naar kijken? We komen er wel uit. De bedoeling is volstrekt helder. Akkoord. Daarmee is de reactie van deze kant afgerond. Is er behoefte aan een tweede termijn?

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het CDA worstelt nog met het amendement van de ChristenUnie. Ook als er komt te staan "De afronding van de fase van oordeelvorming" blijft het voor ons toch nog instrumenteel voelen. Ik denk dat de heer Thonon het goed verwoordde: het moet ons echt in de genen gaan zitten. Dan moet het instrumentele eraf gaan. Ik zou het proces dat wij doorlopen dan maar als intelligent doormodderen willen omschrijven. Dan kan dit een stap vooruit zijn. Het blijft echter voor ons een beetje wrang voelen.

Ik ga naar het amendement van de PvdA. Wij hebben onze gedachten daarover al gevormd. Daarvoor geldt dat wij dit echt in de energietransitie-BOB voorbij zien komen. Ja, we hebben inderdaad die 65,5 MW toegezegd, maar dit is volgens ons geborgd in het energietransitieverhaal.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat was natuurlijk een beetje een onverwachte ontwikkeling op het laatst, door eerst toe te laten dat er aan het begin van het agendapunt een interruptie-debatje plaatsvindt met de heer Kocken, waarin hij zegt dat hij het te dwingend vindt en dat hij afstand neemt. Er wordt dan niets gezegd. Het is ook een stuk waarop ik ben ingegaan. Vervolgens wordt de heer Kocken bediend door de heer Thonon, even los van de partijdige manier waarop dit is gegaan. Hij krijgt te horen dat hij gerustgesteld kan zijn, omdat het gaat over "onder meer" sociale woningbouw bij E1. Er moet dus nog maar blijken of het nodig is. Dat is nu net de crux van de zaak. Ik wil nu van de heer Thonon helder, klip en klaar horen wat er wordt bekeken ten aanzien van de sociale woningbouw. Ik wil daarover een heldere uiteenzetting hebben. Hoe ver wordt de hoeveelheid daarbij betrokken? Op welke manier wordt die vraag gesteld? Is dat iets van de vele mogelijkheden van onderwerpen die aan de orde komen en misschien wel of misschien niet? Of is er de intentie om met de kwantiteit van sociale woningbouw aan de slag te gaan? Die conclusie hoop ik dan op basis van een uitspraak van de heer Thonon te doen.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Als eerste noem ik de Strategische Agenda van de Staten. Bij ons blijft de vraag spelen hoe deze kan worden aangepast. Er wordt nu ge-

zegt dat het document zelf dynamisch is. Er kan aanleiding zijn om het te veranderen. Wij stellen blijkbaar nu dan toch iets vast. Als daarin wijzigingen worden aangebracht of er zijn andere prioriteiten, moet daarover dan nog apart besluitvorming plaatsvinden? Hoe gaat dat in zijn werk? Wij zijn daar nieuwsgierig naar. Dat hebben we nog niet helder.

Dan het amendement van de ChristenUnie. We zijn erg blij met de aanvulling daarop en kunnen ons erin vinden.

Het andere amendement is in onze ogen nog steeds geen amendement, maar in de huidige omschrijving een soort motie. Als het een amendement wordt, zien wij er erg naar uit hoe dat amendement er dan uit ziet. Op basis daarvan zullen wij kijken hoe wij daar tegenover staan. Wat ons betreft is het qua besluitvorming belangrijk dat wij het over een Strategische Agenda hebben. Als wij het over amendementen hebben, hebben wij het over een amendement op die agenda of in elk geval op het statenstuk dat voorligt. Wij hechten in dezen aan een zorgvuldig proces. Op het moment dat er een inhoudelijke discussie komt over een heel specifiek onderwerp, dan zou dat wat ons betreft een apart debat vergen. Dat hebben wij nu niet gehad. We zouden daarin wel graag zorgvuldigheid willen betrachten.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn nog twee vragen gesteld, door de SP en door GroenLinks.

De vraag van de SP. Ik sta hier als lid van het presidium. Ik heb hier in dit geval geen politieke kleur en geen inhoudelijke mening over de inhoud van de BOB-procedure. Het kan zelfs zo zijn dat door de BOB-procedure, waarin wij uiteindelijk alles afwegen, zoals meer sociale woningbouw, minder sociale woningbouw, op een andere plek, meer duurzame woningen, de SP zelfs in de laatste B wordt bediend. Het kan zijn dat wij er allen in de BOB achter zijn gekomen dat we meer sociale woningbouw nodig hebben. Ik benadruk dat wij de BOB met een open vizier in moeten gaan en dat wij ons met een open vizier een beeld moeten vormen van wat in deze provincie nodig is.

Dan de vraag van GroenLinks. Twee keer per jaar wordt de Strategische Agenda hier vastgesteld, gewoon om een ijkmoment in te bouwen in het vaststellen van de Strategische Agenda. Het is echter ook aan de Staten, bijvoorbeeld via de commissies, via het aanvragen van werkbezoeken of het regelen van woordvoerdersoverleggen, of het invoeren van extra commissievergaderingen ook mogelijk om de Strategische Agenda aan te passen. Wij stellen hem hier dan vast.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het schoot mij een beetje in het verkeerde keelgat dat u, op het moment dat de heer Thonon de heer Kocken geruststelde, mij de kast op kreeg. Dat had u kunnen bedenken. U bent inderdaad formeel onafhankelijk, maar de presentatie kwam nogal partijdig over. Laat ik het zo zeggen. Die boodschap geef ik bij dezen mee. Het kan dus alle kanten op. Er is geen voorkeurspositie voor meer sociale woningbouw. Die conclusie moet ik hieraan verbinden. Dat is zeer spijtig. Wij zullen ons uiteraard beraden.

De VOORZITTER: Dank u wel. Wij komen er uiteraard op terug bij de stemverklaringen en bij de stemmingen.

Motie vreemd aan de orde van de dag de provincie moet eigen middelen vrijmaken voor goed Openbaar Vervoer, ingediend door de SP.

De VOORZITTER: Wij zijn aangekomen bij agendapunt 13. Daarmee noem ik gelijk de agendapunten 14 en 15. Vanmorgen hebben wij gezegd dat wij met de moties vreemd aan de orde van de dag aan de gang gaan. Nog even kort het volgende, om het voor iedereen scherp te hebben. Het gaat om een klein debat. Dat geeft aan waarbinnen je je moet uiten. Het gaat erom dat de indiener in de eerste plaats de kans krijgt om de motie toe te lichten. Als daartoe aanleiding bestaat, kan GS reageren om de informatie compleet te maken, maar dit is meestal niet het geval. Het is primair een verzoek dat gericht wordt aan de Staten. Mocht het aan de orde zijn, dan is er uiteraard wel ruimte voor GS. Vervolgens komt er een debat in maximaal twee termijnen, zoals wij dat allemaal kennen, maar dan wel volgens de tijdplanning van een klein debat. Ik hoop dat dit duidelijk is. Dan gaan wij het zo doen.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Misschien ben ik dan wel even heel blond, maar volgens mij is de volgorde als volgt. Eerst komt de indiener van de motie aan het woord, vervolgens is er een reactie van GS en daarna weer een reactie van de indiener. Aansluitend kan de rest van de Staten eventueel reageren.

De VOORZITTER: Ik probeerde aan te geven dat de indiener sowieso als eerste het woord krijgt. Het zal lang niet altijd aan de orde zijn dat er een reactie komt van GS, maar GS kan uiteraard wel reageren. Het is vaak een verzoek aan de Staten, waarbij het niet aan de orde of niet relevant is dat GS daarin inbreng heeft. In dat geval is de volgorde volgens de termijnen van een klein debat. Is dat helemaal duidelijk? Dat is het geval. Voor agendapunt 13 geef ik het woord aan de heer Bosman. U kent uw termijnen toch, mijnheer Bosman? Dit gaat helemaal goed komen.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Begin april gaat GS het Vervoersplan 2016 vaststellen. Ik had kunnen vragen hoe ver het is met de afhandeling van de op het vervoersplan ingediende reacties en of u het vervoersplan definitief gaat vaststellen voordat de reacties zijn afgehandeld en de indieners de kans hebben gekregen hierop in te gaan. Dat doen wij echter niet, want wij vinden dat er een groter knelpunt is. In het jaarplan U-OV staat op bladzijde 14 letterlijk: "De praktijk van de OV-exploitatie in de regio Utrecht wijst uit dat de vraag harder groeit dan we met het beschikbare aanbod van middelen in 2016 kunnen bieden." Dan staat de sociale functie van het OV onder druk. Voorkomen moet worden dat dit opgelost wordt door te veel te rijden op de dikke lijnen en de lijnen met minder passagiers te verwaarlozen. Als je het budget gelijk houdt, dan zijn het net communicerende vaten. Dat noemen we dan optimaliseren.

De SP van de afdeling Utrecht heeft een buurtonderzoek gedaan. Knelpunten waren onder andere:

- het nu al vervallen van de directe verbinding vanuit Hoograven Zuid naar de Smaragdpleinmarkt Zuid en dan naar Vaartsche Rijn – Centraal Station. Weg;
- de vervallen halteplaats van lijn 8 bij het verzorgingscentrum Bleyenburg. Weg.

Wij roepen onze medefracties op, vooral zij die de motie in de gemeenteraden van Utrecht en/of Nieuwegein mede ingediend of gesteund hebben – GroenLinks, D66, ChristenUnie, PvdD –, het niet alleen te laten bij het uitspreken van zorg en mooie woorden, maar om deze motie te steunen, zodat GS ermee aan het werk kan als het straks een besluit neemt.

Het is natuurlijk duidelijk. Er moet geld bij, linksom of rechtsom. Dat blijkt ook duidelijk uit de antwoorden op onze gezamenlijk gestelde vragen. Het zou uit de reserve kunnen of, zoals wij voorgesteld hebben, uit een kleine verhoging van de opcenten. Dat kan gemakkelijk; Utrecht behoort tot de provincies met een lage motorrijtuigenbelasting. Of wees creatief en verzin zelf iets. Wij dienen nu in elk geval een motie in. Die motie heeft een dictum dat iets anders luidt dan jullie allemaal gezien hebben, omdat de motie mede ondertekend is door de PvdA.

Motie M7 (SP, PvdA): de provincie moet eigen middelen vrijmaken voor goed openbaar vervoer.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 21 maart 2016;

constaterende:

- dat het gebruik van het openbaar vervoer in de stadsregio Utrecht groeit;
- dat de rijksoverheid de afgelopen jaren flink heeft bezuinigd op het openbaar vervoer;
- dat de Brede Doel Uitkering Verkeer en Vervoer hetzelfde blijft;
- dat in het vervoersplan 2016-2, net als in eerdere vervoersplannen, lijnennetwerk- en andere dienstregelingsoptimalisaties worden voorgesteld;
- dat in het vervoersplan wordt gemeld dat de vraag harder groeit dan met de beschikbare middelen kan worden geboden;

overwegende:

- dat door eerdere lijnennetwerkoptimalisaties verschillende herkomst- en bestemmingsrelaties uit het openbaar vervoernetwerk zijn verdwenen;
- dat de gedeeltelijke compensatie in het vervoersplan 2016-2 wordt teruggedraaid;
- dat de sociale functie van het Openbaar Vervoer hiermee onder druk staat;

dragen het College van Gedeputeerde Staten op:

om voor het Vervoersplan 2016-2 Concessie Tram en Bus regio Utrecht naast de Brede Doel Uitkering Verkeer en Vervoer te gaan onderzoeken hoeveel eigen middelen in de komende jaren vrijgemaakt moeten worden om verdere groei van het openbaar vervoer te faciliteren en de sociale functie van het openbaar vervoer in stand te houden en meteen met een uitgewerkt voorstel in Provinciale Staten te komen, in elk geval voor 1 juli.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M7 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld. Is er behoefte bij GS om een reactie te geven, in de zin van dat het om aanvullende informatie zou kunnen gaan, benodigd voor het vervolg.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Even de feiten op een rij. In de BRU-begroting, zoals deze bij ons is gekomen na de overname van het BRU, wordt inderdaad rekening gehouden met een afname van de benodigde exploitatievergoeding, omdat men er van uitging dat er een toename van de vervoersgroei en daardoor ook van de opbrengsten zou zijn, zonder toenemende exploitatielasten. Nu zien wij dat wij extra materieel moeten inzetten, maar ook dat er door allerlei oorzaken toenemende vertragingen zijn in de gemeente Utrecht. Binnen de hekken van het BRU hebben wij afgesproken dat wij een inventarisatie maken van alle keuzes die nog gemaakt moeten worden, waarvan het OV er één is. Pas als wij alle keuzes hebben, gaan wij een integrale afweging maken. Dat is het proces zoals wij het vanaf 2017 gaan inzetten.

Het vervoersplan waarover het nu gaat is voor de tweede helft van 2016. Dat is dus voor op heel korte termijn. We hebben gezegd dat wij binnen de huidige OV-begroting grotendeels tegemoetkomen aan de in de consultatieronde naar voren gebrachte bezwaren. Binnen de OV-begroting hebben wij daarvoor middelen beschikbaar. Voor het vervoersplan, dat ook genoemd wordt in deze motie, hebben wij dus de middelen. Voor 2017 en de volgende jaren gaan wij wat mij betreft binnen de hekken van het BRU eerst kijken welke keuzes er zijn te maken om alle afwegingen op een goede manier en ordentelijk integraal naast elkaar te leggen. Ik zou deze motie willen raden. Ik stel voor eerst te wachten op de integrale benaderingen binnen de middelen die naar ons toe zijn gekomen, binnen de hekken van het BRU en om niet nu al extra middelen vanuit de provincie toe te voegen. Ook vanuit de portefeuille voor Financiën ontraad ik het, want ook daarvoor is een integrale benadering nodig. Ook vanuit de portefeuille Mobiliteit is het nu nog te vroeg.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Als ik de SP goed begrijp, is de motie veranderd en vraagt hij niet meer om extra middelen, maar enkel om een onderzoek en eventueel een voorstel. Het is wat lastig, omdat wij een heel andere versie van deze motie hebben, namelijk de motie die wij besproken hebben. Even aannemend dat die motie in die richting is aangepast, dus als hij oproept tot een onderzoek en het eventueel op basis daarvan komen met een voorstel, wat is dan het advies van de gedeputeerde hierover?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De tekst van de motie heb ik nog niet voor me, maar als het onderzoek alleen maar gaat over de middelen binnen de hekken van het BRU voor wat betreft het OV, vind ik het gewoon te smal. Binnen de hekken van het BRU hebben we nog meer voor het openbaar vervoer belangrijke onderwerpen. Ik noem de Uithoflijn, ik noem de verkeerskundige doorkoppeling. Wij moeten die zaken in een totaalpallet kunnen afwegen. Alleen maar een onderzoek naar de OV-middelen zou ik echt te smal vinden.

De VOORZITTER: De motie komt binnen. Wilt u snel naar het dictum kijken? Dan is het vrij snel duidelijk.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik dat even toelichten? Wij vragen natuurlijk niet alleen naar een onderzoek. Wij gaan ervan uit dat er meer middelen nodig zijn. Het onderzoek gaat alleen over de vraag hoeveel meer middelen er dan nodig zijn. Het is duidelijk en ook duidelijk in de antwoorden op de vragen die wij al gesteld hebben dat er meer middelen nodig zijn. Daarvan gaan wij zonder meer uit.

De VOORZITTER: Er komen nog termijnen. U mag nog even reageren.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nu het dictum voor mij. Dit onderzoek gaat ervan uit te onderzoeken hoeveel eigen middelen er de komende jaren vrijgemaakt moeten worden. Zo ver zijn we gewoon nog niet. Binnen de hekken van het BRU maken wij nu een inventarisatie. Vanuit het BRU zijn er middelen mee overgekomen, met een aantal besluiten dat al vaststaat, maar ook een aantal besluiten dat nog niet vaststaat. Laten wij eerst samen daarvoor de integrale afweging maken, voordat wij nu al een onderzoek gaan doen naar de eigen middelen. Daarmee zouden wij onszelf echt te kort doen.

De VOORZITTER: Dat is helder. Het debat kan zich nu voltrekken.

Mevrouw D' HONDT (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als mede-indiener van deze motie kan ik mij natuurlijk niet onbetuigd laten, ook omdat wij in de gemeenteraadsfracties van Utrecht en Nieuwegein deze motie ook hebben meeondertekend. Wij vinden dat een betere bereikbaarheid van de Uithof, die heel erg belangrijk is, niet ten koste mag gaan van de sociale functie van het OV op andere, dunne lijnen. Zeker niet aangezien deze zo dun zijn geworden vanwege eerdere bezuinigingsoperaties. Daardoor is een bus vaak minder gaan rijden en dan gaan er nog minder mensen met de bus. Dan wordt de bezetting nog dunner en dan kom je in een soort vicieuze cirkel terecht. Het zou verkeerd zijn om dit proces te versnellen.

Vanmiddag ging het al even over de urgentie van deze motie. Het klopt dat wij dit bespreken in de commissie MME, maar dat doen wij pas op 30 mei en nadat GS het vervoersplan heeft vastgesteld, dat ingaat per 2 juli. Als wij hierover pas op 30 mei praten, dan hebben we nog maar één maand om eventuele middelen te vinden. Dat lijkt ons een te korte termijn om hierop nog serieus in te gaan. Vandaar dat wij de urgentie van deze motie steunen.

We vonden het oorspronkelijke dictum iets te gemakkelijk, omdat de gemeenteraadsfracties zomaar hun hand ophouden bij de provincie. Zoals de gedeputeerde zojuist al aangaf, levert de mindere bereikbaarheid van de stad Utrecht allerlei vertragingen op, die ook allemaal weer geld kosten. We willen graag dat de provincie in gesprek gaat met de gemeenten om te bekijken of zij daaraan zelf ook een bijdrage kunnen leveren. Bovendien is de extra benodigde capaciteit in principe een tijdelijk probleem, want als de Uithoftram in 2018 gaat rijden, dan zou het probleem van die extra capaciteit voorlopig zijn opgelost. Ten minste, dat is het idee. Is het college bereid om samen met de betrokken gemeenten op zoek te gaan naar extra incidentele middelen, namelijk tot de ingebruikname van de Uithoftram, en daarover met een voorstel terug te komen bij PS, zoals de motie zegt?

Daarnaast maak ik gebruik van een andere oproep van onze PvdA-collega's in de gemeente Utrecht. Daar wordt namelijk geconstateerd dat er wel heel veel partijen, ook van buiten het concessiegebied van de provincie, van plan zijn om een extra aanbod op de Uithof te plegen. De NS gaat met snelbussen rijden en Syntus wil nieuwe verbindingen naar de Uithof. Een andere lijn wordt weer geschrapt. Dat geeft een wat chaotisch beeld. Wij denken dat er winst te behalen is als de provincie duidelijk de regierol neemt en met de verschillende vervoerders in gesprek gaat om te bekijken of het niet wat efficiënter kan. Heeft de gedeputeerde al contact met zowel de wethouder van Utrecht als met de verschillende vervoersaanbieders? Kunnen hierin stappen worden gezet?

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen te zeggen dat ik wat verbaasd ben dat de grote partijen, VVD, CDA en D66, kennelijk geen mening hebben over deze motie. Zij hebben kennelijk dus al van tevoren besloten tegen te stemmen of voor te stemmen. Dat maakt het debat wat lastig.

Ik denk dat het wel nodig is dat wij hier ons standpunt neerleggen. De heer Bosman heeft het heel duidelijk gezegd. Hij vraagt om een onderzoek, maar hij gaat er al van uit dat de uitkomst is dat er meer geld nodig zal zijn. Hij heeft ook al genoemd dat dit ongetwijfeld zal komen uit het verhogen van de opcenten. Dat is voor ons onbespreekbaar. De automobilist is een melkkoe in de provincie en draagt al een groot deel van de begroting. Het is onzes inziens beslist niet nodig dat de automobilist gaat betalen voor een uitbreiding van het OV, waarbij het maar de vraag is hoe doelmatig dat is. Ik denk dat wij ons er meer op moeten focussen het OV zelf een efficiënt OV te laten worden. Dan trekt het OV vanzelf meer bezoekers, met een vrije marktwerking en misschien wat meer kostendragend. Dan zal er uiteindelijk een goed OV kunnen ontstaan, daar waar er behoefte aan is. Het heeft weinig zin om OV-lijnen uit te zetten als er geen behoefte aan is. Wij zullen deze motie dan ook niet steunen.

De VOORZITTER: Ik deel mee dat het amendement A7 nu gewijzigd wordt rondgedeeld. De huidige versie kunt u wegstoppen.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Binnen de hekken van het BRU. Dat is nu net de crux en dat is ons bezwaar. Het aanbod wordt steeds groter. Wij denken dat je er binnen de hekken van het BRU niet mee komt. De vraag is daarom te onderzoeken of het lukt. Wij denken niet dat je binnen de hekken van het BRU kunt blijven.

Al vanaf 2012 is er bezuinigd en verschaald. Er is al een enorme verschraling opgetreden. De sociale functie staat nu al onder druk. Mensen die geen eigen auto hebben en mensen die slecht ter been zijn, zijn vaak helemaal afhankelijk van het OV. Wij pleiten ervoor dat het OV zodanig is dat die mensen niet in de kou komen te staan.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben eerder een aantal technische vragen gesteld om ons wat meer in deze materie te verdiepen. Dat is wel aanleiding om aan dit debat deel te nemen. Wij zien dat op een aantal lijnen binnen de BRU-concessie de reizigersaantallen flink groeien. Dan hebben wij het vooral over de lijn naar de Uithof en in iets mindere mate over de lijn naar Leidsche Rijn. De verwachting is dat die reizigersgroei zal doorzetten. Vanmorgen waren we bij het Science Park en daar zien we dat terug. Er zal daar een enorme groei plaatsvinden. Richting de Uithof betreft het vooral studenten. Het is lastig, want het levert wel wat extra reizigersinkomsten op, maar omdat die vergoeding die wij krijgen als reizigersinkomsten voor studenten wat lager is vanwege het feit dat zij OV-kaarten hebben, houdt die vergoeding niet helemaal een gelijke tred met de groei in reizigersaantallen. Dat heb ik begrepen uit de antwoorden op de technische vragen. Dit betekent dat er de facto minder middelen overblijven voor de rest van de concessie. Dat effect is terug te zien in het vervoersplan.

Zojuist werd de suggestie gewekt dat het effect eenmalig is. Wij hebben begrepen dat het niet echt eenmalig is, maar dat het meer een structurele ontwikkeling is. Zeker als daar een OV-kaart voor mbo-denten bij komt en ook het Science Park zal blijven groeien, baart die ontwikkeling ons wel zorgen. Wij zien dat nu dreigt dat het OV-aanbod in de rest van BRU-gebied wordt uitgehold door de reizigersgroei op het Science Park. Dat lijkt ons een onwenselijke ontwikkeling. Wat ons betreft kan het niet zo zijn dat op zich best goed bezette lijnen nu in de concessie gaan lijden onder de groei van het Science Park. Dat dreigt nu wel te gebeuren. Het gaat dus niet alleen om lijnen waar vijf of zes mensen in de bus zitten, het kunnen ook lijnen zijn waar wel negen of tien mensen in de bus zitten. We begrijpen het signaal vanuit de stad Utrecht en de gemeente Nieuwegein heel goed. Tegelijkertijd zijn in die gemeenteraden twee moties aangenomen, wat ons betreft wel een beetje gratis. Het is altijd gemakkelijk om geld van andermans begroting te vragen, zeker gezien het feit dat het BRU pas net onder de vleugels van de provincie is gevallen. We begrijpen wel enige aarzeling van de gedeputeerde om hier niet meteen in te springen. Dat geldt ook voor de motie om er meteen structureel geld voor te vragen. Ik weet niet of het uit de algemene middelen moet worden betaald of vanuit een andere kant. Die dis-

cussie zijn we nog niet aangegaan, maar dat terzijde. Wat ons betreft is het misschien iets te kort door de bocht, want het geheel vraagt wel echt om een zorgvuldige afweging. Daarover hebben wij een aantal vragen voor de gedeputeerde.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dit is niet zo gratis, want de provincie heeft wel de verantwoordelijkheid hiervoor; het is onze verantwoordelijkheid. Dat hebben de fracties van GroenLinks, zowel in Utrecht als in Nieuwegein, heel terecht gezien.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik reageer hier kort op. Ik heb uiteraard een goed contact met mijn fracties daar. Zij begrijpen de problematiek. Ik ben hen dankbaar dat zij het bij ons op deze manier hebben aangekaart. Wij hebben hierin echter ook een eigen afweging te maken. De gemeenten en het Rijk zouden wellicht een rol kunnen spelen in de oplossing. De vragen voor Gedeputeerde Staten luiden als volgt. Bent u het met ons eens dat het onwenselijk is dat de reizigersgroei naar de Uithof en Leidsche Rijn de andere lijnen binnen deze concessie zou kunnen kannibaliseren? Kunt u toezeggen dat dit mechanisme of dit effect dat nu optreedt in de inventarisatie wordt meegenomen ten aanzien van hoe dat zich in de komende jaren ontwikkelt? Welke mogelijkheden zijn er binnen het BRU-verband, binnen de provincie, binnen het Rijk en binnen de betreffende gemeenten om dit in onze ogen onwenselijke effect tegen te gaan? Graag een reactie van de gedeputeerde.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst heb ik voordat ik hierover iets zeg iets goed te maken met de heer Bosman. Bij het vaststellen van de agenda hoorde ik bij de groep die voorstelde deze agendapunten te laten vervallen. Bij dit punt is het echter volkomen terecht dat u het nu aankaart. Dit kunnen wij niet op een later moment doen. Op dat punt maak ik mijn excuses. Als het aan mij had gelegen, hadden we er niet over gepraat. Nu we erover praten denk ik dat het goed is dat wij erover praten.

Dat gezegd hebbende, heb ik een paar vragen voor de gedeputeerde. Die hebben met name te maken met de dingen die GroenLinks zojuist ook noemde. In hoeverre grijpen de tramlijn naar Utrecht Science Park en goede buslijnen op elkaar in? Volgens mij wil niemand hier rendabele lijnen de nek om draaien. Daartoe zijn we echter wel verplicht op het moment dat de Utrecht Science Park tramlijn heel goed gaat draaien. Hoe lossen we dat probleem op? Die vraag ligt hieronder. Kan de gedeputeerde daarover uitleg geven? Zo hadden wij ook vanuit onze stadsfracties begrepen dat het probleem zat. Hoe zit het met de relatie met de tramlijn? Klopt het dat het probleem in 2018 is opgelost? Of is het een probleem dat zich daarna ook nog blijft voordoen?

Verder sprak u net over extra middelen buiten de hekken. Kennelijk heeft u dus al op de een of andere manier in beeld wat de kosten zijn. Kunt u daarin ook alvast inzicht geven?

Het derde punt is meteen een vraag voor PvdA en SP. Zij noemen nogal prominent de sociale functie van het openbaar vervoer. Wat bedoelen zij daar precies mee in dit verband?

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Graag wil ik antwoord geven op de laatste opmerking van de heer Schaddelee.

De VOORZITTER: Er volgen nog twee partijen. Ik geef u strak de ruimte om te reageren. Als indiener hebt u sowieso een extra termijntje.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Dit is de zoveelste poging om openbaar vervoer te realiseren zoals het hoort. 50Plus zal deze motie dan ook steunen.

Dit is natuurlijk een signaal uit een bepaald gebied. 50Plus heeft ook signalen gekregen uit Nieuwegein. Daar is het ook een enorme toestand over lijnen die bijvoorbeeld weggefallen of gehalveerd zijn. Als ik goed ben geïnformeerd, staat dit onderwerp op 4 april in de commissievergadering op de agenda. Als dat niet zo is, dan hoor ik dat graag van de griffie. Het is toegezegd. Als het anders is, hoor ik het graag. Juist daar kunnen de mensen, naar aanleiding van de motie die 50Plus heeft ingediend, wel inspreken. Dat is nu niet het geval bij moties vreemd aan de orde van de dag. Bij mijn motie kon er niet ingesproken worden, maar op 4 april kan dat wel, althans als het wordt behandeld in de commissie. Op 4 april gaat de behandeling plaatsvinden. Tegen de SP, de PvdA, de indieners wil ik zeggen dat

als mensen willen inspreken, er snel duidelijkheid moet komen. Als de behandeling op 4 april doorgaat, kan iedereen die iets wil zeggen over het openbaar vervoer in zijn of haar omgeving naar de commissievergadering komen om in te spreken.

Ik heb al eerder opgemerkt dat er al heel veel is bezuinigd. In de commissievergadering in De Ronde Venen heb ik de gedeputeerde, mevrouw Verbeek, horen zeggen dat er niet bezuinigd is en dat het budget zelfs verhoogd is. Het budget is van € 29.000.000 naar € 31.000.000 gegaan. Als het budget echter verhoogd wordt met het extra geld vanuit de algemene reserves en er wordt in het veld, buiten Utrecht en Amersfoort, bezuinigd, dan wordt er dus bezuinigd. Dan wordt het budget wel verhoogd om bepaalde lijnen te verbeteren of om de capaciteit van bepaalde lijnen te vergroten, maar dan komt dat verhoogde budget dus niet ten goede aan de buslijnen van het OV in het buitengebied. Dan doel ik op alle lijnen, behalve die tussen Utrecht en Amersfoort. Dat wilde ik nog even opgemerkt hebben. Verder hoop ik uitsluitel te krijgen over de vraag of op 4 april de vergadering plaatsvindt waarin iedereen die iets wil zeggen over het openbaar vervoer en de huidige concessie. Graag zo snel mogelijk.

De VOORZITTER: Het gaat over iets anders. De gedeputeerde zal het punt echter meenemen. Ik geef haar nu het woord.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Misschien is het wel goed om daarmee te beginnen. De vergadering van 4 april gaat over de concessie van het streekvervoer van Syntus. Nu gaat het over de concessie van U-OV. Als er mensen komen met de verwachting dat zij kunnen inspreken over het U-OV, dan scheppen wij nu een verkeerde verwachting. Dan gaat het namelijk over een heel andere concessie. De inspraakronde voor het Vervoersplan 2016 deel 2 heeft al plaatsgevonden. We hebben ook inspraakrondes met de gemeenten gehad. Aanstaaende vrijdag hebben we een terugkoppeling met de bestuurders van de gemeenten van de U-10. Daarna komt het in de besluitvorming van GS. 4 april gaat dus over een andere concessie.

Omdat het nu ook gaat over de concessie met Syntus: we hebben niet bezuinigd. Dat was de beeldvorming, maar daarvoor is door u zelfs meer geld ter beschikking gesteld. Dat is een concessie voor het streekvervoer. Deze concessie Vervoersplan 2016 deel 2 gaat over U-OV. Er is daarbij sprake van een systematiek die door de voormalige BRU-gemeenten zelf is gekozen. Deze systematiek is overgenomen door de provincie. In de BRU-begroting wordt rekening gehouden met een afname van de benodigde exploitatievergoeding. Dat is een keuze die toen door de gemeenten zelf is gemaakt. Dan is dat helder, want anders ontstaat er verwarring.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal de band terugluisteren om precies na te gaan wat er gezegd is. Het is op dit moment te veel informatie om te bekijken wat wij hiermee verder gaan doen. Er komen klachten vanuit het BRU-gebied. Men moet toch ergens zijn ongenoegen kunnen uitspreken in een openbare vergadering. Ik ga daarover dan wel in overleg met de griffie.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! GroenLinks heeft drie vragen gesteld. We hebben ervoor gekozen te kiezen voor de meeste reizigers. Het woord kannibaliseren vind ik wel wat ver gaan. We hebben namelijk nog steeds een goed vervoersaanbod, maar door de systematiek in de BRU-begroting zien wij echter het volgende. Ik wil niet zeggen dat wij structureel geld te kort komen als wij op dezelfde wijze verdergaan. Voor het jaar 2016 hebben wij het nu opgelost binnen de OV-begroting. Uw volgende vraag was wat de effecten zijn en of wij kunnen inventariseren. Wij maken nu een inventarisatie in de volle breedte van de hele voormalige BRU-portefeuille, dus voor het OV in alle facetten. Het OV-aanbod is daarvan een onderdeel. Dat gaan wij ook weer bespreken met de voormalige BRU-gemeenten. Het komt hier dus zeker terug.

Wij gaan de effecten dus meenemen in de inventarisatie. Dat willen wij ook heel erg graag. Per 2014 hebben wij het beleid overgekregen met een bepaald budget. Wij zijn nu bezig na te gaan of wij nog steeds uitkomen met het budget en welke keuzes wij moeten maken. Het gaat mij echter te ver om nu al te zeggen dat er provinciegeld bij moet.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde vindt kannibaliseren een ongelukkig woord. Ik doelde in feite op de communicerende vaten, waarover de heer Bosman

sprak. Je hebt een vast budget en een heel grote stijging van de vraag van reizigers richting de Uithof en dat gaat ten koste van iets anders binnen diezelfde concessie. Als u zegt dat u effecten meeneemt, doelt u er dan ook op dat dit effect in deze inventarisatie wordt meegenomen, evenals hoe dat zich ontwikkelt en hoe dat het hoofd kan worden geboden?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Onder andere. Het gaat ook om de extra inzet van materieel en om het kunnen waarborgen van de betrouwbaarheid van het OV, dus dat wij de reiziger binnen een bepaalde tijd van A naar B kunnen vervoeren. Gezien alle ruimtelijke ontwikkelingen in bijvoorbeeld Utrecht, zullen wij dat allemaal inventariseren. Dat komt terug op het moment dat wij niet binnen de bestaande BRU-begroting de keuze kunnen maken. Wij willen nu eerst het gesprek aangaan over hoe onze inventarisatie eruit ziet binnen de middelen die wij van het BRU hebben gekregen. Valt er nog te schuiven en kunnen wij daarin keuzes maken? Mocht dat niet zo zijn en mocht er ergens een gat ontstaan, dan is de begrotingsbehandeling het geëigende moment om daarop terug te komen. Op dit moment vind ik dat echter nog te voorbarig, want zelf zien wij nog ruimte binnen die BRU-begroting. Laten wij die inventarisatie eerst doen.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat zij er bij de begroting op kan terugkomen. Wanneer is die inventarisatie afgerond? Is dat ook pas bij de begroting het geval of kunnen wij daarover al eerder spreken?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn er nu volop mee bezig. Wij gaan eerst het gesprek aan met de gemeenten die het ook aangaat. Ik zal laten weten wanneer wij daarover exact bij u terug kunnen komen.

Nogmaals: we gaan eerst kijken of wij binnen de middelen die via het voormalig BRU zijn overgekomen de keuzes kunnen maken.

Mevrouw D' HONDT (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben heel blij met dit verhaal van de gedeputeerde dat wij gaan kijken naar een integrale oplossing en dat wij nagaan of er in de toekomst meer middelen nodig zijn. Dat is heel mooi. Dat is echter een beetje laat, omdat dit vervoersplan over de tweede helft van 2016 gaat. U zegt dat u het hebt opgelost, maar onze conclusie, gezien de zienswijzen van de gemeenten die wij hebben ingezien, is dat het niet is opgelost. De extra capaciteit die nodig is binnen de bestaande middelen voor de Uithof wordt gehaald uit de sociale lijnen. Ik zal dit meteen toelichten, want dat scheelt me weer een antwoord. In Hoograven, Oog in Al en in Lombok worden allerlei kwartierdiensten omgezet in halfuurdiensten, of men rijdt daar 's avonds niet meer. Mensen die voorheen wel de bus namen, denken nu: ik ga niet meer of ik blijf wel thuis. Dat doet de sociale functie van het openbaar vervoer ernstig te kort. Is de gedeputeerde het met mij eens dat het oplossen per 2017 of later een beetje te laat komt voor het vervoersplan voor de tweede helft van 2016?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Binnen het Vervoersplan 2016 deel 2 zijn wij grotendeels tegemoet gekomen aan de ingediende zienswijzen. Wij hebben het kunnen oplossen binnen de bestaande OV-begroting. Daarbij is het vraaggericht openbaar vervoer nog steeds uitgangspunt. Dat hebben wij op die manier met elkaar vastgesteld. Deze lijn waarover u nu spreekt ken ik niet specifiek. Ik ken daarvan ook geen reizigersaantallen. De keuze zoals die nu is gemaakt in het vervoersplan, is bewust gemaakt, juist omdat het vraaggericht openbaar vervoer uitgangspunt is. Ik deel uw mening in dat opzicht niet.

Mevrouw D' HONDT (PvdA): Dus eigenlijk zegt u dat de zienswijzen nog leiden tot andere keuzes in het vervoersplan zoals dat in december in concept is gepresenteerd? Kan ik daarvan dan uitgaan?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn zienswijzen ingediend en wij zijn tegemoet gekomen aan een deel van die zienswijzen, binnen de bestaande financiële OV-ruimte. Vrijdag gaan wij dit bespreken met de gemeenten.

De heer BOSMAN (Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat zij gaat kijken en onderzoeken of wij binnen de hekken van het BRU kunnen blijven. U kunt natuurlijk altijd binnen de hekken van

het BRU blijven. De vraag is echter: ten koste van wat? Daar gaat het nu juist om. Ik sprak net over de communicerende vaten. Je kunt wel binnen de hekken van het BRU blijven, maar wat gaat er dan gebeuren met de lijnen die toch al onder druk staan?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Met de middelen binnen de hekken van het BRU bedoel ik dat er ook andere keuzes gemaakt moeten worden. Het gaat niet alleen maar over de buslijnen. Het beleid binnen de hekken van het BRU is veel breder. Dat gaat ook over andere keuzes die daar kunnen worden gemaakt. Ik waak er alleen voor dat wij er op dit moment alleen van uitgaan dat wij het niet kunnen oplossen binnen de keuzes die er nog binnen de hekken van het BRU te maken zijn en dat wij er vanuit de provincie meteen al eigen middelen aan toevoegen. Los van het feit dat wij net geconstateerd hebben dat wij het niet ad hoc zouden moeten doen, maar op de ordentelijke manier, zoals wij het hebben afgesproken bij de totale afweging. Dat geldt ook voor dit onderdeel. Laten wij eerst kijken naar wat de keuzemogelijkheden binnen de hekken van het BRU zijn. Daarop heb ik ook nog geen zicht. Die afweging moeten wij wel gaan maken. Wij moeten daarop niet vooruitlopen en nu al zeggen dat wij er extra middelen aan moeten toevoegen.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn zeer benieuwd naar wat uw grenzen daarbij zijn. Heeft de gedeputeerde die al voor ogen?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Met de BRU-gemeenten zijn voorwaarden afgesproken voor binnen de hekken van het BRU. Die voorwaarden zullen wij ernaast leggen. Dat zijn meteen de grenzen. Mochten er ergens gaten in ontstaan, dan komen we er bij de behandeling van de begroting voor 2017 zeker over te spreken. Die gaten zie ik op dit moment echter nog niet.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga even door op de vraag van de PvdA en de vraag van de gedeputeerde daarin. Ik wil zeker weten of de conclusie die ik trek klopt. Ik leg u mijn conclusie voor. Ik hoorde u zeggen dat de wijzigingen van het Vervoersplan 2016 deel 2, dus voor het komende halfjaar, te maken hebben met de verminderde vraag en niet met het budget. Er zijn dus lijnen geschrapt of er zijn frequenties naar beneden gebracht, omdat de vraag minder was. U zegt dat is vastgehouden aan de principes van vraaggericht vervoer. Geld speelde dus geen rol bij het schrappen van frequenties en van lijnen of wijzigen van de dienstregeling. Klopt dat?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als de vraag toeneemt, moet er meer materieel worden ingezet. Binnen de spelregels zoals die binnen het BRU zijn afgesproken klopt die conclusie niet. Het zijn communicerende vaten. Op het moment dat een vraag toeneemt, moet je keuzes maken binnen je totale OV-netwerk.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dus als de vraag op de ene lijn toeneemt en op een andere lijn ook, dan gaat het geld naar de lijn die het meeste toeneemt, want je kunt het geld niet naar beide lijnen laten gaan.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Je moet een afweging maken. Het is een afweging en een keuze of het zo is gegaan. Volgens mij heb ik daarmee de gestelde vragen beantwoord. Er is nog een vraag van de heer Van Essen over het effect van de tram en de bus. De tram en de bus rijden in dezelfde concessie. De opbrengsten gaan naar dezelfde vervoerder. De nieuwe Uithoflijn rijdt van maandag tot en met vrijdag. De bussen rijden ook nog in het weekend.

De VOORZITTER: Kunnen wij volstaan met deze eerste termijn en de reactie daarop? Er is behoefte aan een tweede termijn.

Mevrouw D' HONDT (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Over de sociale functie van het openbaar vervoer heb ik zojuist hopelijk uitgelegd dat het openbaar vervoer er niet alleen is voor de studenten en de werknemers van de Uithof, wat natuurlijk prachtig is, maar het gaat ook om mensen die slecht ter been

zijn en die graag willen winkelen in de stad of op familiebezoek willen gaan. Het is logisch dat dit om minder mensen gaat dan de mensen die naar de Uithof willen gaan, maar we moeten hen zeker ook faciliteren. Het openbaar vervoer is ook voor hen bedoeld.

Er is nog een vraag blijven liggen, namelijk over de regiefunctie van de provincie voor het totale aanbod richting de Uithof. Daarover hoor ik verschillende geluiden. Als het goed is, heeft de wethouder van Utrecht daarover al gesprekken gevoerd. Is de gedeputeerde daarbij betrokken? Welke stappen zijn daarin gezet of welke stappen is zij van plan nog te nemen?

De VOORZITTER: De heer Bosman heeft een concrete vraag gekregen.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw D' Hondt heeft de vraag al bijna helemaal beantwoord. De sociale functie is heel belangrijk. Vanuit wijken en kleine kernen zijn er heel veel mensen die de wijk wel eens uit moeten. Ik denk aan gehandicapten, ouderen, scholen, werk, theater en bioscoop. Zij moeten wel bereikbaar blijven, ook voor mensen die geen eigen auto hebben of die niet meer zelf kunnen rijden. Het is heel belangrijk dat mensen eruit kunnen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De ChristenUnie heeft deze motie teruggebracht tot het volgende dilemma dat wij onszelf hebben opgelegd, namelijk het dilemma dat er zo nu en dan budget bij moet of dat je de principes van vraaggericht openbaar vervoer moet loslaten. Dan kiezen wij voor de tweede optie, dus dat je probeert vast te houden aan de principes van vraaggericht OV. In dat kader moet je geen blanco cheque geven. Je wilt van geval tot geval beoordelen of er geld bij moet en in hoeverre dat redelijk is. Om die reden zullen wij voor deze motie stemmen, zodat wij in beeld kunnen krijgen welk bedrag nodig is en wij er later een keuze over kunnen gaan maken.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw D' Hondt sprak over de regiefunctie. We zijn sowieso met alle partners aan het kijken hoe wij het Centraal Station richting het Science Park kunnen ontlasten. Dat doen wij niet alleen met de partners, maar ook met de gemeenten eromheen en met de NS om te bekijken of wij de infra op een efficiëntere manier kunnen inzetten. Daarvoor zitten wij duidelijk aan tafel. Daarnaast hebben wij ook overleg met de voormalige BRU-gemeenten die zich hebben verenigd in U-10 over de bereikbaarheid in zijn algemeenheid, maar ook over de vervoerplannen. We zitten daar ook aan tafel. Daar hebben wij een regiefunctie of in elk geval een uitnodigende rol.

Sociale veiligheid is een onderwerp dat wij allemaal delen. Wij vinden allemaal dat het openbaar vervoer sociaal veilig moet zijn. Wat mij betreft kiest iedere gebruiker zijn of haar eigen vervoermiddel, dat het best bij hem of haar past. Dat kan ook betekenen dat iemand die slecht ter been is in aanmerking komt voor de regiotaxi en dat diegene daarmee een goed en geschikt vervoermiddel heeft. Dat hoeft niet te betekenen dat iedereen altijd met de bus zou moeten gaan. We hebben nu voor iedereen een breed scala aan aanbod binnen het openbaar vervoer, juist ook vanwege de sociale veiligheid. Het hoeft dus niet alleen maar de bus te zijn.

Het in kaart brengen en de inventarisatie doen wij in elk geval; de heer Schaddelee gaf dat aan. Dit doen wij omdat wij in 2014 een inventarisatie bij het BRU hebben gemaakt. Ernst & Young heeft een eerste inschatting gemaakt van hoe het zit met de keuzes die zijn gemaakt binnen de hekken van het BRU en de beschikbare middelen die zijn overgekomen. Het is nu twee jaar later. We maken nu opnieuw die inventarisatie. Los van deze OV-vraagstukken en deze motie gaan wij op alle onderwerpen en bij alle keuzes die er nog te maken zijn binnen het overgekomen beleid van het BRU nog een inventarisatie maken. Dat gaan we sowieso doen, in de totale breedte en niet alleen maar voor het OV.

De VOORZITTER: Daarmee is dit agendapunt afgerond.

Voordat wij overgaan naar agendapunt 14 stel ik kort agendapunt 15 aan de orde, want ik begrijp dat de fractie van de PvdA daarover een opmerking wil maken.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Een goed bericht voor de Staten. Wij trekken deze motie in. Ik wil de heer Krol echter toch een plezier doen. Wij zagen dat de agenda van de commissie RGW nog magertjes was. Voor de eerstvolgende RGW-vergadering willen wij de voortgang van deze motie uit 2012 aan de orde stellen. We hebben namelijk ontdekt dat er in 2012 een vergelijkbare motie is ingediend.

De VOORZITTER: Daarmee is de motie onder agendapunt 15 van tafel. Soms moet je de verhoudingen even scherp stellen. Dat is nu gelukt.

Motie vreemd aan de orde van de dag zonnepanelen op corporatiedaken, ingediend door de SP.

De VOORZITTER: Deze motie gaat over zonnepanelen. Het woord is aan de indiener.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Zonnepanelen zijn hot. Zelfs in het zuinige Nederland waar de zon niet altijd schijnt worden zonnepanelen razend populair. Heel Ameland voorziet bijvoorbeeld in de eigen energievoorziening door zonnepanelen. Voor enkele duizenden euro's heb je al een dak vol. De terugverdientijd is ongeveer zeven jaar. Mede dankzij subsidieregelingen ontstaan er allerlei burgerinitiatieven. Dat noem ik nu innovatie. Zowel in de collectieve aanschaf als in het slimme gebruik gebeuren er allerlei dingen. Mensen zijn voorstander van het opvangen van schonere energie en het is nog voordelig ook: twee vliegen in één klap.

Bij de corporatiewoningen ligt dat echter toch anders, want huurders zijn natuurlijk geen eigenaren. Zij hebben minder zeggenschap over hun daken. Als ze er wel zeggenschap over hebben, dan heeft het voor hen vaak niet zo'n zin in iets te investeren wat ze pas over zeven jaar terugverdiend hebben. Dan zijn ze misschien allang verhuisd. Toch is het verlagen van de energiekosten die de aanschaf van panelen op den duur met zich meebrengt juist voor deze mensen heel erg belangrijk, omdat een groot deel van hen al 40 tot 50% van het inkomen betaalt aan woonlasten. Dat is inclusief de huurtoeslag. De corporatie vindt zonnepanelen helaas ook vaak minder belangrijk. Hij of zij woont er niet en hoeft de energiekosten niet te betalen. Dat is ook logisch.

Wij waren heel erg blij dat D66 in de stad Utrecht een motie had ingediend. De SP in Utrecht heeft die motie ook ondertekend. Die motie roept de overheid en de gemeente op een extra stimulans te geven om die zonnepanelen op de corporatiedaken te krijgen. Er zijn heel veel corporatiedaken. Het is echt een goede kans om meer zonnepanelen te krijgen.

Wij hebben voor de provincie de motie "zonnepanelen op corporatiedaken" opgesteld. Deze is geïnspireerd op de motie van D66. Wij dienen deze motie nu in. Daarin roepen wij het college op te zoeken naar manieren om de bouw van zonnepanelen op corporatiewoningen mee te financieren en te stimuleren. Nu is er namelijk heel veel gaande. Mensen hebben initiatieven. Zij staan klaar om mee te denken en zelfs mee te investeren. Er zijn groepen mensen die dichtbij sociale woningbouw wonen en die er wel in willen investeren. Dan kunnen die mensen op den duur meeprofiten. Om die reden dienen wij de motie in.

Motie M8 (SP): zonnepanelen op corporatiedaken.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 21 maart 2016;

overwegende:

- *dat de provincie Utrecht zeer gemotiveerd is om meer zonne-energie op te wekken;*
- *dat corporatievastgoed een groot deel vormt van de infrastructuur waarop zonne-energie kan worden opgewekt;*
- *dat daar meer gebruik van gemaakt moet worden;*

constaterende:

- *dat de provincie nu wel projectsubsidies verleent voor de bouw van zonnepanelen op agrarisch vastgoed, maar nog niet aan de corporaties;*

- dat corporaties van sociale huurwoningen in de provincie graag bereid zijn hun daken beschikbaar te stellen voor zonnepanelen, maar zelf de prioriteit leggen bij isolerings- en besparingsmaatregelen;
- dat er bestaande lokale initiatieven zijn waar door de corporaties mee samen gewerkt kan worden, zoals EnergieU in de stad Utrecht;
- dat zonnepanelen voor de sociale huurders op den duur een verlaging van de energiekosten kunnen betekenen;
- dat de provincie betaalbaar wonen belangrijk vindt;
- dat er in de stad Utrecht onlangs een motie van D66 is aangenomen voor het gemeentelijk stimuleren van de bouw van zonnepanelen op corporatiewoningen. In andere gemeenten van de provincie is dit helaas nog niet het geval;
- dat de provincie hieraan een extra stimulans kan geven om dit goede voorbeeld over de hele provincie te verspreiden;

verzoeken het college van GS:

- te zoeken naar manieren om de bouw van zonnepanelen op corporatiewoningen mee te financieren en te stimuleren;
- de dekking hiervan aan te geven in de kadernota van 2016.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M8 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mochten zonnepanelen hot zijn, dan adviseer ik u toch om de installateur te bellen, want dan is er meestal iets aan de hand. Ik begrijp echter wat mevrouw Noordenbos bedoelt. Op 4 juli aanstaande proberen wij hier een statenvoorstel naartoe te brengen voor besluitvorming, in het licht van een BOB energietransitie die u allemaal met elkaar hebt doorgemaakt. Daarvan zal dit zeker deel uitmaken. Ik kan mij ook voorstellen dat u zegt dat dat de agenda is waarin wij de behandeling hiervan verder vormgeven.

Mevrouw VAESSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit mij aan bij wat de gedeputeerde zei. Onzes inziens is dit onderdeel van de BOB energietransitie. Het is daarom niet zinvol om hierover een aparte motie te behandelen.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan het ook heel kort houden. Provinciale subsidies voor zonnepanelen lijken mij een onderdeel van een groter geheel, met meerdere partijen, zoals het Rijk, woningbouwcorporaties en bouwers, maar ook met meerdere ontwikkelingen, zoals energiebesparing, duurzame renovaties en ook technische installaties. Daarnaast is het de vraag of de rol van de provincie subsidieverlenend zou moeten zijn. Het kan misschien op korte termijn sympathiek zijn tot de pot op raakt. Het is echter maar de vraag of wij daarmee op de lange termijn de energieambities gaan waarmaken. Ik sluit mij dus ook aan bij de woorden van de gedeputeerde om dit punt in het brede geheel van de BOB energietransitie op te pakken en daar de discussie aan te gaan en om dit in het palet van de algehele ontwikkeling van energietransitie een plek te geven.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik was er wel op voorbereid dat veel mensen zouden vinden dat er een traject bezig is en dat dit er ineens tussendoor komt. Voor het gevoel van de SP is het niet een motie die te vroeg komt, maar juist een motie die te laat komt. Wij zien de partijprogramma's die wij allemaal precies een jaar geleden hebben afgesproken met de kiezers. GroenLinks, PvdA en D66 heb ik hier nu even voor mij. Zij hebben allemaal gezegd dat ze voor zonnepanelen en het energiezuiniger maken sociale huurwoningen zijn. Op de termijngenda staat daarvoor al tien maanden een open motie voor het energiezuiniger maken van sociale huurwoningen. Het duurt allemaal veel te lang. Er zijn mensen die in nood zijn, omdat ze te veel woonlasten moeten betalen. Dan kun je niet zeggen: "Wacht nog maar even, want wij gaan hierover nog heel rustig overleggen. Mis-

schien doen we het niet of misschien doen we het wel." Als je het in je partijprogramma beloofd hebt, moet je ervoor zorgen dat je het zo snel mogelijk doet. Er is geen moment te verliezen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik vond het wel zo netjes om mevrouw Noordenbos even te laten uitpraten. Ik ben echter toch wel benieuwd naar haar reactie op wat de gedeputeerde zegt. Hij zegt dat hij van goede wil is en misschien is er wel een meerderheid voor te vinden in de Staten. Hij heeft gezegd dat er nu net een ordentelijke procedure bezig is. Waarom kunnen we niet met de besluitvorming hierover wachten tot juni? Ik kijk een beetje met een schuin oog naar de gedeputeerde als ik zeg dat ik denk dat er in juni niet alleen een voorstel komt, maar dat daar ook een financiële dekking bij zit. Dan heeft u ook gelijk wat u vraagt ten aanzien van de kadernota.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat zou een heel goede uitkomst van deze motie zijn. Dan gaat het in elk geval wel gebeuren. Als dat afgesproken kan worden, zijn wij natuurlijk helemaal gelukkig.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Kan mevrouw Noordenbos zich dan voorstellen dat deze motie dan bijna klinkt als een soort motie van wantrouwen, omdat wij er dan niet op vertrouwen dat de gedeputeerde in juni/juli met iets verstandigs komt? Zouden wij op dit punt niet gewoon wat vertrouwen in het college moeten hebben en zeggen dat het aan het broeden is. Een broedende kip moet je niet storen, want er komt een fantastisch kuikentje aan.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik was niet aanwezig bij de vergadering over de BOB energietransitie. Ik was aanwezig bij de BOB winkelleegstand en de BOB vmbo/mbo. Ik heb gelezen wat daar besproken is. Het is zo breed besproken en dat is waarschijnlijk ook het idee van een BOB. Ik zag wel dat sociale woningbouw genoemd was en dat er ook allerlei andere zaken genoemd zijn, maar de breedheid ervan geeft mijn partij de overweging om deze motie toch in te dienen. Het zou toch gek zijn dat je vanaf nu tot aan juni of juli niets meer mag indienen wat daarover gaat. Ik heb nooit begrepen dat dat het idee achter de BOB was.

De VOORZITTER: Akkoord, uw afweging is helder.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor mevrouw Noordenbos, om te kijken of we elkaar kunnen vinden. Er is niets mis met de inhoud van uw motie, maar uw motie beschrijft één soort inzet, namelijk de subsidie op één product, de zonnepanelen. Als wij de energieambitie willen waarmaken, dan moeten we echter op heel veel dingen inzetten. Zonne-energie is één van die dingen.

Ik heb een vraag voor u met een voorstel. Is het niet verstandiger om de inhoud van uw motie mee te geven, zodat dit punt kan worden meegenomen in het BOB-traject. Zonne-energie is daarvan een onderdeel. De inhoud van uw motie kan daarin wel een rol spelen. Dat lijkt mij veel effectiever.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ja, ik denk dat dat op dit moment gebeurt. Door een aantal partijen wordt gezegd dat dit punt wordt besproken in de BOB. Eén ding is echter wel heel duidelijk en afgerond. Het is fijn om dat in handen te hebben. Je kunt allerlei stapjes nemen, maar één stapje is dan al een stukje dichterbij je doel. Dat geldt volgens mij voor alle mensen hier.

Mevrouw VAESSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom nog even terug op de subsidie op zonnepanelen. In de motie die is aangenomen in de gemeente Utrecht wordt verwezen naar een voorbeeld uit de Haarlemmermeer. Daar heeft de wethouder die het initiatief heeft gelanceerd gezegd dat de business case voor zonne-energie bewezen is en dat deze dus niet meer subsidiefähig is. Daar wordt geen subsidie verstrekt op zonnepanelen. De huurders betalen € 30 per maand voor twintig jaar. Daarvoor krijgen ze hun zonnepanelen. Dat betekent dat ze per jaar ongeveer € 40 overhouden. Daarmee ga je het volgens mij niet redden.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat kunnen wij beter.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik geef aan mevrouw Noordenbos en aan de gedeputeerde de suggestie mee dat in 2020 de salderingsregeling voor zonnepanelen afloopt. Daarmee wordt zonne-energie drie of vier keer duurder dan nu. Houdt u daar beiden rekening mee als u met voorstellen komt. Dan is in zeven jaar terugverdienen namelijk ineens een jaar of 25.

De VOORZITTER: Dit was niet zozeer een vraag, maar meer een statement. Die lijkt mij terecht.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Tegen de SP wil ik zeggen dat wij de BOB met z'n allen doen. Ik zou zeggen: kom erbij. Op ons komt dit namelijk een beetje over als die voetballer die ergens halverwege de eerste helft de bal pakt met zijn handen, hem onder zijn shirt stopt, heel hard naar de goal toe rent, daarna de bal met een enorme knal in het doel schiet en dan verbaasd is dat de andere teamgenoten staan te juichen langs de lijn. Bij dit soort moties zou ik de volgende keer toch echt even bedenken: er loopt een traject. Sluit daarbij aan, want dit roept bij ons en volgens mij ook bij veel anderen ergernis op.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het goed om even te reageren richting de SP. Zij brengt dit punt in en vraagt een uitspraak van de Staten. Ik kan mij erg veel voorstellen bij het fraaie beeld van de heer Van Essen. Zo voelt het inderdaad voor mij ook wel een beetje. De ChristenUnie ziet de noodzaak van de energietransitie. Wij zien dat zonne-energie daarvan een wezenlijk onderdeel is en dat je bij de uitrol van zonne-energie ook corporatiedaken tegenkomt. Het is echter een integraal verhaal. Juist bij de BOB zijn we daarmee bezig. Het is jammer dat u die bijeenkomst hebt gemist. Wees daar de volgende keer bij.

Tegen gedeputeerde Van den Berg zeg ik: leest u deze motie nog eens goed en stel de SP een beetje gerust dat u het punt meeneemt in juni en stel ons een beetje gerust. Wij gaan dan allemaal blij en verkwikt huiswaarts.

De VOORZITTER: Wij ronden dit punt nu af. Daarmee zijn alle agendapunten afgerond. We komen zo toe aan de stemverklaringen en stemmingen. Is er behoefte aan een schorsing van een minuut of tien? Dat is het geval. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 20.56 uur tot 21.11 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Stemverklaringen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij amendement A5 van de SP. Wij steunen de gedachte zoals die in het debat naar voren kwam om onderwijs veel meer te betrekken bij De Stijl. Dat zien wij echter niet als argument om de discussie over de algemene middelen nu al te voeren. Dat doen we straks bij de jaarrekening en kadernota. Wij zullen tegen dit amendement stemmen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! D66 heeft vier stemverklaringen. Ten eerste bij het amendement A3. Wij vinden dit lastig. Wij zijn voorstander van strengere normen, maar hebben het idee dat dit voorstel op dit moment te ondoordacht is. Er zit een paar dingen in die niet juist zijn. Wij zullen daarom tegen dit amendement stemmen. Wij steunen wel de wens van strengere normen.

Ten tweede een stemverklaring bij amendement A6 van de PvdA. Wij steunen het amendement van de PvdA in de huidige vorm. Zoals ik in het debat tussen de gedeputeerde en de fractievoorzitter van de PvdA besproken is, ligt er nu een besluit waarmee de provincie aan tafel kan. Het is een gulden middenweg om al onze uitgesproken ambities te kunnen realiseren. Op naar het Stijljaar met Utrecht Centraal.

Dan motie M7. De gedeputeerde heeft geantwoord dat aan het grootste deel van de zienswijzen van de gemeenten is voldaan. D66 wil graag zo snel mogelijk het gewijzigde vervoersplan ontvangen en

daarover, alsmede over het vervoersplan van 2017 en verder, spreken, maar zal tegen deze motie stemmen.

Tot slot motie M8. D66 is een groot voorstander van zonnepanelen. Er is echter geen enkel spoedeisend karakter verbonden aan deze motie. Wij weten dat de SP-wethouder van Utrecht heeft verzuimd hierover afspraken te maken met de woningcorporaties en dat D66 een motie heeft ingediend om hiervoor meer aandacht te vragen. Wij willen dit onderwerp graag in de agenda van de BOB meenemen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een opmerking van orde. Ik stel hier aan de orde de manier waarop stemverklaringen worden afgegeven. Ik maak er bezwaar tegen dat als een partij niet deelneemt aan een debat ...

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer, u gaat nu een stapje verder. U maakt bezwaar tegen een stemverklaring.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Als u mij even laat uitpraten, kan ik duidelijk maken wat ik wil zeggen. Als een partij niet deelneemt aan het debat en vervolgens zonder toelichting en zonder onderbouwing zegt dat een motie onjuistheden bevat en dat je op basis van die onjuistheden die je nooit hebt aangetoond zegt dat je om die reden tegenstemt, vind ik dat bijna geen ethische stemverklaring.

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer, ik ga u onderbreken. Als u kijkt naar het reglement van orde, dan is het volstrekt helder. Een stemverklaring is een korte, bondige uitleg bij een bepaald standpunt. Eenieder is vrij dat kort en bondig te formuleren. Dit gaat in dit geval niet over de stemverklaring van D66. Uw eigen stemverklaringen horen wij straks.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het CDA heeft stemverklaringen bij amendement A3 en bij amendement A6. Bij amendement A3 heeft de gedeputeerde gezegd dat zij voor dit thema gaat lobbyen. Daarom is dit amendement in onze ogen overbodig en zullen wij er tegen stemmen.

Voor amendement A6 geef ik het woord aan de heer Buiting.

De heer BUITING (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het amendement A6. We hebben natuurlijk een boeiend debat gevoerd. Met de uitleg van de gedeputeerde daarbij is het gevoelen van onze partij om de 'landmark' ook in de voorbereiding te ondersteunen, maar om wel dekking te zoeken binnen de bestaande begroting.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Bij het onderwerp De Stijl hebben wij ons eigen amendement. De andere amendementen gaan er iets meer vanuit dat zij het voorstel niet ondersteunen. Wij ondersteunen het voorstel inhoudelijk wel. Daarom zullen wij alleen voor ons eigen amendement stemmen. We verklaren daarbij wel dat wij een beetje een onbehaaglijk gevoel hebben overgehouden. Het voorstel gaat met name over de financiële dekking. In de commissie zijn daarover duidelijke signalen afgegeven. Dat willen wij de volgende keer echt anders zien. We zouden graag op korte termijn van de gedeputeerde duidelijkheid willen horen over de deelname van Utrecht en Amersfoort. Er is ook behoefte aan informatie over de 'landmark'. Ik zie de gedeputeerde knikken.

Motie M8 gaat over de zonnepanelen. Het lijkt ons heel goed dat dit punt wordt meegenomen in het voorstel van het college in juni. Wij zien het als een onderdeel van het komende pakket voor energietransitie. Wij zijn niet tegen, maar wij zullen op dit moment tegenstemmen en willen het punt graag in juni verder bespreken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij zullen uiteraard ons eigen amendement A4 steunen. Wordt dat amendement niet aangenomen, dan kunnen wij geen goedkeuring geven aan het besluit van het statenvoorstel.

Wij zullen amendement A8 steunen. Desalniettemin zullen wij het besluit niet steunen, want dat amendement heeft te weinig impact voor het gehele besluit.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Voor de Europastrategie zal de SP de steun voor het eindvoorstel laten afhangen van de aanname van amendement A3.

Amendement A7 gaat over de windenergie. De SP voelt de liefde voor de wind wel. Wij vinden dat je niet met de armen over elkaar hoeft te gaan zitten, ook al lopen er twintig trajecten. Daarom ja. Wij zullen de PvdA niet steunen met het alternatief voor De Stijl, omdat de suggestie om het uit de programmabegroting te plukken uiteindelijk consequenties heeft. Dan is het middel nog erger dan de kwaal. Wij blijven uiteraard bij ons eigen amendement, plus het amendement van de VVD dat wij mede ondertekend hebben.

Mevrouw Noordenbos wil graag nog een stemverklaring afleggen over het Recreatieschap Midden Nederland en onze stemming daarover.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Vroeger zaten de mensen in de berm langs de weg te recreëren. Nu is dat lastig. Soms wordt er 120 en soms 130 km/uur gereden. Er zijn al een hele tijd recreatieterreinen, zodat mensen zonder een groot landgoed toch in de buitenlucht kunnen recreëren. In de afgelopen jaren is er veel bezuinigd op het onderhoud van deze gebieden. Door minder onderhoud zie je dat er nu bankjes kapot zijn en dat prullenbakken niet worden vernieuwd. Er worden steeds meer ondernemers in die recreatiegebieden geplaatst. Daardoor is er weer minder natuur voor de mensen. Kijk maar naar de Loosrechtse Plassen. De SP is heel erg bezorgd over het onderhoud van die recreatiegebieden voor mensen uit de provincie Utrecht. Ook als de recreatieschappen straks worden opgeheven, dan moet er goed onderhoud gepleegd blijven worden. De gemeenten moeten daarin de leiding nemen en daarvoor verantwoordelijkheid dragen. Wij gaan wel voor dit stuk stemmen, maar wij willen daarbij heel goed in de gaten houden dat het onderhoud van die gebieden intact blijft.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! We hebben vier stemverklaringen. De eerste is over amendement A6 van de PvdA over De Stijl. Wij zullen voor dit amendement stemmen, waarbij wij het interpreteren als dat op een evenwichtige wijze groen licht wordt gegeven voor het gehele voorstel van GS, inclusief de 'landmark' en dat daarvoor een goede dekking gezocht wordt. Daarin hebben wij alle vertrouwen.

Amendement A7 van de PvdA gaat over meer liefde voor windenergie in de provincie Utrecht. Wij lopen over van liefde voor windenergie. Het mag voor ons nog heel veel meer worden. Wij zullen desalniettemin tegen dit amendement stemmen, omdat het voor ons een wat oneigenlijk onderdeel is om het in dit procedurele stuk op te nemen. Bovendien maakt dit onderwerp deel uit van de BOB energietransitie en van de herziening van de PRS. Wij roepen de PvdA op om, zodra die onderwerpen aan de orde zijn, dit onderwerp daarin samen met ons kritisch te blijven volgen.

Motie M7 van de PvdA en de SP gaat over openbaar vervoer. Wij zien de problematiek, zoals wij al hebben uitgelegd. Wij zijn tevreden met de toezegging van GS om dit punt mee te nemen in de inventarisatie, in samenwerking met de BRU-partners. Wij zien uit naar wat daar uit komt. We vinden dat deze motie iets te veel vooruitloopt op wat daar uit komt. Wij wachten het graag eerst even af. We bekijken daarna hoe we het verder kunnen brengen.

Motie M8 over de zonnepanelen. Wij zijn zeer voor een versnelling van het plaatsen van zonnepanelen, ook bij corporaties, maar laten wij dit meenemen in de energietransitie.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben twee stemverklaringen. Amendement A7. Wij vinden dit amendement procedureel een beetje raar. Het lijkt een beetje op het verhaal van die voetballer die met de bal onder zijn shirt naar het doel rent. Tegelijkertijd is de BOB vormvrij en helpt dit amendement het verhaal wel de goede kant op. Wij zullen dus voor dit amendement stemmen, ondanks dat wij het een beetje vreemd vinden.

Inhoudelijk gezien zijn wij voor motie M8 over zonnepanelen. Op basis van wat is uitgesproken vertrouwen wij er echter op dat GS nog voor de zomer met een goed voorstel komt. Wij zullen daarom nu tegen deze motie stemmen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD heeft drie stemverklaringen. De eerste gaat over amendement A6 van de PvdA over De Stijl. Wij steunen dit amendement niet, omdat wij vinden dat wij een grens moeten trekken ten aanzien van het uitgeven van algemene middelen. Wij steunen wel amendement A4. Mocht dit amendement er door komen, dan zullen wij ook het statenvoorstel Cultuurtoeristisch themajaar De Stijl steunen. Motie M7 vinden wij sympathiek, maar wij vinden deze niet aan de orde van de dag, omdat wij nog in het BOB-traject zitten. Dat geldt ook voor motie M8. Het is een prima motie, maar hij is niet aan de orde van de dag in verband met de BOB.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben twee stemverklaringen. Amendement A6 van de PvdA zet de Staten buitenspel. Dat is het laatste wat wij willen. Daarom zullen wij tegen dat amendement stemmen.

Stel dat amendement A4 geen meerderheid zal halen, dan zullen wij ook tegen het statenvoorstel stemmen.

Ten aanzien van agendapunt 11 vragen wij aantekening tegen het uitgangspunt dat wordt uitgegaan van de normkosten. Bij de financiering wordt uitgegaan van de normkosten, terwijl de kosten lager zijn. Dat vinden wij toch wel heel bijzonder, want dat vinden wij een vorm van sponsoring.

De VOORZITTER: Wilt u geacht worden tegengestemd te hebben?

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Nee, ik was nog niet klaar. Ik vraag aantekening, maar wij zullen voor stemmen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! 50Plus zal voor het amendement A4 stemmen en wel om de reden dat dit een signaal is om geen bijdrage te leveren aan onbehoorlijk bestuur. We zijn onder druk gezet en we zijn gehanteerd. Het is een voorstel met een blanco cheque. We moeten maar afwachten wat daarmee gaat gebeuren, zonder dat er een plan aan ten grondslag ligt dat verduidelijkt waarvoor die € 200.000 gebruikt moet worden.

Wij zullen dus ook tegen amendement A6 stemmen, omdat dit eenzelfde strekking heeft. Ook daarmee geef je een vrijbrief om geld uit de algemene middelen te besteden aan iets waarvan niet duidelijk is waaraan het precies besteed wordt. Er staat wel een naam bij, maar er staat niet wat het inhoudt. Dat vinden wij onbehoorlijk bestuur. Mocht het amendement niet worden aangenomen, dan zullen wij ook tegen het statenvoorstel stemmen, om dezelfde reden als eerder genoemd.

Stemming.

De VOORZITTER: Wij gaan over tot de stemmingen. Daarbij is het goed om te weten dat wij hier aanwezig zijn met 45 stemgerechtigde leden. De grens ligt dus bij 23 stemmen. Zoals ik ook al eerder heb gezegd, gaan wij bij de stemmingen steeds alle fracties langs, ook al hebt u al eerder in een stemverklaring aangegeven dat u voor of tegen bent. Dit om alle verwarring te vermijden.

Provinciale Staten verwerpen amendement A3. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, GroenLinks, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Europastrategie 2016 – 2019, PS2016BEM03, met de aantekening dat de fracties van PVV, SP en PvdD geacht worden te hebben tegengestemd.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Financieel toezicht: vorm en bevindingen 2016, PS2016BEM04.

Provinciale Staten verwerpen amendement A5. Voor het amendement heeft gestemd de fractie van de SP.

Provinciale Staten verwerpen amendement A4. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van VVD, PVV, SP, PvdD, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden amendement A6. Tegen het amendement hebben gestemd de fracties van PVV, SP, PvdD, SGP en 50Plus.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het geamendeerde statenvoorstel Cultuurtoeristisch themajaar De Stijl 2017, PS2016BEM05, met de aantekening dat de fracties van PVV, SP, PvdD, SGP en 50Plus geacht worden te hebben tegengestemd.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Luchthavenregeling Universitair Medisch Centrum Utrecht, PS2016MME02.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Omvorming gemeenschappelijke regeling RMN, PS2016MME03.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Delegatie nautisch beheer; wijziging Waterverordening provincie Utrecht 2009, PS2016RGW02.

Provinciale Staten verwerpen het gewijzigde amendement A7. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden het gewijzigde amendement A8.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Vaststelling Strategische Agenda en vaststelling nieuwe onderwerpen voor BOB-procedure, PS2016PS03, met de aantekening dat de fractie van de PVV geacht wordt te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten verwerpen de motie M7, PS2016PS04. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen de motie M8. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP en 50Plus.

De VOORZITTER: Daarmee zijn de stemmingen afgerond.

Sluiting.

De VOORZITTER: Graag zou ik nog een enkele opmerking tot u willen richten. Ik wijs even oneerbiedig in de richting van de heer Andringa, die daar heel stilletjes op het hoekje zit. Richard Andringa heeft de afgelopen vijf jaar, zo schat ik in, ons op tal van momenten, op tal van plekken en op tal van manieren geholpen. Hij is ons behulpzaam geweest bij het doorgronden van kwesties en het vervolgens te brengen tot een goed besluit van die kwesties. Per 1 april gaat hij heel andere dingen doen. Hij wordt dan secretaris-directeur van het waterschap Vechtstromen. Heel veel dank voor die inzet van de afgelopen jaren. We zijn er zeker beter van geworden. Heel veel succes in de komende periode bij het waterschap Vechtstromen. Dank u wel. (Applaus)

Tot besluit: u hebt mij er fantastisch doorheen geholpen. Dank daarvoor. Wel thuis.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij bedanken u ook dat u er zo fantastisch doorheen bent gelopen. In de stijl van vandaag hebben wij voor u een flesje Mondriaan Bier.

De VOORZITTER: Dank. (Applaus)

Ik sluit de vergadering.

Einde van de vergadering om 21.37 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 18 april 2016.

De voorzitter,

De griffier,